

Kuusikko-
työryhmä

Kuuden suurimman kaupungin **lastensuojelun palvelujen ja kustannusten vertailu** vuonna 2017

Aino Hiekkavuo ja Marianne Forsell
Kuusikko-työryhmän
julkaisusarja 2/2018

Esipuhe

Kuusikko-työssä vertaillaan kuutoskaupunkien (Helsinki, Espoo, Vantaa, Turku, Tampere ja Oulu) varhaiskasvatusta, lastensuojelua, aikuissosiaalityötä, toimeentulotukea, työllistämispalveluja, päihde- ja mielenterveyspalveluja, kehitysvammahuoltoa, vammaispalveluja sekä vanhushpalveluja. Kaupunkien edustajista koostuvat eri palvelukokonaisuuksien asiantuntijaryhmät tuottavat vuosittain tilastollisia raportteja asiakasmääristä, suoritteista, henkilöstöstä ja kustannuksista.

Kuutostyö alkoi vuonna 1994, jolloin Helsinki, Espoo ja Vantaa päättivät alkaa toteuttaa vertailuja sosiaali- ja terveyspalveluista sekä niiden kustannuksista. Turku ja Tampere tulivat mukaan vertailuihin vuonna 1996, minkä jälkeen ryhmä nimettiin Viisikoksi. Vertailuraportteja alettiin julkaista omassa julkaisusarjassaan vuonna 1999. Kuutosyhteistyö alkoi vuonna 2002, kun Oulu liittyi kuudenneksi jäseneksi ryhmään. Kuusikko-työ alkoi varhaiskasvatuksen, toimeentulotuen sekä vanhusten palvelujen vertailulla, mutta ajan myötä mukaan on tullut uusia palvelukokonaisuuksia.

Kuusikko-tiedonkeruu sisältää sosiaali- ja terveyspalveluiden osalta ainoastaan osan kustannuksista ja toimintatiedoista. Sosiaali- ja terveyspalvelut muodostavat omanlaisensa kokonaisuuden, jossa erityisesti sosiaalipalvelut ovat vahvasti limittyneet toisiinsa. Kunta voi panostaa esimerkiksi ehkäiseviin toimintamuotoihin, mutta ehkäisevään työhön laitettut resurssit eivät näy välttämättä Kuusikko-raportoinnissa.

Raporttien tarkoituksena on palvella ensisijaisesti kuntien päättäjiä ja ne ovat yksi väline toiminnan ohjaamiseen. Kuusikko-raportit nostavat esiin eroavaisuuksia, jotka vaativat tarkempaa analyysia. Tavoitteena ei ole vertailla esimerkiksi omien ja ostopalvelujen kustannuksia. Omien ja ostopalvelujen tiedonkeruu poikkeaa merkittävästi esimerkiksi asiakasmaksujen, vuokrien, tilaamiseen liittyvien kustannusten ja hallinnon vyörytysten osalta. Kunnan omaa tuotantoa voi verrata toisen kunnan omaan tuotantoon, mutta omien ja ostopalvelujen tiedot eivät ole vertailukelpoisia, koska ne sisältävät eri kustannuseriä.

Kuutosraporttien tiedot asiakasmääristä, suoritteista, henkilöstöstä ja kustannuksista on pääasiassa koottu kuntien omista tietojärjestelmistä ja tilinpäätöksistä. Kuusikko-työn keskiössä on työryhmissä tehtävä määrittelytyö, jonka ansiosta kerättävät tiedot saatetaan mahdollisimman vertailukelpoisiksi. Määrittelytyö on välttämätöntä, sillä palvelut poikkeavat kuntien välillä nimikkeiltään ja sisällöiltään, ja ne on organisoitu hallinnollisesti eri tavoin. Lisäksi kunnilla on käytössä toisistaan poikkeavia tietojärjestelmiä. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että tieto, joka yhdessä kunnassa saadaan automaattisesti, voi toisessa kunnassa vaatia paljon manuaalista työtä tai sitä ei ole edes mahdollista saada. Määrittelytyössä täytyy huomioida myös kuntien erilaiset kirjaamiskäytännöt. Vertailutyön pitkän historian avulla on kuitenkin saavutettu hyvä taso vertailtavuudessa.

Kuutosyhteistyön lisäksi tilastotietoja kuntien sosiaali- ja terveyspalveluista tuotetaan monilla tahoilla, kuten Tilastokeskuksessa, Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksessa sekä Suomen Kuntaliitossa. Kuutostiedonkeruun ja raportoinnin erityispiirteet liittyvät yhdessä sovittuihin määrittelmiin ja sopimuksiin tietosisällöstä, suorite- ja taloustietojen yhdistämiseen yhteen raporttiin, palvelua koskevien tietojen kattavuuteen ja pyrkimykseen tietojen vertailukelpoisuuden yksityiskohtaiseen arviointiin. Lisäksi edellisen vuoden tietoja käsittelevät raportit ilmestyvät yleensä nopeammalla aikataululla kuin valtakunnalliset yhteen-vedot.

Tämän raportin valmistuessa sosiaali- ja terveyspalvelut ovat keskellä muutosta valmisteilla olevan sosiaali- ja terveyspalveluiden uudistuksen (sote-uudistus) vuoksi. Sote-uudistuksen myötä sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestämisvastuu siirtyy tulevaisuudessa kunnilta ja kuntayhtymiltä itsehallintoalueille. Laki-pakettien käsittely on kuitenkin vielä kesken. Lakiuudistuksen aikataulu sekä se, kootaanko Kuusikko-vertailuja myös jatkossa tarkentuu myöhemmin.

Kuuden suurimman kaupungin
**lastensuojelun palvelujen
ja kustannusten vertailu**
vuonna 2017

Kuusikko-työryhmä
Lastensuojelu
Aino Hiekkavuo ja Marianne Forsell
18.6.2018

Kuusikko-työryhmän julkaisusarja
Teksti: Aino Hiekkavuo ja Marianne Forsell

ISSN 2342-1983 (painettu)
ISSN 2342-1991 (verkkajulkaisu)

Edita Prima Oy 2018, Helsinki

Tekijät		
Lastensuojelun Kuusikko-työryhmä. Kirjoittanut Aino Hiekkavuo ja Marianne Forsell.		
Nimike		
Suomen kuuden suurimman kaupungin lastensuojelun palvelujen ja kustannusten vertailu vuonna 2017		
Julkaisija (toimiala tai laitos)	Julkaisu-aika	Sivumäärä, liitteet
Helsingin sosiaali- ja terveystoimiala, Espoon sosiaali- ja terveystoimi, Vantaan sosiaali- ja terveystoimi, Turun hyvinvointitoimiala, Tampereen hyvinvointipalvelut sekä Oulun hyvinvointipalvelut.	6/2018	42 s. + 36 s. liitteitä
Sarjanimike	Osanumero	
Kuusikko-työryhmän julkaisusarja	2/2018	
ISSN-numero	Kieli	
2342-1983 (painettu) 2342-1991 (verkkojulkaisu)	Suomi	
Tiivistelmä		
Kuutoskaupungeissa tehtiin vuoden 2017 aikana yhteensä 49 216 lastensuojeluilmoitusta. Lastensuojeluilmoituksen kohteena oli 26 687 lasta eli 8,1 prosenttia kuutoskaupunkien 0-17-vuotiaasta väestöstä. Palvelutarpeen arviota, joissa selvitettiin lastensuojelun tarve, tehtiin yhteensä 15 100. Lastensuojelun tarve todettiin noin 25 prosentissa arvioita. Kuutoskaupungeissa oli vuonna 2017 yhteensä 18 795 lastensuojelun 0-17-vuotiaasta asiakasta eli 5,7 prosenttia vastaavan ikäisestä väestöstä. Huhtikuusta 2015 alkaen lastensuojelun asiakkuus on alkanut vasta silloin, kun palvelutarpeen arvioissa todetaan tarve lastensuojelun palveluille. Lisäksi osa aiemmin lastensuojelun asiakkaana olleista lapsista saa nyt palvelut yleisen sosiaalihuollon kautta ilman lastensuojelun asiakkuutta. Lakimuutosten myötä lastensuojelun asiakasmäärät ovat laskeneet, mutta viimeisen kahden vuoden aikana muutos on kuitenkin tasaantunut ja asiakasmäärät ovat vuosien 2016 ja 2017 aikana pysyneet lähes samana. Avohuollon asiakkaana oli kuutoskaupungeissa vuoden 2017 aikana yhteensä 16 153 lasta. Avohuollon asiakkaiden määrä nousi edellisvuodesta Turussa, Tampereella ja Espoossa ja väheni Helsingissä, Vantaalla ja Oulussa. Kodin ulkopuolelle sijoitettuna oli yhteensä 5 299 lasta, mikä on 1,6 prosenttia kuutoskaupunkien 0-17 vuotiaiden lasten lukumäärästä. Sijoitettujen lukumäärä lisääntyi muissa kaupungeissa paitsi Tampereella, jossa se pysyi lähes ennallaan. Sekä avohuollon asiakkaana että sijoitettuna oli suhteellisesti eniten 13-17-vuotiaita. Perhehoidon eli toimeksiantoon perustuvan ja luvanvaraisen perhehoidon osuus sijoitusten hoitovuorokausista kääntyi usean vuoden kasvun jälkeen pienoiseen laskuun vuonna 2017. Oulussa osuus on kuutoskaupunkien suurin – noin 80 prosenttia vuonna 2017. Lastensuojelun kokonaiskustannukset olivat kuutoskaupungeissa hieman yli 349 miljoonaa euroa vuonna 2017. Deflatoidut kustannukset nousivat edellisvuodesta kaikissa kuutoskaupungeissa. Suurin osa lastensuojelun kustannuksista syntyy sijoituksista. Sijoitusten osuus kustannuksista vaihteli Oulun 71,9 prosentista Turun 82,8 prosenttiin.		
Asiasanat		
avohuolto, kuntavertailu, Kuusikko, kustannukset, lastensuojelu, sijaishuolto, sijoitukset		
Tiedustelut	Jakelu	
Työryhmän jäsenet, liite 5	www.kuusikkokunnat.fi	

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	1
1.1	Lastensuojelu, sosiaalihuoltolaki ja erityistä tukea tarvitsevat lapset	2
1.2	Lastensuojelun asiakasprosessi kuutoskaupungeissa	3
2	SOSIAALIHUOLLON ASIAKKAANA OLEVAT ERITYISTÄ TUKEA TARVITSEVAT LAPSET	13
3	LASTENSUOJELUN KOKONAISUUS	16
3.1	Lastensuojeluasian vireille tulo	16
3.1.1	Lastensuojeluilmoitukset	16
3.1.2	Palvelutarpeen arviointi.....	18
3.2	Lastensuojelun asiakkaat	20
3.2.1	Lastensuojelun asiakasmäärät	20
3.2.2	Asiakassuunnitelmat.....	22
3.3	Kokonaiskustannukset.....	22
4	AVOHUOLTO.....	25
4.1	Avohuollon asiakkaat	25
4.1.1	Alkaneet ja päättyneet asiakkuudet	26
4.2	Avohuollon kustannukset	27
5	SIOJITETUT LAPSET	30
5.1	Sijoitettujen lasten määrä.....	30
5.2	Sijoituspäätökset	31
5.3	Avohuollon tukitoimena sijoitetut lapset	32
5.4	Kiireellisesti sijoitetut lapset	33
5.5	Huostaanotetut lapset.....	33
5.6	Sijoitusten hoitomuotojen kehitys	34
5.7	Sijoitusten kustannukset	35
6	JÄLKIHOULTO.....	39
7	LASTENSUOJELUN HENKILÖSTÖ.....	40
8	YHTEENVETO	41
	LÄHTEET	42
	LIITTEET	43
	Liite 1 Tiedonkeruun määritelmät	43
	Tietolähteet ja –järjestelmät	43
	Kerättävät tiedot	44
	Liite 2 Lastensuojelun käsitteitä	54

Liite 3 Lastensuojelun tietoja vuonna 2017	59
3A Lastensuojelun asiakkaat ja vastuusosiaalityöntekijöiden lukumäärä vuonna 2017	59
3B Lastensuojelun kustannukset vuonna 2017	60
3C/1 Lastensuojeluilmoitukset vuonna 2017	61
3C/2 Palvelutarpeen arviot, joissa selvitetty lastensuojelun tarve sekä lastensuojelutarpeen selvityksen jälkeen laaditut asiakassuunnitelmat vuonna 2017	62
3D Avohuollon asiakkaat vuonna 2017	63
3E Sijoitetut ja sijoituspäätökset vuonna 2017	64
3F Sijoitusten hoitomuodot vuonna 2017	65
3G Läheisverkostoon huostaan otettuna tai avohuollon sijoituksena sijoitettujen lasten lukumäärä vuosina 2013–2017	66
3H Sosiaalihuollon asiakkaana olleet erityistä tukea tarvitsevat lapset vuonna 2017	67
LIITE 4 Lastensuojelun aikasarjoja vuosina 2013–2017	68
4A/1 Lastensuojelun asiakkaat vuosina 2013–2017: Asiakkaat yhteensä ja avohuolto	68
4A/2 Lastensuojelun asiakkaat vuosina 2013–2017: Sijoitukset ja jälkihuolto	69
4B/1 Sijoitetut lapset vuosina 2013–2017: Sijoitetut yhteensä ja laitoksiin sijoitetut	70
4B/2 Sijoitetut lapset vuosina 2013–2017: Luvanvaraiseen ja toimeksiantoon perustuvaan perhehoitoon sijoitetut	71
4C Kokovuotiset hoitopaikat vuosina 2013–2017	72
4D/1 Lastensuojelun kustannukset vuosina 2013–2017: Kokonaiskustannukset sekä avohuollon ja jälkihuollon kustannukset	73
4D/2 Lastensuojelun kustannukset vuosina 2013–2017: Sijoitusten kustannukset	74
4E Lastensuojeluilmoitukset ja ilmoituksen kohteena olleet lapset sekä lapset, joiden palvelutarpeen arviossa selvitetty lastensuojelun tarve, vuosina 2013–2017	75
4F Väestörakennetietoja vuosina 2013–2017. Aluejako 1.1.2018 kaikkien vuosien osalta.	76
Liite 5 Lastensuojelun Kuusikko-työryhmä vuonna 2018	77

Taulukot

Taulukko 1. Vuoden 2017 aikana sosiaalihuollon asiakkaana olleet erityistä tukea tarvitsevat lapset ikäryhmittäin sekä alkaneet ja päättyneet asiakkuudet	15
Taulukko 2. Lastensuojeluasian vireille tulo kuutoskaupungeissa vuonna 2017 ¹	16
Taulukko 3. Vuoden 2017 aikana tehdyt lastensuojeluilmoitukset syyn mukaan	17
Taulukko 4. Lastensuojeluilmoituksen kohteena vuonna 2017 olleiden lasten osuus saman ikäisestä väestöstä ikäluokittain	18
Taulukko 5. Palvelutarpeen arviot, joissa on selvitetty lastensuojelun tarve, ikäryhmittäin vuonna 2017	19
Taulukko 6. Lastensuojelun asiakkaiden kokonaismäärä sekä avohuollon asiakkaana ja sijoitettuna olleet lapset ja jälkihuollon piirissä olleet nuoret vuonna 2017	21
Taulukko 7. Lastensuojelun vuoden 2017 kokonaiskustannusten erittely avohuollon ja sijoitusten kustannuksiin sekä deflatoitujen kustannusten muutos vuodesta 2016.....	22
Taulukko 8. Lastensuojelun avohuollon asiakkaana vuoden aikana olleiden lukumäärä ikäryhmittäin vuonna 2017	26
Taulukko 9. Vuoden aikana alkaneiden uusien avohuollon asiakkuuksien lukumäärä ja väestöosuudet ikäryhmittäin vuonna 2017	26
Taulukko 10. Avohuollon kustannusten jakautuminen toiminnoittain vuonna 2017 sekä deflatoitujen kokonaiskustannusten muutos vuosista 2016 ja 2013	28
Taulukko 11. Vuoden aikana kodin ulkopuolelle sijoitettujen lasten lukumäärä ja väestöosuudet ikäryhmittäin vuonna 2017 sekä lukumäärän muutos vuosista 2016 ja 2013 ...	31
Taulukko 12. Vuoden 2017 aikana tehdyt sijoituspäätökset sijoitusperusteen mukaan	32
Taulukko 13. Vuoden 2017 aikana kodin ulkopuolelle avohuollon tukitoimena sijoitetut lapset (sisältäen avohuollon kiireelliset sijoitukset). Turvakoteihin sijoitetut eivät sisälly lukuihin.	33
Taulukko 14. Vuoden 2017 aikana kodin ulkopuolelle kiireellisesti sijoitetut lapset.....	33
Taulukko 15. Vuoden 2017 aikana huostaanotetut lapset	34
Taulukko 16. Sijoitusten kokonaiskustannukset vuonna 2017 sekä deflatoitujen kustannusten muutos vuosista 2016 ja 2013	35
Taulukko 17. Vastuusosiaalityöntekijöiden vakanssit ja lastensuojelun asiakkaat vakanssia kohden 31.12.2017	40

Kuviot

Kuvio 1. Lastensuojelun asiakasprosessi.....	3
Kuvio 2. Lastensuojeluilmoitusten lukumäärä vuosina 2013–2017	17
Kuvio 3. Lastensuojeluilmoitusten kohteena olleiden lasten osuus 0–17-vuotiaasta väestöstä vuosina 2013–2017	18
Kuvio 4. Lapset, joille on vuoden 2017 aikana tehty palvelutarpeen arvio (jossa on selvitetty lastensuojelun tarve) sen mukaan, onko todettu lastensuojelun tarve	20
Kuvio 5. Lastensuojelun 0–17-vuotiaiden asiakkaiden osuus saman ikäisestä väestöstä vuosina 2013–2017.....	21
Kuvio 6. Lastensuojelun kokonaiskustannukset 0–20-vuotiaasta asukasta kohden vuosina 2013–2017 (korotettuna vuoden 2017 arvoon julkisten menojen hintaindeksillä sosiaalitoimelle).....	23
Kuvio 7. Lastensuojelun kokonaiskustannukset 0–20-vuotiaasta lastensuojelun asiakasta kohden vuosina 2013–2017 (korotettuna vuoden 2017 arvoon julkisten menojen hintaindeksillä sosiaalitoimelle).....	24
Kuvio 8. Vuoden 2017 aikana alkaneet ja päätyneet avohuollon asiakkuudet (0–17-vuotiaat)	27
Kuvio 9. Avohuollon kokonaiskustannukset ilman jälkihuoltoa 0–17-vuotiaasta asukasta kohden vuosina 2013–2017 (korotettuna vuoden 2017 arvoon julkisten menojen hintaindeksillä sosiaalitoimelle).....	28
Kuvio 10. Avohuollon kokonaiskustannukset ilman jälkihuoltoa 0–17-vuotiaasta avohuollon asiakasta kohden vuosina 2013–2017 (korotettuna vuoden 2017 arvoon julkisten menojen hintaindeksillä sosiaalitoimelle)	29
Kuvio 11. Kodin ulkopuolelle vuoden aikana sijoitettuna olleiden 0–17-vuotiaiden osuus saman ikäisestä väestöstä vuosina 2013–2017	31
Kuvio 12. Sijoitusten eri hoitomuotojen osuus sijoitusten hoitovuorokausista vuosina 2013–2017	34
Kuvio 13. Sijoitusten (avohuollon sijoitukset, kiireelliset sijoitukset ja huostaanotot) kustannukset 0–17-vuotiaasta asukasta kohden vuosina 2013–2017 (korotettuna vuoden 2017 arvoon julkisten menojen hintaindeksillä sosiaalitoimelle)	36
Kuvio 14. Sijoitusten (avohuollon sijoitukset, kiireelliset sijoitukset ja huostaanotot) kustannukset 0–17-vuotiaasta sijoitettuna ollutta lasta kohden vuosina 2013–2017 (korotettuna vuoden 2017 arvoon julkisten menojen hintaindeksillä sosiaalitoimelle)	36
Kuvio 15. Sijoitusten hoitovuorokauden keskimääräiset kustannukset vuosina 2016 ja 2017 (ilman sijaishuollon aikaista sosiaalityötä, korotettuna vuoden 2017 arvoon julkisten menojen hintaindeksillä sosiaalitoimelle)	37
Kuvio 16. Toimeksiantoon perustuvan ja luvanvaraisen perhehoidon sekä laitoshoidon osuus sijoitusten kokonaiskustannuksista vuosina 2013–2017	38
Kuvio 17. Jälkihuollon asiakkaana olleiden nuorten osuus saman ikäisestä väestöstä vuosina 2013–2017.....	39

1 JOHDANTO

Tämä raportti käsittelee lastensuojelulain mukaisia palveluja ja tukitoimia kuudessa suurimmassa kaupungissa eli Helsingissä, Espoossa, Vantaalla, Turussa, Tampereella ja Oulussa vuonna 2017. Raportti on osa laajempaa Kuusikko-työn kokonaisuutta.

Kuusikko-työssä on kerätty lastensuojelun palveluihin ja kustannuksiin liittyviä tietoja vuodesta 2003 alkaen. Aluksi tietoja käsiteltiin osana sosiaalityön kokonaisuutta ja ne pitivät sisällään pääosin lastensuojelun sijaishuollon tietoja. Lastensuojelu sai oman työryhmänsä vuoden 2008 alussa, jolloin lasten sijaishuollon ja lastensuojelun avohuollon asiantuntijat yhdistettiin sosiaalityön ryhmästä omaksi työryhmäkseen. Taustalla oli uuden lastensuojelulain (417/2007) astuminen voimaan ja halu tarkastella lastensuojelua yhtenä kokonaisuutena.

1.4.2015 voimaan tulleen sosiaalihuoltolain (1302/2014) myötä sosiaalipalvelujen painopiste siirtyi korjaavista erityispalveluista ennaltaehkäiseviin yleisiin palveluihin. Lastensuojelun osalta tämä tarkoittaa sitä, että osa aiemmin lastensuojelun piiriin kuuluneista palveluista on nyt mahdollista saada yleisen sosiaalihuollon kautta, minkä seurauksena lastensuojelun asiakasmäärä on vähentynyt. Tämän vuoksi lastensuojelun Kuusikko-raportointia on tänä vuonna laajennettu osittain myös yleisten perhepalvelujen puolelle ja raportissa käsitellään lyhyesti sosiaalihuollon asiakkaana olevia erityistä tukea tarvitsevia lapsia.

Raportissa luodaan aluksi yleiskuva lastensuojelusta esittelemällä lastensuojeluprosessia sekä tarkastelemalla lastensuojelun asiakasmääriä ja kustannuksia kokonaisuudessaan. Tämän jälkeen käsitellään erikseen avohuollon, sijoitusten ja jälkihuollon palveluja ja kustannuksia ja lopuksi lyhyesti lastensuojelun henkilöstömääriä.

Kustannusvertailussa asiakas- ja asukaskohtaiset kokonaiskustannukset sekä avohuollon kustannukset (sisältäen jälkihuollon kustannukset) on laskettu suhteessa 0–20-vuotiaisiin ja sijoitusten kustannukset suhteessa 0–17-vuotiaisiin. Aiempien vuosien kustannukset on korotettu tilastointivuoden arvoon eli tänä vuonna vuoden 2017 arvoon julkisten menojen hintaindeksillä sosiaalitoimelle.

Lisätietoa kerätyistä tiedoista löytyy liitteestä 1 ja luettelo yleisistä lastensuojelussa käytetyistä käsitteistä liitteestä 2. Liitteeseen 3 on koottu yhteenveto vuoden 2017 tiedoista ja liitteeseen 4 aikasarjavertailuja.

Raportti on syntynyt kuuden kaupungin lastensuojelun asiantuntijoista koostuvan työryhmän yhteistyön tuloksena. Työryhmän puheenjohtajana toimii vuonna 2018 Sirpa Kuronen Turusta. Tiedot työryhmän muista jäsenistä on koottu liitteeseen 5. Raportin ovat kirjoittaneet työryhmän sihteerit Aino Hiekkavuo ja Marianne Forsell.

1.1 Lastensuojelu, sosiaalihuoltolaki ja erityistä tukea tarvitsevat lapset

Nykyinen sosiaalihuoltolaki (1301/2014) astui voimaan 1.4.2015. Sen myötä sosiaalipalvelujen painopiste siirtyi korjaavista erityispalveluista ennaltaehkäisevien yleisten palvelujen suuntaan. Lastensuojelun osalta tämä tarkoittaa sitä, että osa perheistä, jotka aiemmin olivat lastensuojelun asiakkaita, saa palvelut nyt yleisen sosiaalihuollon kautta. Sosiaalihuoltolain mukaisia palveluja, joita on aiemmasta poiketen mahdollista saada myös ilman lastensuojelun asiakkuutta, ovat perhetyö, tukiperheet ja -henkilöt sekä vertaisryhmätoiminta. Lisäksi lastensuojelun asiakkuus ei enää ala siitä, kun lastensuojeluasian vireille tulon jälkeen ryhdytään selvittämään lastensuojelun tarvetta, vaan vasta siinä tapauksessa, että selvityksen perusteella todetaan tarve lastensuojelun palveluille ja tukitoimille (HE 164/2014, 84; STM 2015). Lakimuutosten seurauksena lastensuojelun asiakasmäärä on vähentynyt.

Sosiaalihuollon asiakasprosessissa keskeisessä asemassa on palvelutarpeen arviointi, jossa selvitetään henkilön tuen ja sosiaalipalvelujen tarve (1302/2014 § 36–37). Palvelutarpeen arviointi koskee koko sosiaalihuoltoa ja se on tehtävä, kun sosiaalihuollon työntekijä saa tietää mahdollisesta sosiaalihuollon tarpeesta olevasta henkilöstä. Palvelutarpeen arviointi on tehtävä myös, kun lastensuojelun työntekijä saa tietää mahdollisesta lastensuojelun tarpeesta olevasta lapsesta, ellei se ole tarpeetonta esimerkiksi siitä syystä, että lapsen tai perheen tilanne olisi jo lähiaikoina arvioitu. Arvioinnin yhteydessä selvitetään lastensuojelun tarve, ellei asia ole selvästi luonteeltaan sellainen, ettei lastensuojelun tukitoimia tarvita (417/2007 § 26).

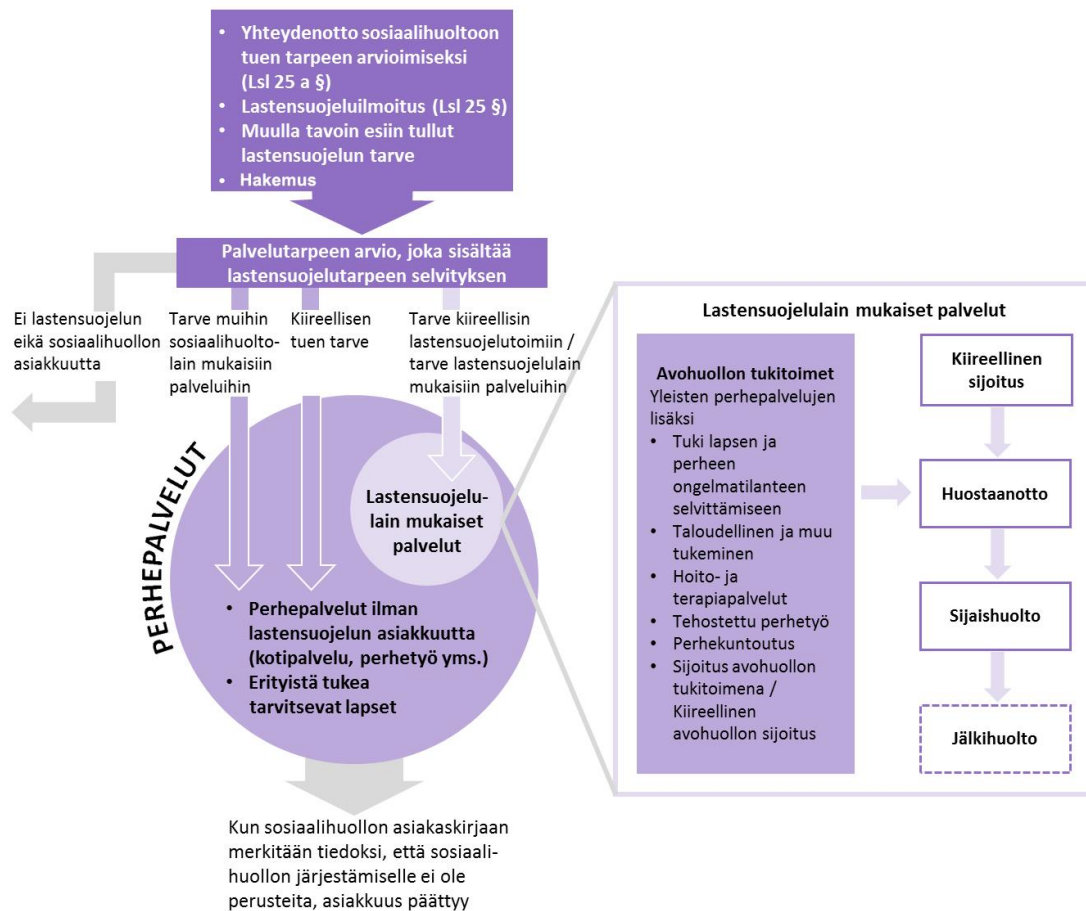
Lastensuojelun asiakkuus alkaa palvelutarpeen arvioinnin perusteella, mikäli sosiaalityöntekijä toteaa, että lapsen kasvuolosuhteet vaarantavat tai eivät turvaa lapsen terveyttä ja kehitystä tai lapsi itse vaarantaa omalla käyttäytymisellään terveyttään ja kehitystään ja että lapsi lisäksi tarvitsee lastensuojelulain mukaisia palveluja ja tukitoimia (417/2007 § 27). Mikäli palvelutarpeen arvioinnissa sen sijaan todetaan, että lapsi voi saada riittävät palvelut sosiaalihuoltolain mukaisten palvelujen kautta, ei aloiteta lastensuojelun asiakkuutta vaan sosiaalihuollon asiakkuus.

Sosiaalihuoltolaissa nostetaan esiin erityistä tukea tarvitset henkilöt (1302/2014 § 3). Sosiaalipalveluissa erityistä tukea tarvitsevasta lapsesta on kyse silloin, kun lapsen kasvuolosuhteet vaarantavat tai eivät turvaa hänen terveyttään ja kehitystään, tai lapsi omalla käyttäytymisellään vaarantaa terveyttään ja kehitystään tai lapsi on erityisen tuen tarpeessa, koska hänellä on vaikeuksia saada ja hakea tarvitsemiaan sosiaali- ja terveystalveluja kognitiivisen tai psyykkisen vamman tai sairauden, päihteiden ongelmakäytön tai usean yhtäaikaisen tuen tarpeen tai syyn vuoksi. Erityistä tukea tarvitseva lapsi määritellään palvelutarpeen arvioinnin yhteydessä.

Sosiaalihuoltolain mukaan erityistä tukea tarvitsevan lapsen määritelmä on siis samankaltainen kuin lastensuojelun tarpeesta olevan lapsen, mutta hänen tukitoimikseen riittävät yleiset perhepalvelut. Kuten lastensuojelun tarvetta selvitetessä, myös erityistä tukea tarvitsevan lapsen palveluntarvetta arvioitaessa arvion tekijän tulee olla sosiaalityöntekijä ja arvio on aloitettava viimeistään seitsemäntenä arkipäivänä asian vireille tulosta (1302/2014 § 36). Lisäksi sosiaalihuollon asiakkaana olevan erityistä tukea tarvitsevan lapsen omatyöntekijän tulee olla sosiaalityöntekijä (1302/2014 § 42).

Lastensuojelun Kuusikko-raporteissa on aiemmin käsitelty ainoastaan lastensuojelulain mukaisia palveluja ja tukitoimia. Nykyisen sosiaalihuoltolain mukanaan tuomien muutosten vuoksi tässä raportissa on kuitenkin haluttu tarkastella lyhyesti myös sosiaalihuollon asiakkaana olevia erityistä tukea tarvitsevia lapsia kuutoskaupungeissa (ks. luku 2).

Kuvio 1. Lastensuojelun asiakasprosessi

1.2 Lastensuojelun asiakasprosessi kuutoskaupungeissa

Seuraavassa on kuvattu tarkemmin palvelutarpeen arviointia ja lastensuojelun asiakasprosessia kuutoskaupungeissa.

Helsinki

Lapsiperheiden palvelutarpeen arviointi ja tuki sekä virka-aikainen lastensuojelun päivystys

Lastensuojelutarpeen arvioinnin seitsemän alueellista yksikköä vastaavat lastensuojelun tarpeen ja sosiaalihuoltolain mukaisen palvelutarpeen arvioinnista ja lastensuojelun neuvonnasta ja päivystyksestä virka-aikana. Muina aikoina lastensuojelun päivystyksestä vastaa sosiaalipäivystys.

Lastensuojeluilmoitukset ja yhteydenotot käsitellään viivytyksettä ja mahdollinen kiireellinen lastensuojelun tarve arvioidaan välittömästi. Palvelutarpeen arviointi aloitetaan viimeistään seitsemäntenä arkipäivänä vireille tulosta.

Sosiaalihuoltolain mukaisen palvelutarpeen arvioinnin yhteydessä arvioidaan lastensuojelun tarve. Arviointi tehdään viivytyksettä ja viimeistään 90 vuorokauden kuluessa ilmoituksen tai muun yhteydenoton saapumisesta. Arvion tekee lastensuojelun sosiaalityöntekijä yhdessä lapsen ja hänen huoltajiensa kanssa. Arviointityössä on käytössä yhdenmukainen tuen tarpeen arviointimalli. Sosiaalityöntekijä tekee arvioinnin aikana yhteistyötä eri tahojen kanssa ja on tarvittaessa yhteydessä lapselle läheisiin henkilöihin. Tavoitteena on jo palvelutarpeen arvioinnin aikana tukea lasta ja perhettä sekä ohjata ja auttaa mahdollisesti tarvittavien palvelujen piiriin. Jos palvelutarpeen arvioinnissa todetaan lastensuojelun asiakkuuden tarve, siirretään lapsi lastensuojelun avohuollon sosiaalityön asiakkaaksi.

Vuonna 2017 koko kaupungissa on siirrytty monitoimijaiseen arviointityöhön. Lapsen ja perheen palvelutarvetta arvioidaan yhdessä tarkoituksenmukaisen yhteistyökumppanin kanssa. Arviointitilaisuuksissa työskentelee lisäksi perheneuvolan psykologi ja sosiaalityöntekijä sekä aikuissosiaalityön sosiaaliohjaaja. Kolmessa työryhmässä on myös päihdepsykiatrinen sairaanhoitaja.

Vuoden 2018 vahvistetaan sosiaalihuoltolain mukaisia palveluita ja monitoimijaisia työtä. Vuoden 2018 loppuun mennessä kaikki työryhmiin saadaan päihdepsykiatrinen sairaanhoitaja. Lapsiperheiden palvelutarpeen arvioinnin ja tuen työryhmässä aloittaa vuoden 2018 aikana 12 erityisen tuen sosiaalityöntekijää huolehtimaan sosiaalihuoltolain mukaisen pitkäkestoisten asiakkuuksien hoidosta.

Lastensuojelun avohuolto

Lastensuojelun asiakkuus alkaa, mikäli lastensuojelun sosiaalityöntekijä toteaa siihen olevan tarvetta palvelutarpeen arvioinnissa tai tehdään kiireellinen sijoitus. Avohuollon tukitoimet suunnitellaan yhdessä asiakkaan kanssa ja ne kirjataan asiakassuunnitelmaan. Lapsen asioista vastaava sosiaalityöntekijä vastaa, että suunnitellut tukitoimet toteutuvat ja niiden toteutumisesta arvioidaan säännöllisesti. Mikäli avohuollon tukitoimet eivät ole mahdollisia, tarkoituksenmukaisia tai riittäviä, avohuollon lastensuojelun lapsen asioista vastaava sosiaalityöntekijä valmistelee huostaanotto- ja sijoituspäätöksen. Mikäli huostaanotto on suostumukseen perustuva, sen päättää johtava sosiaalityöntekijä. Vastentahtoiset huostaanotot päättää hallinto-oikeus.

Lastensuojelun avohuollon seitsemän alueellista yksikköä vastaavat lastensuojelun asiakaina olevien lasten lastensuojelun neuvonnasta ja päivystyksestä virka-aikana. Yhteydenotto tehdään lastensuojelutarpeen arvioinnin päivystysnumeroon. Muina aikoina lastensuojelun päivystyksestä vastaa sosiaalipäivystys. Mahdollinen kiireellisen lastensuojelun tarve arvioidaan välittömästi ja ryhdytään tarvittaviin toimenpiteisiin.

Sijoituksen ja jälkihuollon sosiaalityö

Sijoituksen sosiaalityö vastaa huostaan otettujen perhehoitoon ja laitoshoidon sijoitettujen lasten sosiaalityöstä ja vanhempien asiakassuunnitelmista, sijaishuollon asiakasohjauksesta ja sijaishuoltopaikan hankkimisesta lapselle, sijaishuollon ohjauksesta ja valvonnasta ja perhehoidon järjestämisestä. Jälkihuollon sosiaalityöstä vastaa aikuissosiaalityö ja nuorten palvelut -toimisto.

Lastensuojelun palvelut

Lastensuojelun palvelujen yksikkö järjestää lapsiperheiden palveluja lastensuojelun asiakkuudessa oleville ja sosiaalihuollon erityisen tuen tarpeessa oleville lapsille ja heidän perheilleen. Palveluja kehitetään yhteistyössä vastuusosiaalityön kanssa. Palvelut pohjautuvat sosiaalityöntekijän tekemään asiakassuunnitelmaan tai sosiaalihuoltolain mukaiseen palvelutarpeen arviointiin, jossa on kartoitettu lapsen ja perheen tarvitsema tuki.

Kaikkiin Lastensuojelun palveluihin hakeudutaan keskitetyn palvelujen asiakasohjauksen kautta. Palvelujen asiakasohjaus vastaa sekä erityistä tukea tarvitsevan lapsen että lastensuojelun asiakkaana olevan lapsen palveluiden järjestämisestä. Osana palvelujen asiakasohjaukselta toimii muut perheiden tukipalvelut, joihin kuuluvat läheisneuvonpidon, toiminnallisen työn ja ryhmämuotoisen tuen toiminnot. Tukihenkilö- ja tukiperhepalveluja järjestetään lastensuojelun asiakkuudessa oleville lapsille sekä sosiaalihuoltolain mukaisesti erityisen tuen tarpeessa oleville lapsille.

Lastensuojelun tehostetussa perhetyössä tuetaan lastensuojelun asiakasperheitä, jotka tarvitsevat erityistä tukea haasteellisen tilanteensa vuoksi. Perhetyötä järjestetään myös sosiaalihuoltolain mukaisesti erityisen tuen tarpeessa olevalle lapselle. Tehostettua perhetyötä voidaan järjestää kiireellisiä sijoituksia estävänä tai kotiutusta tukevana perhetyönä.

Perhekuntoutuksen palvelut toteutetaan perhe- ja ryhmäkohtaisena kuntoutuksena asiakkaan kotona ja toimintaympäristössä tai perhekuntoutuksen tiloissa joko päivä- tai ympärivuorokautisena kuntoutuksena.

Lasten ja nuorten vastaanottoon kuuluu vastaanottoperhetoiminta (n. 35 perhettä, 65 paikkaa) ja lasten ja nuorten vastaanottolaitokset (5 laitosta 42 vastaanottopaikkaa).

Lastenkotitoiminta

Lastenkotitoimintaan sisältyy 6 omaa lastenkotia, joissa on 194 paikkaa ja asumisharjoittelu, jossa on 36 paikkaa. Lastenkoteja on Helsingissä, Hyvinkäällä ja Lohjalla.

Espoo

Lastensuojeluilmoitukset ja yhteydenotot ohjautuvat Espoossa neljään lastensuojelun toimipisteeseen lapsen asuinalueen mukaan. Sijaishuollossa olevien lasten lastensuojeluilmoitukset ohjautuvat suoraan sijaishuollon sosiaalityöhön tai perhehoitoon. Virka-ajan ulkopuolella lastensuojeluilmoitukset tehdään sosiaali- ja kriisipäivystykseen, joka arvioi tilanteen kiireellisyyden ja ryhtyy tarvittaviin toimenpiteisiin.

Vuonna 2017 Etelä-Espoon alueella käynnistettiin monialainen ensiarviointimalli, jota kehitetään ja laajennetaan Pohjois-Espoon alueelle vuonna 2018. Ensiarvioinnissa työskentelee perhesosiaalityön, lastensuojelun ja perheneuvolan työntekijöitä. Perhesosiaalityön työntekijöistä osa työskentelee ensiarvioinnissa kiinteästi, muut perhesosiaalityön sekä lastensuojelun ja perheneuvolan työntekijät kiertävät viikon jaksoissa. Ensiarvioinnissa otetaan vastaan kaikki alueen lastensuojeluilmoitukset, vireillepanot ja hakemukset sekä sosiaalihuoltolain mukaiset yhteydenotot. Tiimissä arvioidaan, ketkä ammattilaiset ilmoitusta tai yhteydenottoa lähtevät selvittämään. Työntekijät ottavat yhteyttä asiakkaaseen, järjestävät tapaamisen ja selvittävät asiakkaan tilannetta viikon aikana. Tapaamisen ja muun ensiarvioinnin jälkeen ratkaistaan, aloitetaanko palvelutarpeen arviointi ja arvioidaanko

myös lastensuojelun tarvetta, jolloin vastuullisena työntekijänä on sosiaalityöntekijä, tai ohjataanko asiakas mahdollisesti toiseen häntä paremmin hyödyttävään palveluun, tai onko arviointi ja palveluohjaus tarpeetonta. Jos palvelutarpeen arviointi aloitetaan, sen tekee ensiarvioinnissa perhettä tavanneet työntekijät, jolloin vältetään työntekijävaihdoksilta.

Vuonna 2017 lastensuojelupalveluissa on tehty palvelutarpeen arviointeja, joissa on arvioitu sekä sosiaalihuollon palvelujen että lastensuojelun tarvetta. Sosiaalihuollon palvelutarpeen arviointeja on lapsiperheille tehty myös perhesosiaalityössä, perheneuvolassa, vammaispalveluissa ja aikuissosiaalityössä asiakkaan tilanteesta riippuen. Jatkossa tavoitteena on, että sosiaalihuoltolain mukaisia palvelutarpeen arviointeja ei tehdä lastensuojelussa.

Lastensuojeluasiakkuuden alkaessa palvelutarpeen arvioinnin jälkeen, palvelutarpeen arvioinut sosiaalityöntekijä jatkaa lapsen asioista vastaavana sosiaalityöntekijänä. Asiakkaalle laaditaan yhteistyössä asiakassuunnitelma, johon kirjataan mm. ne asiat joihin pyritään saamaan muutosta, tarvittavat tukitoimet ja palvelut, työskentelyn tavoitteet sekä ajankohta, jolloin suunnitelmaa tarkistetaan ja arvioidaan. Tehostetuissa palveluissa painopiste on kotiin ja lapsen kasvuympäristöön tehtävässä tehostetussa perhetyössä ja perhekuntoutuksessa. Tiiviitä avohuollon tukitoimia ovat lisäksi mm. laitosten perhekuntoutus ja avohuollon sijoitus. Asiakasohjaus tiiviisiin ja tehostettuihin palveluihin tapahtuu tukipalveluyksikön kautta, joka koordinoi käytössä olevia palveluja.

Kun lapsi on sijaishuollon tarpeessa ja hänet on huostaan otettu, lapsen asioista vastaava sosiaalityöntekijä vaihtuu ja hänen asiakkuutensa siirtyy joko perhehoidon tai laitoshoidon sosiaalityöhön. Sosiaalityöntekijä tapaa lasta, lapsen huoltajia/vanhempia ja sijaishuolto-paikkaa säännöllisesti ja lapsen asiakassuunnitelma tarkistetaan vähintään kerran vuodessa.

Kun lapsen huostaanotto päättyy alaikäisenä, lapsen jälkihuollon palvelut järjestetään alueen avohuollon toimipisteissä. Täysi-ikäisten 18–20-vuotiaiden jälkihuolto on keskitetty jälkihuollon sosiaalityön tiimille.

Vantaa

Palvelutarpeen arviointi ja lastensuojelun päivystys

Vantaalla on siirrytty lastensuojeluilmoitusten ja sosiaalihuoltolain mukaisten ilmoitusten vastaanotossa keskitettyyn malliin. Maaliskuussa 2016 perustettiin virka-aikaisen päivystyksen tiimi, joka käsittelee kaikki lastensuojeluilmoitukset ja arvioi asiakkaiden kiireellisen sosiaalityön tarpeen. Virka-aikainen päivystys myös toimii kiireellisiä toimia vaativissa tilanteissa uusien asiakkaiden osalta. Virka-ajan ulkopuolella lastensuojeluilmoitukset vastaanotetaan keskitetysti Vantaan sosiaali- ja kriisipäivystyksessä.

Elokuussa 2017 aloitti toimintansa Aikuisten ja perheiden palvelujen keskitetty uusien asiakkaiden yksikkö, jonne ohjataan kiireettömät, uusia asiakkaita koskevat ilmoitukset palvelutarpeen arviointia varten. Yksikössä käsitellään sekä lapsia että aikuisia koskevat ilmoitukset. Lapsia koskevat ilmoitukset ohjautuvat lapsiperheiden tiimeille ja aikuisia koskevat ilmoitukset aikuisten tiimille.

Palvelutarpeen arvioinnit tehdään tarvittavassa laajuudessa lain määrittämässä kolmen kuukauden määräajassa. Palvelutarpeen arviointiprosessiin otetaan mukaan monialainen toimijajoukko lapsen ja perheen tilanne huomioiden. Arvioinnin jälkeen lapsi ohjataan joko

lastensuojelun suunnitelmallisen työn piiriin tai sosiaalihuoltolain mukaisiin tukipalveluihin, kuten lapsiperheiden kotipalveluun, perhetyöhön tai perheneuvolaan. Elokuussa 2017 perustettiin sosiaalihuoltolain mukaisten tukitoimien koordinoitua ja kehittämistä varten lapsiperheiden varhaisen tuen yksikkö.

Mikäli lastensuojeluasiakkuuden päättymisestä on alle 6 kk ja tarvitaan lastensuojelun tukitoimia, asiakas ohjataan tutulle avohuollon sosiaalityöntekijälle suoraan asiakkuuteen.

Monialaista palvelutarpeen arviointia tehdään perustyön ohessa myös muissa perhepalvelujen yksiköissä kuten perheneuvolassa tai nuorten psykososiaalisissa palveluissa.

Lastensuojelun avohuollon suunnitelmallinen sosiaalityö ja tukipalvelut

Suunnitelmallinen avohuollon sosiaalityö toimii Vantaalla kahdessa toimipisteessä, idässä ja lännessä. Avohuollon työskentely on organisoitu tiimimalliseksi, jossa sosiaalityöntekijä toimii ammatillisena vastaavana toimii johtava sosiaalityöntekijä. Tiimeihin on saatu v. 2017 myös erityissosiaaliohjaajia.

Lastensuojeluprosessista vastaa lapsen asioista vastaava sosiaalityöntekijä. Hänen päätöksellään lapsi ja perhe voivat saada monenlaisia avohuollon tukitoimia, joita Vantaalla on runsaasti.

Lastensuojelun tuloksikseen kuuluvat lisäksi lastensuojelun tukiyksikkö sekä sijaishuoltoa ja perhekuntoutusta tarjoavat lastensuojelulaitokset. Lastensuojelun tukiyksiköstä koordinoidaan kaikki perheille tarjottava tehostettu perhetyö, nuorten intensiivityö sekä kiireellinen perhetilanteen selvitys. Lapsen tarpeisiin sopivaa avohuollon tukea voidaan myös hankkia ostopalveluna. Lisäksi Vantaalla on avohuollon työskentelyn työmuotona kehitetty laitosmuotoista avoperhekuntoutusta.

Lastensuojelun sijaishuollon sosiaalityö ja jälkihuolto

Kun lapsi on sijoitettu kiireellisesti, hänet voidaan sijoittaa joko vastaanottoperheeseen tai laitosmuotoiseen sijoitukseen. Vastaanottoperheitä Vantaalla on 40 lapselle. Kun lapsi sijoitetaan pysyvästi, hänen vastuusosiaalityöntekijänsä vaihtuu ja asiakkuus alkaa sijaishuollossa. Sosiaalityöntekijä tapaa lasta sekä työskentelee lapsen biologisten vanhempien kanssa. Jokaiselle lapselle laaditaan asiakassuunnitelma, joka tarkistetaan vähintään kerran vuodessa. Sijaishuollon sosiaalityössä on vastuu myös sijoituspaikkojen valvonnasta.

Kun lapsen huostaanotto päättyy alaikäisenä, sijaishuollon toimesta järjestetään lapsen jälkihuollon palvelut. Jälkihuollossa on sekä sosiaalityöntekijöitä että jälkihuollon ohjaajia.

Lastensuojelulaitokset

Vantaan kaupungilla on kaksi, lastensuojelulaitosyksikköä Tammininteen vastaanottokoti ja Viertolan vastaanottokoti. Tammininteen vastaanottokodissa on 14 paikkaa pääosin alle 12-vuotiaille lapsille ja Viertolan vastaanottokodissa on kaksi seitsemän paikkaista vastaanotto-osastoa yli 12-vuotiaille lapsille, jotka ovat kiireellisen sijoituksen tarpeessa. Osastoilla tehdään moniammatillista selvittely- ja arviointityötä asiakkaiden ja heidän perheidensä tilanteissa. Vantaalla on myös koulutettu n. 25 vastaanottoperhettä kiireellisen sijoituksen tilanteisiin.

Viertolan vastaanottokodilla on kolme pitkäaikaista kuntouttavaa hoitoa tarjoavaa osastoa, joissa lapset asuvat huostaanotettuina tai avohuollon tukitoimipäätöksellä sijoitettuina. Kuntouttavan hoidon kokonaisuudessa on yhteensä 20 paikkaa. Kuntouttavilla osastoilla on lisäksi neljä tukiasuntoa asumisharjoittelua varten. Kuntouttavan hoidon kokonaisuuteen kuuluu myös Potkuri -työryhmä, joka työskentelee sijaishuollon asiakasperheiden kanssa kodin ulkopuolisen sijoituksen vaihtoehtona. Potkurissa on 21 asiakaspaikkaa ja asiakkaat ovat sijaishuollon perhehoidon ja laitoshoidon asiakkaita.

Turku

Sosiaalipäivystys

Turussa lastensuojeluilmoitukset, shl-ilmoitukset ja muut lasta koskevat ilmoitukset tai yhteydenotot vastaanotetaan keskitetysti avohuollon sosiaalityön sosiaalipäivystyksessä. Sosiaalipäivystyksellä on 7 vuorokautta aikaa käsitellä ilmoitukset. Sen lisäksi sosiaalipäivystys arvioi niiden perusteella mahdolliset akuutit toimenpiteet ja päättää aloitetaanko palvelutarpeen arviointi. Arviointiprosessiin osallistuvat Sosiaalipäivystyksen sosiaalityöntekijät ja perheohjaajat sekä Ankkuri-tiimissä oleva sosiaalityöntekijä ja ohjaaja.

Sosiaalipäivystyksen kahdelle perheohjaajalle ohjautuu ilmoitukset lapsista, joilla ei ole vielä aikaisempia ilmoituksia. He tapaavat perhettä ja lasta sekä heidän verkostoaan nopeasti ja selvittävät kokonaisuutta sekä pyrkivät löytämään vielä palveluja peruspalveluista tai järjestöistä. Sosiaalipäivystyksen Ankkuri-tiimi (sosiaalityöntekijä, sosiaaliohjaaja, sairaanhoitaja) vastaanottaa poliisien kautta tulleet lastensuojeluilmoitukset ja tekee tarvittaessa myös palvelutarpeen arvioinnin sekä toteuttaa akuutit lastensuojelun toimenpiteet.

Sosiaalipäivystyksen työntekijän kirjattua ilmoituksen sekä heidän tekemänsä akuutin tilannearvion jälkeen ilmoitusten käsittely lähetään sosiaalitoimiston, ulkomaalaistoimiston tai jälkihuollon sosiaalityöntekijän käsiteltäväksi ajanvarauksella. Sosiaalipäivystys lähettää perheelle ja ilmoittajalle (jos viranomainen) kirjeen ajanvarauksesta. Jos ilmoituksen tekee neuvola, varhaiskasvatus tai koulu, varaa sosiaalipäivystys lastensuojeluilmoituksen käsittelyyn ajan myös ilmoituksen tekijän mukaan.

Avohuollon lastensuojelun sosiaalityö

Palvelutarpeen arvioinnit tehdään tällä hetkellä avohuollon lastensuojelun sosiaalityössä. Sosiaalitoimistoja on kuusi ja sen lisäksi arvioita tehdään myös ulkomaalaistoimistossa ja jälkihuollossa.

Asiakkaat ohjataan palvelutarpeen jälkeen lastensuojelun avohuoltoon, sosiaalihuoltolain mukaiseen erityistä tukea tarvitsevien lasten palveluihin, peruspalveluihin, muihin palveluihin tai pelkkä palvelutarpeen kautta tehtävä interventio perheeseen riittää. Jos lapselle avataan lastensuojelun asiakkuus, jatkaa se sosiaalityöntekijä sosiaalityön tekemistä, joka on tehnyt palvelutarpeen arvioinnin. Lastensuojelussa lapsi ja hänen vanhempansa tapavat sosiaalityöntekijää sovitusti, tehdään kotikäyntejä ja tavataan verkostoissa. Lisäksi sosiaalityöntekijä voi päättää, että perheessä käy mm. perhetyö, intensiivinen perhetyö tai hän hankkii sinne ostopalveluja. Ulkopuolisten ostopalvelujen määrä on viime vuosien aikana noussut paljon. Suurimmat ostopalvelut kohdistuvat kotiin vietävään vanhemmuuden arviointiin, perhearviointiin, perhekuntoukseen, ammatilliseen tukiperheeseen tai tukihenkilöön. Lisäksi käytetään paljon laitoshuoltoa perhekuntoutusta.

Turussa on mietitty toimintatapojen uudistamista, esimerkiksi palvelutarpeen eriyttämistä lastensuojelun sosiaalityöstä. Yhtenä ehdotuksena on se, että lapsiperhesosiaalityön sosiaalityöntekijä tekisi osana sosiaalityötä lapsia koskevat palvelutarpeen arvioinnit ja sinälään se vastaa sosiaalihuoltolain henkeä eli ennaltaehkäisyn painottamista.

Sijaishuollon lastensuojelu

Sijaishuollon sosiaalityössä työskentelee 9 lapsen asioista vastaavaa sosiaalityöntekijää. Sosiaalityöntekijät huolehtivat perhehoitoon, ammatillisiin perhekoteihin, omiin lastenkoteihin ja ostopalvelulaitoksiin sijoitettujen lasten sijaishuollon aikaisesta sosiaalityöstä. Yksikössä työskentelee sosiaalityöntekijöiden lisäksi kolme sosiaaliohjaajaa, joiden tehtävänä on toimia sosiaalityöntekijän työparina perhehoidossa sekä toimia lapsen ja tämän läheisten valvottujen ja tuettujen tapaamisten valvojana tai tukijana.

Sijoittajasosiaalityöntekijät (2 kpl) osallistuvat vastaanottokotien sosiaalityöntekijöiden (3kpl) kanssa vastaanottokodin tekemään arvioon perustuen lapselle sopivan pitkäaikaisen sijaishuoltopaikan kartoittamiseen ja etsimiseen. Kaksi rekrytoivaa sosiaaliohjaajaa vastaa perhehoitajien rekrytoinnista, valmennuksen järjestämisestä (kilpailutettu palvelu) ja ostopalveluna hankittavien tukipalveluiden kartoittamiseen avo-, ja sijaishuollon sosiaalityöhön. Sijaishuollon valvonta ja tarkastuskäynnit suoritetaan ao. työntekijöiden toimesta.

Mäntymäen perhekeskus on 18 paikkainen vastaanottoyksikkö, jossa hoidetaan yli 7-vuotiaiden lasten kiireelliset ja avohuollon sijoitusjaksot. Tavoitteena on lapsen kotiuttaminen ja työskentelyn aloittaminen mahdollisimman pian koko perheen kanssa. Vastaanottokodin yhteydessä toimii tehostetun perhetuen osasto, jossa työskennellään lapsen ja tämän perheen kanssa intensiivisesti perheen kokonaistilanne ja kaikki perheen jäsenet huomioiden. Yksikössä toimii vanhempien vertaistukiryhmä ja yhteistyötä vanhempien tukemiseksi pyritään tekemään päihde-, ja mielenterveyspalveluiden kanssa.

Pienten lasten vastaanottokodissa toimii 7 paikkainen ympärivuorokautinen vastaanotto-osasto alle 7-vuotiaille lapsille. Vastaanottokodin yhteydessä toimii päivystysperheyksikkö, joka koordinoi lasten kiireellisiä ja avohuollon sijoituksia päivystysperheisiin, tukee päivystysperhettä sijoituksen ajan ja toimii yhteistyössä avohuollon sosiaalityön kanssa lapsen tilanteen selkiyttämiseksi.

Sijaishuollon sosiaalityön alaisuudessa toimii kuusi lastenkotia, joihin voidaan sijoittaa lapsi avohuollon sijoituksena tai huostaanottopäätöksellä. Avohuollon sijoituksia käytetään erityisesti tilanteissa, että nuori tarvitsee pysäytystä ja tukea koulun käymiseen ja arkirytmän normalisoimiseen. Vakka-Suomen ja Virusmäentien lastenkodit ovat 7 paikkaisia, Moikoisten ja Makslankadun lastenkodit 12 paikkaisia ja Puolukkatien ja Lakkatien erityislastenkoti 18 paikkaisia. Vuonna 2016 toteutetun lastenkotien tilatarvekartoituksen tuotosena 12 paikkaisessa Luostarinkadun lastenkodissa toteutettiin toiminnallinen muutos vuoden 2017 aikana. Toiminnallisen muutoksen jälkeen on aloittanut osasto, joka tarjoaa ympärivuorokautista perhekuntoutusta avohuollon lastensuojelun asiakkaana oleville lapsiperheille. Perhekuntoutuspaikkoja on 3.

Jälkihuollon lastensuojelu

Jälkihuollon sosiaalityössä työskennellään jälkihuoltoon oikeutettujen 17-20-vuotiaiden nuorten kanssa. Yksikössä työskentelee sosiaalityöntekijöiden (1+2 kpl) lisäksi sosiaalioh-

jaajia, jotka tukevat nuoren itsenäistä asumista laitospaikkaan, tai perhesijoituksen jälkeen. Tuki-asumisessa tehdään tiivistä yhteistyötä kaupungin asuntotoimiston ja kolmannen sektorin kanssa. Yksikössä hoidetaan jälkihuollettavan toimeentulotukeen liittyvä sosiaalityö Kela-päätöksen jälkeen.

Jälkihuoltoyksikössä tehdään jälkihuollettavan alaikäisten lasten palvelutarpeen arviot. Jälkihuoltoyksikössä toteutetaan perheiden sosiaalihuoltolain ja lastensuojelulain mukaiset tukitoimet. Työskentelyssä panostetaan ehkäiseviin palveluihin, jotta kyettäisiin ehkäisemään tarve raskaille lastensuojelun palveluille ja ylisukupolvisen asiakkuuksien syntymiselle.

Tampere

Lastensuojeluilmoitukset, SHL:n mukaiset yhteydenotot ja asiakkaiden hakemukset vastaanotetaan Tampereella toistaiseksi Sosiaalipäivystyksessä (7/24), jossa arvioidaan välittömästi mahdollinen kiireellinen lastensuojelun ja tuen tarve ja jossa tehdään tarvittaessa päätös. Jos ilmoittaja tietää lapsen asiakkuudesta ja/tai sosiaalityöntekijän, hän voi tehdä ilmoituksen tai yhteydenoton myös suoraan sosiaalityöntekijälle tai sosiaaliasemalle (puhelimitse virka-aikana tai kirjallisesti). Tampereen kaupungin nettisivuilla olevan Pyydä apua -toiminnon kautta asiakas/ henkilö/ läheinen saa yhteyden palveluohjaukseen, josta häneen otetaan yhteyttä 1-3 arkipäivässä.

Sosiaalipäivystyksessä tai palveluohjauksessa tarkistetaan mahdollinen asiakkuus asiakastietojärjestelmästä ja ratkaistaan, johtaako vireille tullut asia palvelutarpeen arviointiin ja tehdäänkö se itse (Sosiaalipäivystyksessä varhaisen tuen työssä tai palveluohjauksessa) vai välitetäänkö tieto muun yksikön yhteissähköpostiin:

- SHL:n mukaisten Perhepalvelujen sosiaaliasemille tai
- Lastensuojelun avohuollon sosiaaliasemille tai
- Lastensuojelun sijais- ja jälkihuollon sosiaaliasemalle
- Aikuissosiaalityöhön Palvelutarpeenarvio- ja asiakasohjauspisteeseen niiden uusien lapsiperheiden osalta, joissa lapsella ei ole asiakkuutta ja joissa huoli koskee vanhempia, ja perheen tueksi riittää ehkäisevä työ, ja
- Uudet pakolaisina Tampereelle muuttaneet tai muut erityistä tukea tarvitsevat maahanmuuttajat Maahanmuuttajien alkuvaiheen sosiaalipalveluihin, joka on osa aikuissosiaalityön Palvelutarpeenarvio- ja asiakasohjauspistettä.

Sosiaaliasemalla johtava sosiaalityöntekijä jakaa vireille tulleet asiat oman tiiminsä sosiaalityöntekijöille. Palvelutarpeen arviointeja tehdään Lasten, nuorten ja perheiden palveluissa pääsääntöisesti SHL:n mukaisissa Perhepalveluissa (lapsiperheiden sosiaalityössä, em. palveluohjauksessa tai muissa Perhepalvelujen palveluissa) tai em. Sosiaalipäivystyksen varhaisen tuen palvelussa. Samassa yhteydessä selvitetään tarvittaessa myös lastensuojelun tarvetta, ja tällöin palvelutarpeen arvioinnista vastaa sosiaalityöntekijä. Lastensuojelussa arvioidaan palvelujen ja lastensuojelun tarvetta vain niiden lasten osalta, joiden perhe on lastensuojelun asiakkaana.

Jos Perhepalveluissa tehdään lapsen kiireellisen sijoituksen päätös tai aloitetaan muita lastensuojelun avohuollon tukitoimia palvelutarpeen arvioinnin aikana, lapsella aloitetaan lastensuojelun asiakkuus, ja kuukauden kuluessa ratkaistaan, jatkuuko lapsen asiakkuus

SHL:n vai LSL:n perusteella. Lastensuojelun asiakkuuden jatkuessa lapsen asiakkuus siirretään Perhepalveluista Lastensuojelun avohuollon palveluihin.

Mikäli kiireellisen sijoituksen yhteydessä aloitetaan huostaanoton valmistelu, valmistelutyö, viranhaltijapäätös tai hakemus hallinto-oikeudelle tehdään lastensuojelun avohuollossa, ja lapsen asiakkuus siirretään sijaishuoltoon lapsen siirryttyä pitempiaikaiseksi tarkoitettuun sijaishuoltopaikkaan.

Lapsen asiakkuudesta lapsiperheiden sosiaalihuollon palveluissa (SHL:n mukaisissa Perhepalveluissa) tai lastensuojelun avohuollon palveluissa tai lastensuojelun sijaishuollon palveluissa tehdään ns. atk-päätös.

Palvelutarpeen arvioinnin valmistuttua Perhepalveluissa päätetään siitä, jatkuuko vai päättyykö asiakkuus lapsiperheiden sosiaalihuollon palveluissa. Vuoden 2017 alusta alkaen päätös valitaan neljästä päätöstyyppistä sen perusteella, onko arvioinnin yhteydessä selvitetty lastensuojelun tarvetta. Päätösvaihtoehdot ovat:

- Jatketaan lapsiperhesosiaalihuollon asiakkuutta tai
- Jatketaan lapsiperhesosiaalihuollon asiakkuutta, LS-tarve selvitetty tai
- Selvitys lopetetaan jatkamatta LSH-asiakkuutta tai
- Selvitys lopetetaan jatkamatta LSH-asiakkuutta, LS-tarve selvitetty.

Kahdessa viimeksi mainitussa päätöksessä syyksi valitaan ”Ei sosiaalipalveluiden tarvetta” silloin, kun lapsen asiakkuus ei jatku lapsiperheiden sosiaalihuollossa eikä lastensuojelussa, ja ”Lastensuojelun tarve” silloin, kun lapsella alkaa lastensuojelun asiakkuus. Jos asia on tullut vireille asiakkaan hakemuksena, tehdään palvelutarpeen arvioinnin jälkeen myös asiakkaalle tiedoksi annettava hallintopäätös.

Lapsen lapsi- ja perhekohtaisen lastensuojelun asiakkuus alkaa (LsL 27 §), jos

- Palvelutarpeen arvioinnissa on todettu lastensuojelun tukitoimien ja palvelujen tarve,
- Lastensuojeluasian vireille tulon yhteydessä ryhdytään kiireellisiin lastensuojelutoimiin tai
- Lastensuojelun palvelut tai tukitoimet aloitetaan ennen palvelutarpeen arvioinnin valmistumista tai
- Perhe kieltäytyy lapselle tarpeelliseksi arvioidusta SHL:n mukaisesta tuesta.

Tarjolla olevia lastensuojelun avohuollon tukitoimia ja palveluja (LsL 35 - 37b §) ovat tehostettu perhetyö, jonka työmuotoja ovat myös intensiivityö ja kriisiperhetyö, tukiperhe ja tukihenkilö, taloudellinen tuki (suoraan asiakkaalle maksettava tuki ja palvelut, jotka myönnetään asiakkaalle maksuttomina), alaikäisen itsenäisen asumisen tukeminen, perhekuntoutus perheessä tai laitoksessa ja lapsen sijoitus perhehoitoon tai laitokseen. Näistä tehdään tukitoimikohtainen hallintopäätös. Mikäli on kysymys kiireellisenä avohuollon tukitoimena myönnettävästä tuesta tai palvelusta, ko. tukitoimikohtaiseen päätökseen lisätään lakipykälä 37b §. Täydentävästä ja ehkäisevästä toimeentulotuesta tehdään päätös silloin, kun tukea ei myönnetä lastensuojelulain perusteella.

Tukitoimia ja palveluja, joista ei tehdä lastensuojelussa päätöstä, ovat mm. ohjaaminen päivähoitoon, perheneuvolaan, hoito- ja terapiapalveluihin tai ensi- ja turvakotiin sekä sosiaalityöntekijän tapaamiset, joissa selvitetään perheen ja lapsen asioita ja tilanteita.

Oulu

Oulussa lastensuojelun sosiaalityö on alueellistettu tällä hetkellä kuuden hyvinvointikeskuksen yhteyteen. Lastensuojelun sosiaalityöntekijät vastaavat asiakasprosesseista kokonaisvaltaisesti, palvelutarpeen arvioinnista jälkihuoltoon. Lastensuojelun sosiaaliasemien lisäksi on erillinen sijaishuollon tukiyksikkö, mikä vastaa sijaisperheiden tuesta, ohjauksesta sekä jälkihuollon omista ohjaajapalveluista. Lisäksi tähän yksikköön kuuluu hallinnollisesti kaupungin vastaanottolasten koti Metsola (14 paikkaa).

Palvelutarpeen arviointi ja lastensuojelun asiakkuus

Oulussa ympärivuorokautinen sosiaalipäivystys ja alueen sosiaalityöntekijät ottavat vastaan lastensuojeluilmoituksia. Lastensuojeluilmoitukset sekä sosiaalihuoltolain mukaiset ilmoitukset tulevat suurelta osin sosiaalipäivystyksen kautta kirjallisesti, puhelimitse ja yhä enenevässä määrin sähköisesti. Sosiaalipäivystyksen sosiaalityöntekijät arvioivat tilanteen kiireellisuuden. Sosiaalipäivystyksen työntekijä kirjaa ilmoituksen efficalle ja laittaa efficamuistutuksella tiedon alueen palveluesimiehelle ja / tai lapsen asioista vastaavalle työntekijälle. Palveluesimies jakaa uudet ilmoitukset tiimensä työntekijöille.

Palvelutarpeen arvioista noin puolet tehdään lastensuojelussa ja puolet hyvinvointikeskuksissa. Lastensuojelun sosiaalityöntekijä on tarvittaessa työparina hyvinvointikeskusten palvelutarpeen arvioissa. Lastensuojeluun on perusteilla erillinen palvelutarpeen arviointiyksikkö 15.8.2018 alkaen.

Ilmoituksen vastaanottanut taho aloittaa ja vastaa palvelutarpeen arvion tekemisestä. Mikäli sosiaalihuollon sosiaalityöntekijän näkemyksen mukaan on tarpeen arvioida lapsen lastensuojelun tarve, pyytää hän työpariksi alueen lastensuojelun sosiaalityöntekijää. Näin toimitaan myös silloin kun tilanne on päinvastoin. Molemmissa tapauksissa tehdään yksi yhteinen palvelutarpeen arviointi. Mikäli palvelutarpeen aikana, tai sen jälkeen, ilmenee tarve lastensuojelulain mukaisille palveluille, asiakkuus avataan lastensuojelussa. Sosiaalihuollon palveluissa asiakkuus jatkuu / päättyy tarpeen mukaan. Lastensuojeluilmoitukset käsitellään ja palvelutarpeen arviot tehdään lain asettamien määräaikojen puitteissa.

Avohuolto, sijais- ja jälkihuolto

Oulussa lapsen asioista vastaava sosiaalityöntekijä säilyy samana koko lastensuojeluprosessin ajan. Sosiaalityöntekijä arvio ja järjestää perheelle tarvittavia tukitoimia yhteistyössä asiakkaan ja asiakkaan muun verkostona kanssa.

Sijaishuoltoa Oulussa pyritään ensisijaisesti järjestämään lapsille ja nuorille perhehoitona. Kaupunki käyttää oman vastaanottoyksikön (arviointiyksikkö) lisäksi ostopalveluina hankittua laitoshoidtoa tarvittaessa.

Jälkihuolto toteutetaan tukemalla sijaishuollossa ollutta lasta tai nuorta, hänen vanhempiaan ja huoltajiaan sekä henkilöä, jonka hoidossa ja kasvatuksessa lapsi tai nuori on. Sosiaalityöntekijä tekee tarvittaessa tiivistä yhteistyötä jälkihuollon ohjaajan kanssa. Oulun kaupungilla on neljä jälkihuollon ohjaajaa ja lisäksi jälkihuollon ohjausta hankitaan ostopalveluna tarvittaessa.

2 SOSIAALIHUOLLON ASIAKKAANA OLEVAT ERITYISTÄ TUKEA TARVITSEVAT LAPSET

Nykyisen sosiaalihuoltolain myötä osa perheistä, jotka aiemmin olivat lastensuojelun asiakkaita, saa palvelut nyt yleisen sosiaalihuollon kautta (ks. tarkemmin luku 1.1). Tämän vuoksi lastensuojelun Kuusikko-raportointia on haluttu laajentaa osittain myös yleisten perhepalvelujen puolelle. Tässä luvussa tarkastellaan sosiaalihuollon asiakkaana olevien erityistä tukea tarvitsevia lasten lukumääriä kuutoskaupungeissa. Kustannusten raportointi rajoittuu edelleen lastensuojelulain mukaisiin palveluihin ja tukitoimiin.

Sosiaalipalveluissa erityistä tukea tarvitsevasta lapsesta on kyse silloin (1302/2014 § 3), kun

- 1) lapsen kasvuolosuhteet vaarantavat tai eivät turvaa hänen terveyttään ja kehitystään, tai
- 2) lapsi omalla käyttäytymisellään vaarantaa terveyttään ja kehitystään tai,
- 3) lapsi on erityisen tuen tarpeessa koska hänellä on vaikeuksia saada ja hakea tarvitsemaansa sosiaali- ja terveystalvuuja kognitiivisen tai psyykkisen vaurian tai sairauden, päihteen ongelmakäytön tai usean yhtäaikaisten tuen tarpeen tai syyn vuoksi.

Erityistä tukea tarvitseva lapsi määritellään sosiaalihuoltolain mukaisessa palvelutarpeen arvioinnissa (1302/2014 § 36), jonka tekee sosiaalityöntekijä. Erityistä tukea tarvitseva lapsi ei tarvitse lastensuojelulain mukaisia palveluja ja tukitoimia vaan hänen tukimuotoikseen riittävät sosiaalihuoltolain mukaiset yleiset perhepalvelut kuten tukiperhe, tukihenkilö, perhetyö ja vertaisryhmätoiminta.

Asiakasmäärien perusteella kuutoskaupungeissa on hieman erilaisia käytäntöjä sen suhteen, minkälaisissa tilanteissa lapsi määritellään erityistä tukea tarvitsevaksi. Tampereella sosiaalihuollon asiakkaana olevien erityistä tukea tarvitsevien lasten lukumäärä on samaa suuruusluokkaa kuin lastensuojelun avohuollon asiakkaiden, mutta Helsingissä avohuollon asiakasmäärä on yli kymmenen kertaa suurempi ja Espoossa yli kaksikymmentä kertaa suurempi (vrt. luku 4.1, taulukko 8). Seuraavaksi on esitelty jokaisen kuutoskaupungin määritelmät erityistä tukea tarvitsevalle lapselle, jonka mukaan kuntakohtaiset tiedot on kerätty alla olevaan taulukkoon 1.

Helsinki noudattaa sosiaalihuoltolakia erityistä tukea tarvitsevan lapsen määrittelyssä.

Erityistä tukea tarvitsevan lapsen palvelut on otettu käyttöön v. 2017 Helsingissä. Palvelutarpeen arviointi tehdään lastensuojelun alueellisissa palvelutarpeen arvioinnin työryhmissä. Myös lastensuojelun avohuollon sosiaalityö voi ohjata asiakkaita erityiseen tukeen lastensuojelun asiakkuuden päättymisen jälkeen.

Mikäli palvelutarpeen arvioinnissa todetaan erityisen tuen tarve, ohjataan asiakas hänen tarpeitaan parhaiten vastaavaan sosiaalityön yksikköön. Lapsen sosiaalityöntekijä voi tulla perheneuvolasta, adoptioneuvonnasta, vammaistyöstä, nuorten sosiaalityöstä tai erillisestä erityisen tuen sosiaalityön työryhmästä.

Sosiaalityön myöntämisestä lapselle tehdään päätös.

Erityistä tukea tarvitsevan lapsen muut palvelut (perhetyö, tukihenkilö, tukiperhe, vertaisryhmät ja nuorille suunnattu asumisen tuki) sosiaalityöntekijä hakee keskitetysti palvelujen asiakasohjauksesta, joka vastaa palvelun osoittamisesta joko omasta toiminnasta tai ostopalveluna.

Erityisen tuen asiakkaiden määrä on kasvanut v. 2017 aikana ja palveluita laajennetaan edelleen v. 2018. Lastensuojelun avohuollon asiakasmäärät ovat vastaavasti alentuneet.

Helsingissä erityistä tukea tarvitsevien lasten määrää on tilastoitu vuodesta 2017 alkaen, joten alkaneiden asiakkuuksien määrä on sama kuin vuoden aikana asiakkaana olleiden.

Espoossa erityistä tukea tarvitsevien lasten määrä on otettu alkaneista asiakkuuksista. Vuoden aikana asiakkaana olleiden määrä ei ole saatavilla.

Vantaalla erityisen tuen tarve määritellään palvelutarpeen arvioinnin yhteydessä ja vastuutyöntekijäksi tulee sosiaalityöntekijä joko lastensuojelussa tai muissa perheiden palveluissa. Erityisen tuen tarpeessa olevien lasten kokonaismäärää ei pystytä nykyisessä tietojärjestelmässä seuraamaan. Päätöstä erityisen tuen tarpeesta ja vastuutyöntekijyydestä ei tehdä erikseen.

Turun sosiaalipalveluissa erityistä tukea tarvitsevasta lapsesta on kyse silloin, kun

1. lapsen kasvuolosuhteet vaarantavat tai eivät turvaa hänen terveyttään ja kehitystään, tai
2. lapsi omalla käyttäytymisellään vaarantaa terveyttään ja kehitystään, tai
3. lapsi on erityisen tuen tarpeessa koska hänellä on vaikeuksia saada ja hakea tarvitsemiaan sosiaali- ja terveystalvveluja kognitiivisen tai psyykkisen vamman tai sairauden, päihteiden ongelmakäytön tai usean yhtäaikaisen tuen tarpeen tai syyn vuoksi.

Palvelutarpeen arvioinnista vastaa sosiaalityöntekijä, joka arvioi, onko kyseessä erityistä tukea tarvitseva lapsi vai onko lapsi mahdollisesti lastensuojelun asiakkuuden tarpeessa.

Erityistä tukea tarvitseva lapsi määritellään palvelutarpeen arvioinnissa, jonka tekee sosiaalityöntekijä. Erityistä tukea tarvitsevan lapsen tukimuodoiksi riittävät esim. tukiperhe, tukihenkilö, perhetyö, vertaisryhmätoiminta eli ns. yleiset perhepalvelut. Lastensuojelulain mukaisia palveluja ja tukitoimia ei tarvita.

Lisäksi otetaan jatkossa käyttöön myös taloudellinen tuki lapselle, jolla on erityisen tuen tarve.

Tampere käyttää erityistä tukea tarvitsevan lapsen määrittelyssä sosiaalihuoltolakia. Erityisen tuen lapsi on lapsi, joka tarvitsee erityistä tukea ja sosiaalihuollon mukaisia palveluita, mutta ei edellytä lastensuojelun palveluja ja tukitoimia. Lasten määrä on alkaneet perhepalveluiden asiakkaat.

Oulussa lapsi määritellään erityistä tukea tarvitsevaksi, mikäli palvelutarpeen arvioinnissa selviää seikkoja, jotka vaarantavat lapsen kasvua ja kehitystä ja lapsi tarvitsee sosiaalityötä ja sosiaalipalveluita, mutta ei vielä lastensuojelua. Oulussa ei tehdä erityisen tuen päätöksiä,

vaan tehdään päätös sosiaalihuollon asiakkuudesta. Ko. erityisen tuen tarpeessa olevien lasten luvussa on siis mukana kaikki lapset, joilla palvelutarpeen arvioinnin jälkeen on alkanut sosiaalihuollon asiakkuus.

Taulukko 1. Vuoden 2017 aikana sosiaalihuollon asiakkaana olleet erityistä tukea tarvitsevat lapset ikäryhmittäin sekä alkaneet ja päättäneet asiakkuudet

	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu
Vuoden aikana sosiaalihuollon asiakkaana olleet erityistä tukea tarvitsevat lapset						
0–17-vuotiaat yhteensä	395	102	..	612	1 556	1 667
0–2-vuotiaat	23	11	..	96	182	233
3–6-vuotiaat	87	22	..	164	398	344
7–12-vuotiaat	133	44	..	223	559	579
13–15-vuotiaat	52	15	..	71	226	270
16–17-vuotiaat	100	10	..	58	191	241
Sosiaalihuollon asiakkaana olleiden erityistä tukea tarvitsevien lasten osuus väestöstä (%)						
0–17-vuotiaat yhteensä	0,4	0,2	..	2,1	4,2	3,7
0–2-vuotiaat	0,1	0,1	..	1,8	2,7	3,4
3–6-vuotiaat	0,3	0,1	..	2,4	4,4	3,3
7–12-vuotiaat	0,4	0,2	..	2,4	4,5	3,7
13–15-vuotiaat	0,3	0,2	..	1,6	4,2	3,8
16–17-vuotiaat	0,9	0,2	..	1,8	4,9	5,3
Vuoden aikana alkaneet asiakkuudet	395	102	..	278	1 133	1 667
Vuoden aikana päättäneet asiakkuudet	31	..	..	193	1 131	560

3 LASTENSUOJELUN KOKONAISUUS

Lastensuojelulain mukaiset palvelut ja tukimuodot on jaettu raportissa avohuoltoon, lasten sijoituksiin kodin ulkopuolelle sekä jälkihuoltoon. Lukuun ottamatta lukua 2, jossa tarkastellaan sosiaalihuollon asiakkaana olevia erityistä tukea tarvitsevia lapsia, raportissa ei käsitellä palveluja ja tukitoimia, joilla edistetään ja turvataan lasten ja nuorten kasvua, kehitystä ja hyvinvointia silloin, kun lapsi ei ole lastensuojelun asiakkaana. Yleisen sosiaalihuoltolain mukaiset lapsiperheiden palvelut sekä muu ennaltaehkäisevä työ, jota tehdään muun muassa äitiys- ja lastenneuvoloissa, varhaiskasvatuksessa, kouluissa ja nuorisotyössä, on rajattu tarkastelun ulkopuolelle.

3.1 Lastensuojeluasian vireille tulo

Lastensuojeluasia saa alkunsa, kun sosiaalihuoltoon ollaan yhteydessä tuen tarpeen arvioimiseksi tai kun sosiaalityöntekijä tai muu sosiaalihuollon työntekijä on vastaanottanut lastensuojeluilmoituksen. Lastensuojeluasia voi tulla vireille myös hakemuksesta tai kun sosiaalityöntekijä tai muu lastensuojelun työntekijä on saanut muutoin tietää mahdollisesta lastensuojelun tarpeesta lapsesta. Lisäksi 1.3.2010 alkaen on ollut voimassa ennakkollista lastensuojeluilmoitusta koskeva säännös. Ennakollinen lastensuojeluilmoitus on tehtävä ennen lapsen syntymää, jos on perusteltua syytä olettaa, että lapsi tarvitsee lastensuojelun tukitoimia välittömästi syntymänsä jälkeen.

Useimmiten lastensuojeluasia tuli kuutoskaupungeissa vireille lastensuojeluilmoituksen perusteella. Lastensuojeluilmoituksia tehtiin kuutoskaupungeissa vuonna 2017 kaikkiaan 49 216 yhteensä 26 687 lapsesta. Lastensuojeluilmoitusten lisäksi lastensuojeluasia voi tulla vireille myös yhteydenotolla sosiaalihuoltoon lastensuojelutarpeen arvioimiseksi. Tällaisia yhteydenottoja tehtiin yhteensä 2 016 kaikkiaan 1954 lapsesta. Hakemuksia lastensuojelutarpeen selvittämiseksi tehtiin 441 ja ne kohdistuivat 620 lapseen. Ennakollisia lastensuojeluilmoituksia tehtiin 829. Ennakollinen lastensuojeluilmoitus tehdään silloin, kun epäillään, että syntyvä lapsi tarvitsee lastensuojelun tukitoimia heti syntymänsä jälkeen. Edellisten lisäksi lastensuojelutarve voi tulla esiin esimerkiksi toimeentulotukiasiakkuudessa tai ennalta ehkäisevässä sosiaalityössä, jolloin sosiaalityöntekijä itse havaitsee lastensuojelutarpeen ja voi alkaa tehdä palvelutarpeen arvioita. Tällaisia tapauksia oli kuutoskaupungeissa vuonna 2017 yhteensä 566 ja ne kohdistuivat 575 lapseen. (Liite 3C/1)

Taulukko 2. Lastensuojeluasian vireille tulo kuutoskaupungeissa vuonna 2017¹

	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko
Lastensuojeluilmoitukset	16 311	7 879	9 534	5 966	3 108	6 418	49 216
Yhteydenotto sosiaalihuoltoon tuen tarpeen arvioimiseksi	793	397	86	277	282	181	2 016
Hakemukset suojelutarpeen selvittämiseksi	320	89	1	1	30	..	441
Muulla tavoin esiin tullut lastensuojelutarve	391	45	27	0	103	..	566
Ennakolliset lastensuojeluilmoitukset	219	151	129	171	66	93	829

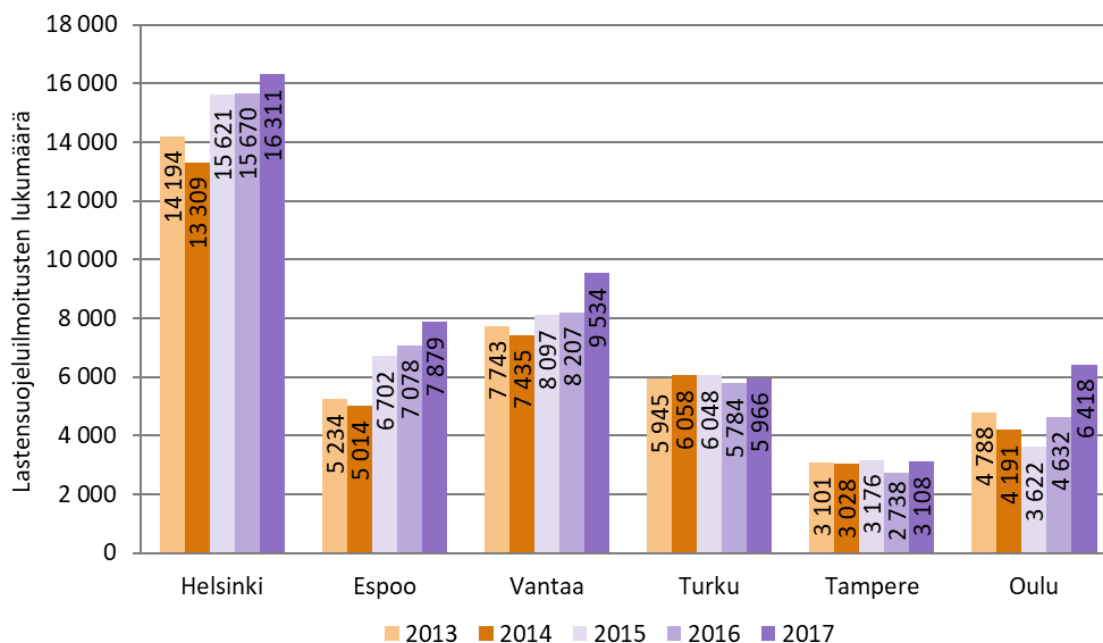
¹ Sama lapsi voi olla luvuissa useaan kertaan.

3.1.1 Lastensuojeluilmoitukset

Vuoden 2017 aikana kuutoskaupungeissa tehtiin yhteensä 49 216 lastensuojeluilmoitusta. Edellisvuoteen verrattuna lastensuojeluilmoitusten lukumäärä lisääntyi Oulussa (+38,6 %), Vantaalla (+16,2%), Tampereella (+13,5 %), Espoossa (+11,3 %), Helsingissä (+4,1 %) sekä Turussa (+3,1%). Lastensuojeluilmoituksista neljä viidestä oli viranomaisen tekemiä. Pääkaupunkiseudulla viranomaisen tekemien lastensuojeluilmoitusten osuus oli 82,1–85,3

prosenttia, muissa kaupungeissa 63,7–75,9 prosenttia. Viranomaisista eniten ilmoituksia tekivät terveyspalvelut ja poliisi. (Liitteet 3C/1 ja 4E)

Kuvio 2. Lastensuojeluilmoitusten lukumäärä vuosina 2013–2017

Lastensuojelulaki velvoittaa kuntia pitämään rekisteriä lastensuojeluilmoituksista. Rekisteriin täytyy kirjata lastensuojeluilmoitusten lukumäärätietojen lisäksi muun muassa syyt, joiden perusteella ilmoitukset on tehty. Taulukossa 3 on esitetty kuutoskaupungeissa vuoden 2017 aikana tehdyt lastensuojeluilmoitukset sosiaalityöntekijän arvioiman tärkeimmän ilmoituksen syyn mukaan. Eniten ilmoituksia oli kaikissa kaupungeissa tehty kehitystä vaarantavien olosuhteiden perusteella.

Taulukko 3. Vuoden 2017 aikana tehdyt lastensuojeluilmoitukset syyn mukaan

	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko
Lastensuojeluilmoitukset yhteensä	16311	7879	9534	5966	3108	6418	49216
01 Lapsen hoidon ja huolenpidon tarve (%)	9,8	13,8	14,2	11,0	19,0	17,3	13,0
02 Kehitystä vaarantavat olosuhteet (%)	56,9	53,8	51,0	59,1	53,5	51,6	54,6
03 Lapsen oma käyttäytyminen (%)	33,3	32,4	34,8	29,8	27,6	31,1	32,4

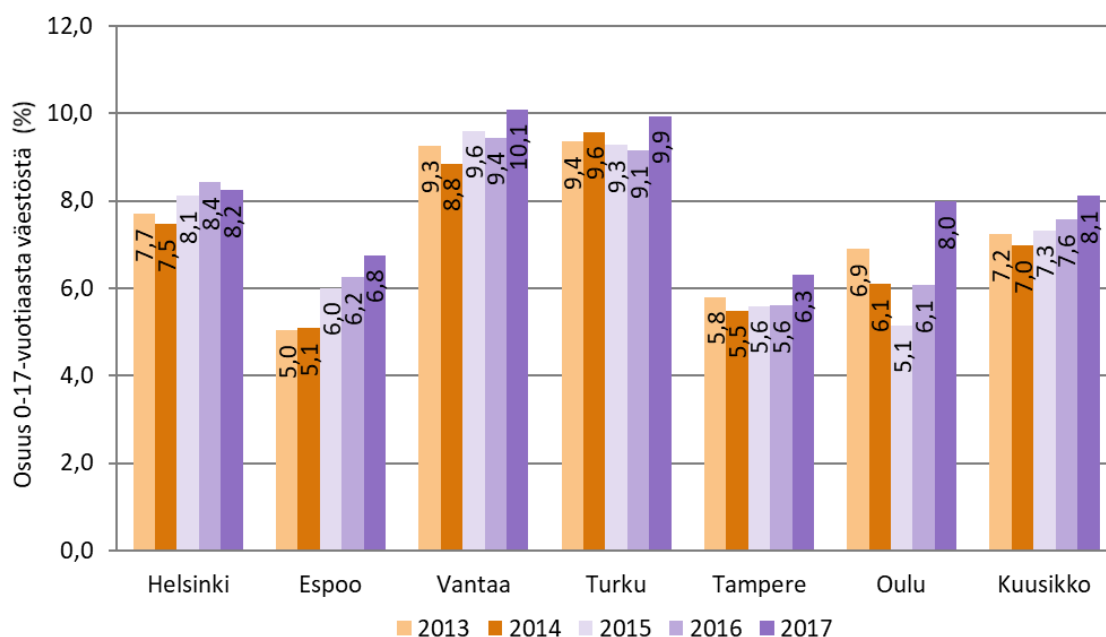
Samasta lapsesta ja tilanteesta voidaan vuoden aikana tehdä lastensuojeluilmoitus useaan kertaan ja lastensuojeluilmoituksen samasta lapsesta voi tehdä useampi eri ilmoittaja. Vuonna 2017 kuutoskaupungeissa tehtiin keskimäärin 1,8 lastensuojeluilmoitusta lasta kohden. Osa lastensuojeluilmoituksen kohteena olleista lapsista on jo ennestään lastensuojelun asiakkaana.

Vuonna 2017 keskimäärin 8,1 prosenttia kuutoskaupunkien 0–17-vuotiaista oli lastensuojeluilmoituksen kohteena. Osuus oli korkein Vantaalla (10,1 %) ja Turussa (9,9 %). Taulukossa 4 on tarkasteltu lastensuojeluilmoituksen kohteena olleiden lasten lukumäärää suhteessa saman ikäiseen väestöön ikäryhmittäin vuonna 2017. Lastensuojeluilmoituksen kohteena olleiden väestöosuus nousee yläkouluun siirryttäessä. Kuutoskaupunkien 13–15-vuotiaista keskimäärin 11,6 prosenttia oli lastensuojeluilmoituksen kohteena vuonna 2017. 16–17-vuotiaiden kohdalla väestöosuus oli vielä suurempi, 13,4 prosenttia.

Taulukko 4. Lastensuojeluilmoituksen kohteena vuonna 2017 olleiden lasten osuus saman ikäisestä väestöstä ikäluokittain

	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko
Lastensuojeluilmoituksen kohteena olleiden osuus väestöstä (%)							
0–17-vuotiaat yhteensä	8,2	6,8	10,1	9,9	6,3	8,0	8,1
0–2-vuotiaat	4,9	4,8	6,8	6,8	4,9	5,5	5,4
3–6-vuotiaat	6,0	5,5	8,0	8,5	5,5	6,3	6,4
7–12-vuotiaat	8,0	6,2	9,6	9,0	6,0	7,1	7,6
13–15-vuotiaat	12,7	9,8	13,8	13,4	8,1	10,6	11,6
16–17-vuotiaat	14,6	10,1	15,8	16,3	9,1	14,5	13,4
Lastensuojeluilmoituksen kohteena olleet lapset	8 849	4 299	4 724	2 882	2 362	3 571	26 687
Lastensuojeluilmoituksia lasta kohden keskimäärin	1,8	1,8	2,0	2,1	1,3	1,8	1,8

Kuvio 3. Lastensuojeluilmoitusten kohteena olleiden lasten osuus 0–17-vuotiaasta väestöstä vuosina 2013–2017

3.1.2 Palvelutarpeen arviointi

Kun lastensuojeluasia on tullut vireille, sosiaalityöntekijän tai muun lastensuojelun työntekijän on arvioitava välittömästi lapsen mahdollinen kiireellinen lastensuojelun tarve. Lastensuojeluasian vireille tulon jälkeen on tehtävä sosiaalihuoltolain 36 §:n mukainen palvelutarpeen arviointi, ellei arvioinnin tekeminen ole ilmeisen tarpeetonta. Palvelutarpeen arvioinnin yhteydessä selvitetään lastensuojelun tarve, ellei asia ole selvästi luonteeltaan sellainen, ettei lastensuojelun tukitoimia tarvita. Arvio on aloitettava viimeistään seitsemäntenä arkipäivänä asian vireille tulosta ja sen on valmistuttava viimeistään kolmen kuukauden kuluessa vireille tulosta. Lastensuojelun asiakkuus alkaa, mikäli sosiaalityöntekijä toteaa palvelutarpeen arvioinnin perusteella, että lapsi tarvitsee lastensuojelulain mukaisia palveluja ja tukitoimia (417/2007 § 26-27).

Kuutoskaupungeissa tehtiin vuonna 2017 yhteensä 15 100 palvelutarpeen arviota, jossa selvitettiin lastensuojelun tarve. Arvio tehtiin yhteensä 12 977 lapselle. Tämä oli 3,9 prosenttia kaikista kuutoskaupunkien 0–17-vuotiaista lapsista. Palvelutarpeen arvioita tehtiin suhteellisesti eniten 13–17-vuotiaille. Lastensuojelun tarve todettiin yhteensä 3 759 palvelutarpeen arviossa, kunnasta riippuen 15–29 prosentissa arvioita. (Liite 3C/2)

Palvelutarpeenarvioiden prosessoinnissa ja tilastoinnissa on eroja kuntien välillä.

Helsingissä ollaan siirrytty v. 2017 lopulla käytäntöön, jossa palvelutarpeen arvioinniksi tilastoidaan sosiaalihuoltolain mukaisesti kaikki tarvittavassa laajuudessa tehdyt palvelutarpeen arvioinnit. Aiemmin palvelutarpeen arvioinniksi tilastointiin vain ns. laaja palvelutarpeen arviointi.

Espoossa palvelutarpeen arvio avataan niille asiakkaille, joille on ensiarviotapaamisen tai -puhelun perusteella todettu tarve tehdä palvelutarpeen arvio. Luvuissa ei siis ole asiakkaita, joita on kontaktoitu, mutta joille ei ole sen jälkeen ollut tarvetta tehdä palvelutarpeen arvio.

Vantaalla palvelutarpeen arviointi uusien asiakkaiden osalta keskitettiin aikuissosiaalityöhön 1.8.2017. Palvelutarpeen arvioinnit on tilastoitu lapsikohtaisesti, arvioiden kokonaismäärää ei ole saatavilla.

Turussa päätös siitä, että aloitetaan palvelutarpeen arvio, tehdään sosiaalipäivystyksessä. Kaikissa aloitetuissa palvelutarpeen arvioinnissa arvioidaan myös lastensuojelun tarve.

Tampereella perhepalveluiden sosiaaliasemilla aloitetaan palvelutarpeen arviointi, kun on todettu ensikontaktin jälkeen tarve tehdä palvelutarpeen arviointi.

Oulun luvussa ovat mukana kaikki alle 18-vuotiaille tehdyt palvelutarpeen arviot. Osa tehdään lastensuojelussa ja osa muissa sosiaalityön yksiköissä.

Taulukko 5. Palvelutarpeen arviot, joissa on selvitetty lastensuojelun tarve, ikäryhmittäin vuonna 2017

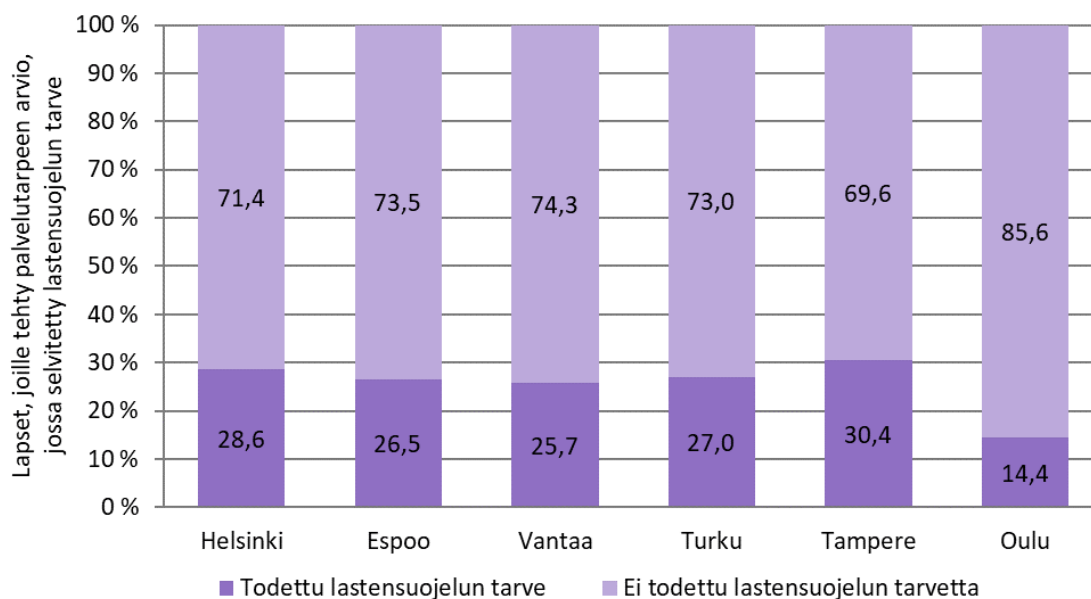
	Helsinki	Espoo	Vantaa ³	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko
<i>Lasten, joille tehty palvelutarpeen arvio¹, osuus väestöstä (%)</i>							
0–17-vuotiaat yhteensä	4,9	3,4	3,2	4,7	2,2	4,3	3,9
0–2-vuotiaat	3,6	2,3	2,7	3,7	1,8	3,2	3,0
3–6-vuotiaat	4,3	3,2	3,1	4,4	2,0	3,8	3,6
7–12-vuotiaat	5,0	3,3	2,9	4,3	2,0	4,0	3,8
13–15-vuotiaat	6,6	4,5	3,8	5,5	2,4	5,3	5,0
16–17-vuotiaat	5,7	4,2	4,4	6,8	3,2	6,9	5,2
Lasten lukumäärä	5 221	2 161	1 499	1 359	806	1 931	12 977
Muutos 2016–2017 (%)	2,6	-10,8	-6,0	5,0	-29,8	4,7	-3,1
<i>Palvelutarpeen arviot yhteensä^{1 2 3}</i>							
Arviot, joissa todettu lastensuojelun tarve	1 537	650	385	370	520	297	3 759
Arviot, joissa todettu lastensuojelun tarve (%)	26,2	26,5	25,7	25,6	29,0	14,6	24,9

¹ Vuoden aikana valmiiksi tehtyjen palvelutarpeen arvioiden määrä. Mukana vain ne arviot, joissa selvitetty lastensuojelun tarve.

² Samaa lasta koskien on voitu tehdä useampi kuin yksi arvio.

³ Vantaan osalta arvioiden kokonaismäärää ei ole saatavilla vaan luvut ovat arvion kohteena olleiden lasten määrää.

Kuvio 4. Lapset, joille on vuoden 2017 aikana tehty palvelutarpeen arvio (jossa on selvitetty lastensuojelun tarve) sen mukaan, onko todettu lastensuojelun tarve

3.2 Lastensuojelun asiakkaat

3.2.1 Lastensuojelun asiakasmäärät

Lastensuojelun asiakkaana oli kuutoskaupungeissa vuonna 2017 yhteensä 18 795 lasta. Avohuollon asiakkaana oli 16 153 lasta ja sijoitettuna 5 299 lasta. Lisäksi 18–20-vuotiaita nuoria oli jälkihuollossa 2 446. Yhteensä lastensuojelun 0–20-vuotiaita asiakkaita oli kuutoskaupungeissa 21 285 (Ks. taulukon 6 alaviite).

Lastensuojelun asiakasmäärä laski vuodesta 2016 kaikissa kunnissa hieman, paitsi Espoossa 0–17-vuotiaiden asiakkaiden määrä kääntyi kasvuun. Aiempiin vuosiin verrattuna avohuollon asiakasmäärä ja sitä myöten lastensuojelun kokonaisasiakasmäärä on kaikissa kaupungeissa vähentynyt selvästi 1.4.2015 voimaan astuneiden lakimuutosten vuoksi. Nyt lastensuojelun asiakkuus alkaa, mikäli palvelutarpeen arvioinnin perusteella todetaan tarve lastensuojelun palveluille, kun aiemmin asiakkuus alkoi jo silloin, kun ryhdyttiin selvittämään lastensuojelun tarvetta. Lisäksi osa aiemmin lastensuojelun alle kuuluneista palveluista on nykyisin mahdollista saada yleisen sosiaalihuollon kautta ilman lastensuojelun asiakkuutta. (Liite 4A)

Taulukko 6. Lastensuojelun asiakkaiden kokonaismäärä sekä avohuollon asiakkaana ja sijoitettuna olleet lapset ja jälkihuollon piirissä olleet nuoret vuonna 2017

	Helsinki	Espoo	Vantaa ³	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko
0–17-vuotiaat asiakkaat yhteensä ¹	6 124	2 744	3 666	1 978	2 033	2 250	18 795
Muutos 2016–2017 (%)	-2,3	3,0	-1,6	-1,7	-1,5	-2,6	-1,3
0–20-vuotiaat asiakkaat yhteensä ²	7 387	3 106	3 907	2 164	2 176	2 545	21 285
Muutos 2016–2017 (%)	-2,1	-1,2	1,1	-1,5	-1,0	-2,0	-1,2
Avohuollon asiakkaat, 0–17v. ³	5 027	2 418	3 533	1 600	1 703	1 872	16 153
Sijoitetut lapset, 0–17v.	1 839	778	809	654	580	639	5 299
Jälkihuollossa olleet nuoret, 18–20v.	1 028	368	293	244	258	255	2 446

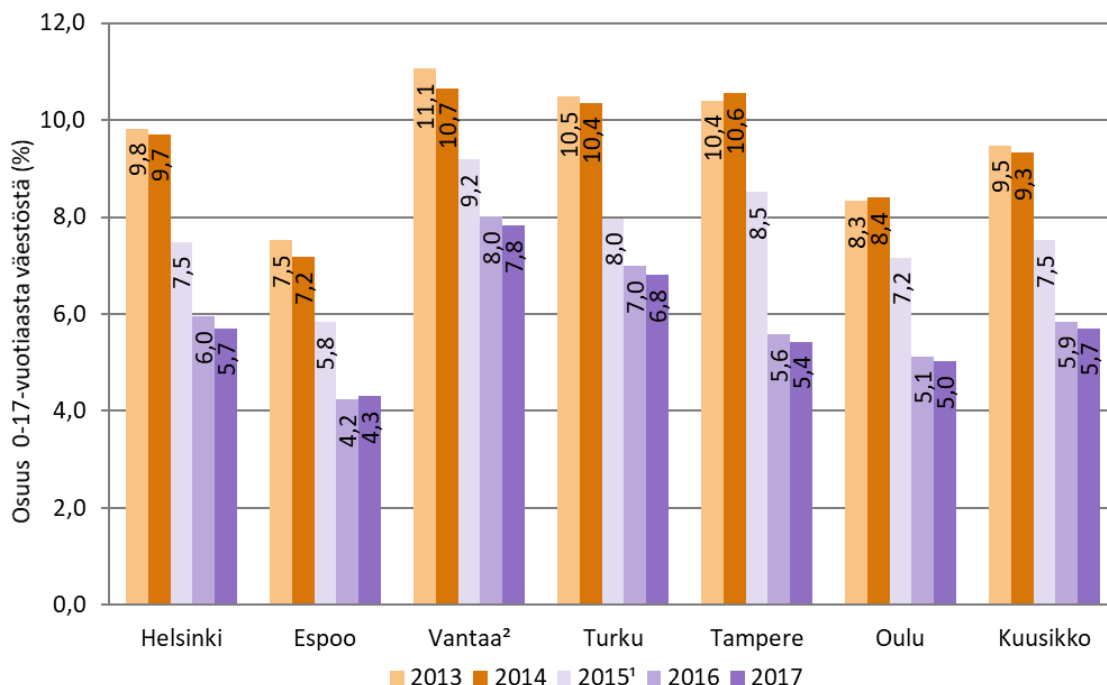
¹ Luvussa mukana kaikki vuoden aikana lastensuojelun asiakkaana olleet lapset (0–17v.) henkilötunnus kertaalleen. Luvussa eivät ole mukana nuoret (18–20-v.). Sama lapsi on voinut olla vuoden aikana avohuollon asiakkaana, sijoitettuna ja/tai jälkihuollon asiakkaana.

² Luvussa mukana kaikki vuoden aikana lastensuojelun asiakkaana olleet lapset ja nuoret (0–20 v.) henkilötunnus kertaalleen.

³ Vantaan avohuollon asiakkaissa on mukana sosiaalihuoltolain mukaisia palveluja saaneita lapsia.

Kuviossa 5 on kuvattu lastensuojelun asiakasmäärän kehitystä suhteessa saman ikäiseen väestöön vuosina 2013–2017. Edellä mainittu lastensuojelun asiakkuuden määritelmän muutos vaikutti myös väestöosuksiin, jotka laskivat vuosina 2014–2016 selvästi. Vuonna 2017 osuudet jäivät kuitenkin kaikissa kaupungeissa suunnilleen edellisen vuoden tasolle. Kuutoskaupunkien 0–17-vuotiaista 5,7 prosenttia oli lastensuojelun asiakkaana vuoden 2017 aikana. Osuus oli matalin Espoossa (4,3 %) ja korkein Vantaalla (7,8 %).

Kuvio 5. Lastensuojelun 0–17-vuotiaiden asiakkaiden osuus saman ikäisestä väestöstä vuosina 2013–2017

¹ Lastensuojelun asiakkuuden määritelmä muuttui 1.4.2015, mistä johtuen avohuollon ja samalla koko lastensuojelun asiakasmäärä väheni merkittävästi.

² Vantaan avohuollon asiakkaissa on mukana sosiaalihuoltolain mukaisia palveluja saaneita lapsia.

3.2.2 Asiakassuunnitelmat

Lastensuojelulaki edellyttää, että lastensuojelun asiakkaana olevalle lapselle tehdään asiakassuunnitelma (417/2007 § 30). Asiakassuunnitelmaan kirjataan ne olosuhteet ja asiat, joihin pyritään vaikuttamaan, lapsen ja hänen perheensä tuen tarve, palvelut ja muut tukitoimet, joilla tuen tarpeeseen pyritään vastaamaan, sekä arvioitu aika, jonka kuluessa tavoitteet pyritään toteuttamaan.

Asiakassuunnitelma laaditaan yhteistyössä viranomaisen sekä lapsen ja hänen huoltajiensa kanssa. Se on tärkeä asiakirja sekä työntekijälle että asiakkaalle, sillä se perustelee kaikille osapuolille, miksi lasta on tarpeen suojella, sekä antaa tiedon missä asiassa ja millä keinoin pyritään muutokseen. Asiakassuunnitelman tekeminen huolellisesti, siihen aikaa käyttäen ja yhteisesti suunnitellen on edellytys lapsen ja hänen perheensä tukemiselle ja auttamiselle. Asiakassuunnitelma laaditaan myös huostaanotetun lapsen vanhemmille. Suunnitelma laaditaan tarvittaessa yhteistyössä muun sosiaali- ja terveydenhuollon kuten päihde- ja mielenterveyshuollon kanssa.

Kuutoskaupunkien asiakassuunnitelmien lukumäärätietoja on koottu liitteeseen 3C/2. Asiakassuunnitelmien vertailu on haasteellista johtuen muun muassa kaupunkien erilaisista asiakastietojärjestelmistä. Eri kunnista kerätyt tiedot eivät ole täysin vertailukelpoisia.

3.3 Kokonaiskustannukset

Lastensuojelun kokonaiskustannukset olivat kuutoskaupungeissa hieman yli 349 miljoonaa euroa vuonna 2017. Deflatoidut kustannukset nousivat edellisvuodesta kaikissa kuutoskaupungeissa: Tampereella (+11,5 %), Turussa (+8,1 %), Helsingissä (+7,7 %), Oulussa (+5,8 %), Vantaalla (+5,1 %) ja Espoossa (+1,6). Viimeisen neljän vuoden aikana lastensuojelun kustannukset ovat osassa kuutoskaupunkeja nousseet ja osassa laskeneet. (Liite 4D/1)

Suurin osa lastensuojelun kustannuksista syntyy lasten sijoituksista. Sijoitusten osuus kustannuksista vaihteli vuonna 2017 Oulun 71,9 prosentista Turun 82,8 prosenttiin. Luvussa 5.7 on tarkasteltu tarkemmin sijoitusten kustannuksia. Sijoitusten hoitomuodot vaikuttavat lastensuojelun kokonaiskustannuksiin. Suurimmat kustannukset syntyvät kaikissa kaupungeissa laitoshoidosta – mitä suurempi on laitoshoidon osuus, sitä suuremmat ovat sijoitusten kustannukset.

Taulukko 7. Lastensuojelun vuoden 2017 kokonaiskustannusten erittely avohuollon ja sijoitusten kustannuksiin sekä deflatoitujen kustannusten muutos vuodesta 2016

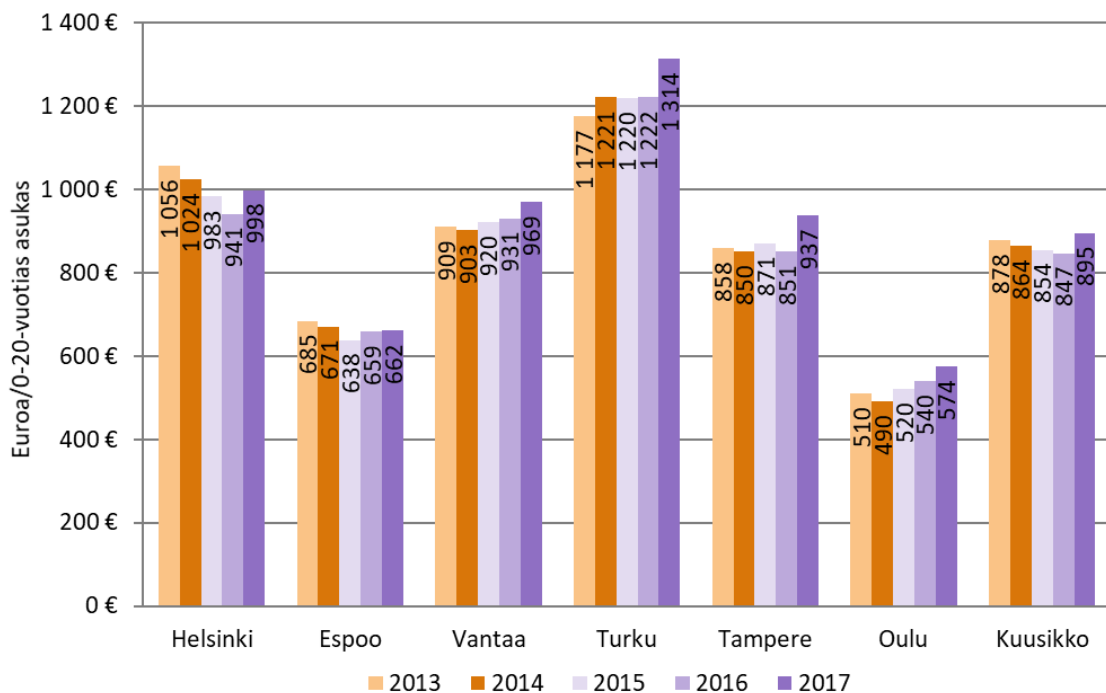
	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko
Kokonaiskustannukset (€)	126 082 055	48 574 366	52 784 734	47 766 424	43 459 263	30 479 526	349 146 368
Avohuollon kustannukset	24 210 735	10 789 366	10 777 646	8 239 492	11 094 000	8 551 882	73 663 122
Sijoitusten kustannukset	101 871 320	37 785 000	42 007 088	39 526 931	32 365 263	21 927 644	275 483 246
josta toimeksiantoon perustuva perhehoito	27 193 722	6 871 514	10 007 305	8 933 011	11 544 065	12 585 888	77 135 504
Kokonaiskustannukset (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Avohuollon kustannukset	19,2	22,2	20,4	17,2	25,5	28,1	21,1
Sijoitusten kustannukset	80,8	77,8	79,6	82,8	74,5	71,9	78,9
Muutos 2016–2017 (% defl.) ¹							
Kokonaiskustannukset	7,7	1,6	5,1	8,1	11,5	5,8	6,7
Avohuollon kustannukset	5,7	-7,6	6,0	14,6	5,7	15,9	6,0
Sijoitusten kustannukset	8,2	4,6	4,9	6,8	12,3	2,3	6,9
Toimeksiantoon perustuva perhehoito	8,9	13,4	6,7	12,9	8,2	-2,4	7,3

¹ Vuoden 2016 kustannukset on korotettu vuoden 2017 arvoon julkisten menojen hintaindeksillä sosiaalitoimelle.

Kuviossa 6 on tarkasteltu lastensuojelun kokonaiskustannuksia suhteessa 0–20-vuotiaaseen väestöön. Lastensuojelun kokonaiskustannukset 0–20-vuotiasta asukasta kohden vuonna 2017 vaihtelivat Oulun 574 eurosta Turun 1 314 euroon. Kuusikon tasolla kustannukset asukasta kohden ovat laskeneet jonkin verran vuodesta 2013, mutta kunnittaisessa kehityksessä on eroja.

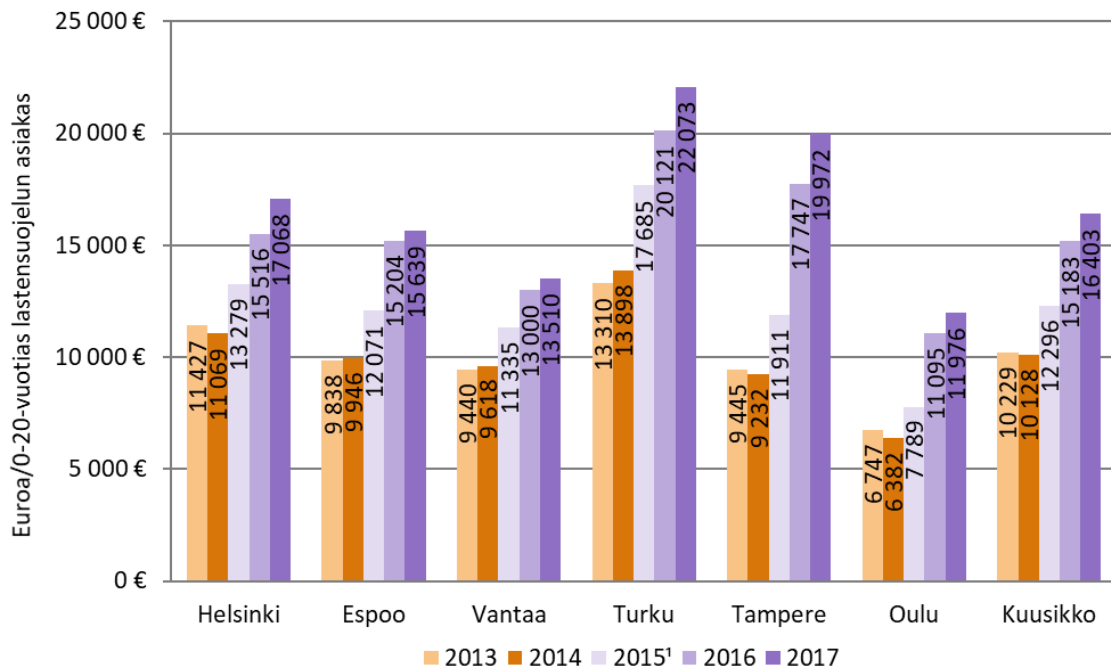
Kuviossa 7 on esitetty lastensuojelun kokonaiskustannukset suhteessa 0–20-vuotiaisiin lastensuojelun asiakkaisiin. Kustannukset 0–20-vuotiasta asiakasta kohden vuonna 2017 vaihtelivat Oulun 11 976 eurosta Turun 22 073 euroon. Asiakaskohtaiset kustannukset nousivat edelleen kaikissa kunnissa, joskaan eivät yhtä paljon kuin kahtena edeltävänä vuonna. Voimakasta kasvua selittää lastensuojelun asiakkuuden määritelmän muutos 1.4.2015, minkä seurauksena avohuollon ja samalla koko lastensuojelun asiakasmäärä väheni merkittävästi.

Kuvio 6. Lastensuojelun kokonaiskustannukset 0–20-vuotiasta asukasta kohden vuosina 2013–2017 (korotettuna vuoden 2017 arvoon julkisten menojen hintaindeksillä sosiaalitoimelle)

Kuvio 7. Lastensuojelun kokonaiskustannukset 0–20-vuotiasta lastensuojelun asiakasta kohden vuosina 2013–2017 (korotettuna vuoden 2017 arvoon julkisten menojen hintaindeksillä sosiaalitoimelle)

¹ Lastensuojelun asiakkuuden määritelmä muuttui 1.4.2015, mistä johtuen avohuollon ja samalla koko lastensuojelun asiakasmäärä väheni merkittävästi. Vuoden 2015 osalta suhteutus on tehty uuden määritelmän mukaiseen asiakasmäärään, mutta kustannuksissa on mukana myös muita kuin uuden määritelmän mukaisia kustannuksia.

4 AVOHUOLTO

Lastensuojelun avohuollon tukitoimien tarkoituksena on edistää ja tukea lapsen myönteistä kehitystä sekä tukea ja vahvistaa vanhempien, huoltajien ja lapsen hoidosta ja kasvatuksesta vastaavien henkilöiden kasvatuskäytännöjä ja -mahdollisuuksia. Niihin on ryhdyttävä viipymättä, kun lastensuojelun tarve on todettu. Avohuollon tukitoimet ovat ensisijaisia huostaanottoon ja sijaishuoltoon nähden. Lapsen ja perheen tilanteeseen sopivia tukimuotoja tulee järjestää lapsen tarpeita vastaavasti ja yksilökohtainen tilanne huomioiden.

Laissa mainittuja avohuollon tukitoimia ovat (417/2007 § 36):

- 1) tuki lapsen ja perheen ongelmatilanteen selvittämiseen;
- 2) lapsen taloudellinen ja muu tukeminen koulunkäynnissä, ammatin ja asunnon hankinnassa, työhön sijoittumisessa, harrastuksissa, läheisten ihmissuhteiden ylläpitämisessä sekä muiden henkilökohtaisten tarpeiden tyydyttämisessä;
- 3) lapsen kuntoutumista tukevat hoito- ja terapiapalvelut;
- 4) tehostettu perhetyö;
- 5) perhekuntoutus; sekä
- 6) muut lasta ja perhettä tukevat palvelut ja tukitoimet.

Lastensuojelun asiakkaana olevalle lapselle ja perheelle voidaan edelleen järjestää tukitoimia, joista oli aiemmin säädetty lastensuojelulaissa, mutta 1.4.2015 alkaen sosiaalihuoltolaissa. Näitä ovat tukihenkilö ja -perhe, perhetyö, vertaisryhmätoiminta sekä loma- ja virkistystoiminta (Lastensuojelun käsikirja 2017; Hämeen-Anttila 2017, 231-232).

4.1 Avohuollon asiakkaat

Lastensuojelun avohuollon asiakkaana oli kuutoskaupungeissa vuoden 2017 aikana yhteensä 16 153 lasta. Edellisvuoteen verrattuna asiakasmäärä nousi jonkin verran Turussa (+5,2 %), Tampereella (+3,8 %) ja Espoossa (+3,6 %), mutta laski Helsingissä (-3,2 %), Oulussa (-3,0 %) ja Vantaalla (-1,9%).

Aiempiin vuosiin verrattuna asiakkaita sen sijaan oli kaikissa kunnissa selvästi vähemmän. Vielä vuonna 2014 kuutoskaupungeissa oli avohuollon asiakkaana yhteensä yli 27 000 lasta. Asiakasmäärän lasku selittyy 1.4.2015 voimaan astuneilla lainsäädännön muutoksilla. Osa aiemmin lastensuojelun alle kuuluneista palveluista on nykyisin mahdollista saada yleisen sosiaalihuollon kautta ilman lastensuojelun asiakkuutta. Lisäksi asiakkuus ei enää ala siitä, kun aloitetaan lastensuojelutarpeen selvitys, vaan vasta siinä tapauksessa, että palvelutarpeen arvioissa todetaan tarve lastensuojelun palveluille.

Taulukossa 8 on esitetty lastensuojelun avohuollon asiakasmäärät sekä heidän osuutensa saman ikäisestä väestöstä. Kuutoskaupunkien 0–17-vuotiaista väestöstä 4,9 prosenttia oli lastensuojelun avohuollon asiakkaana vuonna 2017. Osuus vaihteli Espoon 3,8 prosentista Vantaan 7,5 prosenttiin. Avohuollon asiakkaana olevien osuus väestöstä kasvaa iän myötä. Kuutoskaupunkien 0–2-vuotiaista avohuollon asiakkaana oli 2,9 prosenttia mutta 16–17-vuotiaista 7,5 prosenttia.

Taulukko 8. Lastensuojelun avohuollon asiakkaana vuoden aikana olleiden lukumäärä ikäryhmittäin vuonna 2017

	Helsinki	Espoo	Vantaa ¹	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko
Vuoden aikana avohuollon asiakkaana olleet							
0–17-vuotiaat yhteensä	5 027	2 418	3 533	1 600	1 703	1 872	16 153
0–2-vuotiaat	521	270	298	161	175	218	1 643
3–6-vuotiaat	992	515	637	302	322	403	3 171
7–12-vuotiaat	1 770	846	1 288	503	524	570	5 501
13–15-vuotiaat	1 044	459	788	324	320	400	3 335
16–17-vuotiaat	700	328	522	310	362	281	2 503
Muutos 2016–2017 (%)	-3,2	3,6	-1,9	5,2	3,8	-3,0	-0,4
Vuoden aikana avohuollon asiakkaana olleiden osuus väestöstä (%)							
0–17-vuotiaat yhteensä	4,7	3,8	7,5	5,5	4,5	4,2	4,9
0–2-vuotiaat	2,6	2,7	3,8	3,0	2,6	3,2	2,9
3–6-vuotiaat	3,8	3,4	5,9	4,5	3,6	3,9	4,1
7–12-vuotiaat	5,0	3,8	8,1	5,4	4,2	3,6	5,0
13–15-vuotiaat	6,7	4,6	10,6	7,3	5,9	5,6	6,7
16–17-vuotiaat	6,6	5,1	10,9	9,8	9,2	6,2	7,5

¹ Vantaan avohuollon asiakkaissa on mukana sosiaalihuoltolain mukaisia palveluja saaneita lapsia.

4.1.1 Alkaneet ja päättyneet asiakkuudet

Lastensuojelun asiakkuuden määritelmän muutoksen jälkeen 1.4.2015 myös alkaneet lastensuojelun avohuollon asiakkuudet vähenivät selvästi, mutta vuonna 2017 niiden määrä kääntyi osassa kuutoskaupunkeja jälleen kasvuun. Vaikka asiakasmäärät ovat silti kaikissa kunnissa alhaisempia kuin ennen lakimuutosta, ei itse työmäärä ole vastaavalla tavalla vähentynyt. Lastensuojelussa tehdään paljon palvelutarpeen arvioita, jotka eivät näy lastensuojelun asiakasmäärässä. Vuoden 2017 aikana kuutoskaupungeissa tehtiin yhteensä noin 15 100 palvelutarpeen arviota, joissa selvitettiin lastensuojelun tarve. Lastensuojelun tarvetta joudutaan selvittämään vähintään yhtä usein kuin ennenkin.

Taulukko 9. Vuoden aikana alkaneiden uusien avohuollon asiakkuuksien lukumäärä ja väestöosuudet ikäryhmittäin vuonna 2017

	Helsinki	Espoo	Vantaa ¹	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko
Vuoden 2017 aikana alkaneiden asiakkuuksien osuus väestöstä (%)							
0–17-vuotiaat yhteensä	1,4	1,6	0,8	1,6	1,4	1,4	1,4
0–2-vuotiaat	1,3	1,5	0,6	1,3	1,5	1,6	1,3
3–6-vuotiaat	1,0	1,4	0,7	1,2	1,1	1,1	1,1
7–12-vuotiaat	1,3	1,4	0,6	1,3	1,2	1,0	1,2
13–15-vuotiaat	2,1	1,9	1,3	2,2	1,7	1,8	1,9
16–17-vuotiaat	1,6	1,8	1,3	2,8	2,2	1,9	1,8
Uudet asiakkuudet vuonna 2017	1 498	995	385	460	519	607	4 464
Uudet asiakkuudet vuonna 2016	1 557	890	466	508	484	510	4 415
Muutos 2016–2017 (%)	-3,8	11,8	-17,4	-9,4	7,2	19,0	1,1
Vuoden 2017 aikana tehdyt palvelutarpeen arviot	5 868	2 454	1 499	1 446	1 792	2 041	15 100

¹ Vantaan luvuissa ovat mukana vain palvelutarpeen arvion kautta asiakkuuteen siirtyneet lapset. Lisäksi vuoden 2016 tilastointi ei ole tehdyn lakiuudistuksen mukainen, vaan mukana on myös lapsia, joiden asiakkuus on päättynyt palvelutarpeen arvioon.

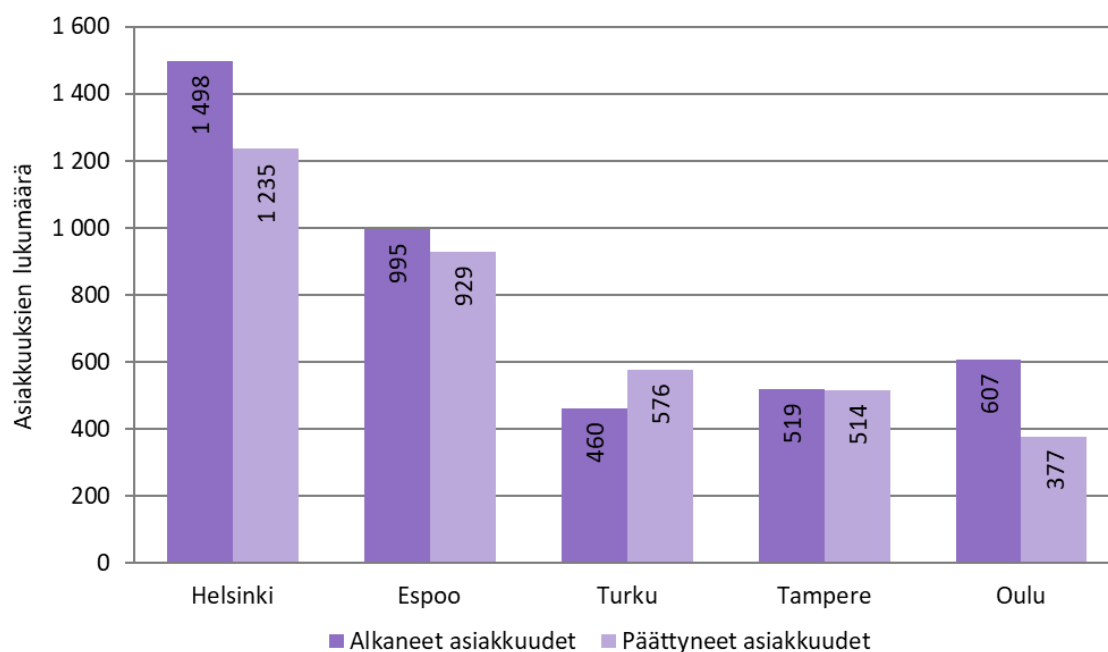
Sosiaalihuoltolain mukaan (34 §) asiakkuus päättyy, kun sosiaalihuollon asiakasasiakirjaan merkitään tiedoksi, että sosiaalihuollon järjestämiselle ei ole perustetta. Käytännössä asiakkuuden päättämisestä informoidaan asiakasta ja asia merkitään lapsen asiakaskertomuk-

seen ja -suunnitelmaan. Asiakirjoihin kirjataan ne seikat, joiden perusteella asiakkuuden lopettamiseen päädyttiin. Lapsen asioista vastaava sosiaalityöntekijä vastaa asiakkuuden päättämisestä (1301/2014; Lastensuojelun käsikirja 2016).

Kuviossa 8 on kuvattu vuoden 2017 aikana alkaneiden ja päättyneiden avohuollon asiakkuuksien lukumäärä. Asiakkuuksia alkoi kuutoskaupungeissa yhteensä 4464. Edellisvuoteen verrattuna alkaneiden asiakkuuksien määrä kasvoi muissa kuutoskaupungeissa paitsi Helsingissä, Vantaalla ja Turussa.

Kuviosta 8 puuttuvat Vantaan tiedot alkaneista ja päättyneistä avohuollon asiakkuuksista, sillä kyseiseen tilastoon poimituu virheellisesti myös sellaisia lapsia, joilla ei ole ollutkaan asiakkuutta. Tilastoa ei pystytty korjaamaan jälkikäteenkään, minkä vuoksi Vantaalta ei ole kyseistä lukua saatavilla. Päättyneitä asiakkuuksia oli Helsingin, Espoon, Turun, Tampereen ja Oulun osalta vuonna 2017 yhteensä hieman yli 3 600 ja niiden määrä osassa kaupunkeja kasvoi ja toisissa väheni.

Kuvio 8. Vuoden 2017 aikana alkaneet ja päättyneet avohuollon asiakkuudet (0–17-vuotiaat)

4.2 Avohuollon kustannukset

Avohuollon kustannukset on tässä raportissa jaoteltu avohuollon sosiaalityön, avohuollon tukitoimien ja lastensuojelun taloudellisten tukitoimien kustannuksiin. Myös jälkihuollon kustannukset ja läheisverkostoratkaisujen kustannukset sisältyvät avohuollon kustannuksiin.

Kuutoskaupunkien avohuollon kustannukset olivat vuonna 2017 yhteensä yli 73,6 miljoonaa euroa. Edellisvuoteen verrattuna deflatoidut kustannukset nousivat Oulussa (+15,9 %), Turussa (+14,6 %), Tampereella (+9,1 %), Vantaalla (+6,0 %), Helsingissä (+5,7 %) ja vähenivät Espoossa (-7,6 %). Suurin osa avohuollon kustannuksista syntyy avohuollon tukitoimista ja avohuollon sosiaalityöstä.

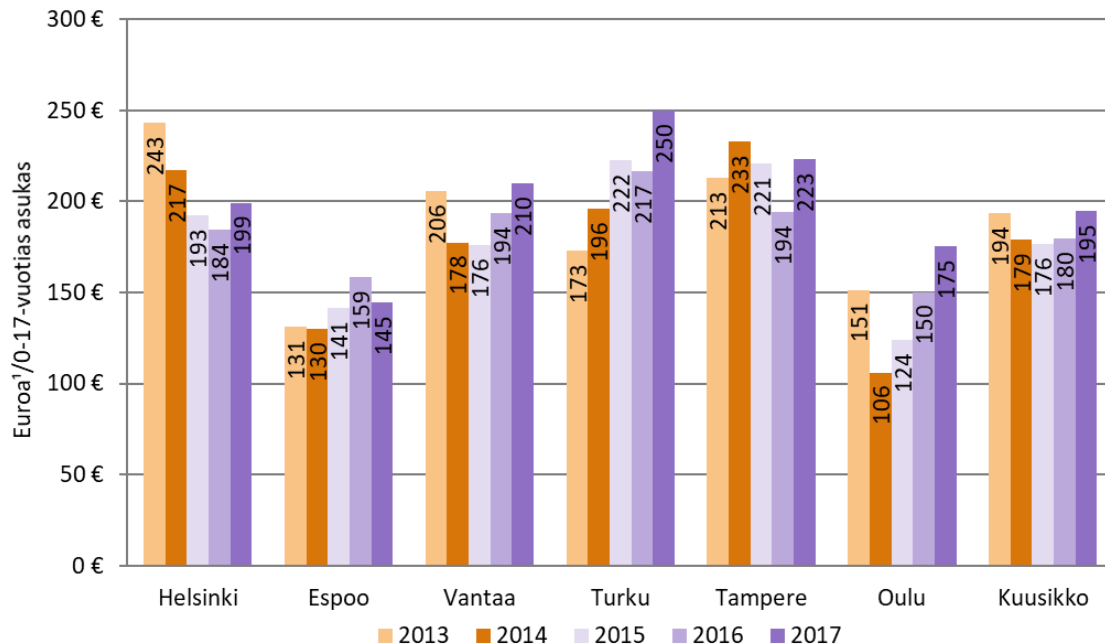
Taulukko 10. Avohuollon kustannusten jakautuminen toiminnoittain vuonna 2017 sekä deflatoitujen kokonaiskustannusten muutos vuosista 2016 ja 2013

	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko
Avohuollon kokonaiskustannukset (€)	24 210 735	10 789 366	10 777 646	8 239 492	11 094 000	8 551 882	73 663 122
Lastensuojelun avohuollon sosiaalityö	6 800 804	2 254 969	3 856 575	1 652 512	2 049 000	2 663 135	19 276 995
Jälkihuollon kokonaiskustannukset	2 811 483	1 576 124	954 472	983 088	2 730 000	707 188	9 762 355
Avohuollon tukitoimet	14 477 697	6 483 677	5 041 690	4 925 641	5 719 000	4 190 687	40 838 392
Lastensuojelun taloudelliset tukitoimet (§35, §36)	120 751	230 704	359 556	678 251	596 000	854 047	2 839 309
Läheisverkostoratkaisut	0	243 892	565 353	0	0	136 825	946 070
Avohuollon kokonaiskustannukset (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Lastensuojelun avohuollon sosiaalityö	28,1	20,9	35,8	20,1	18,5	31,1	26,2
Jälkihuollon kokonaiskustannukset	11,6	14,6	8,9	11,9	24,6	8,3	13,3
Avohuollon tukitoimet	59,8	60,1	46,8	59,8	51,6	49,0	55,4
Lastensuojelun taloudelliset tukitoimet (§35, §36)	0,5	2,1	3,3	8,2	5,4	10,0	3,9
Läheisverkostoratkaisut	0,0	2,3	5,2	0,0	0,0	1,6	1,3
Kokonaiskustannukset, muutos 2016–2017 (% defl.) ¹	5,7	-7,6	6,0	14,6	9,1	15,9	6,0
Kokonaiskustannukset, muutos 2013–2017 (% defl.) ¹	-10,4	13,5	4,4	45,0	16,6	17,1	6,2

¹ Vuosien 2013 ja 2016 kustannukset on korotettu vuoden 2017 arvoon julkisten menojen hintaindeksillä sosiaalityöille.

Kuviossa 9 on esitetty avohuollon kustannukset suhteutettuna 0–17-vuotiaaseen väestöön. Vuonna 2017 kustannukset asukasta kohden vaihtelivat Espoon 145 eurosta Turun 250 euroon. Kustannuksissa ei ole mukana jälkihuollon kustannuksia. Deflatoidut kustannukset asukasta kohden nousivat edellisvuodesta Oulussa (+16,6 %), Turussa (+15,4 %), Tampereella (+14,9 %), Vantaalla (+8,3 %) sekä Helsingissä (+8,2 %) ja laskivat Espoossa (-8,8%).

Kuvio 9. Avohuollon kokonaiskustannukset ilman jälkihuoltoa 0–17-vuotiaasta asukasta kohden vuosina 2013–2017 (korotettua vuoden 2017 arvoon julkisten menojen hintaindeksillä sosiaalityöille)

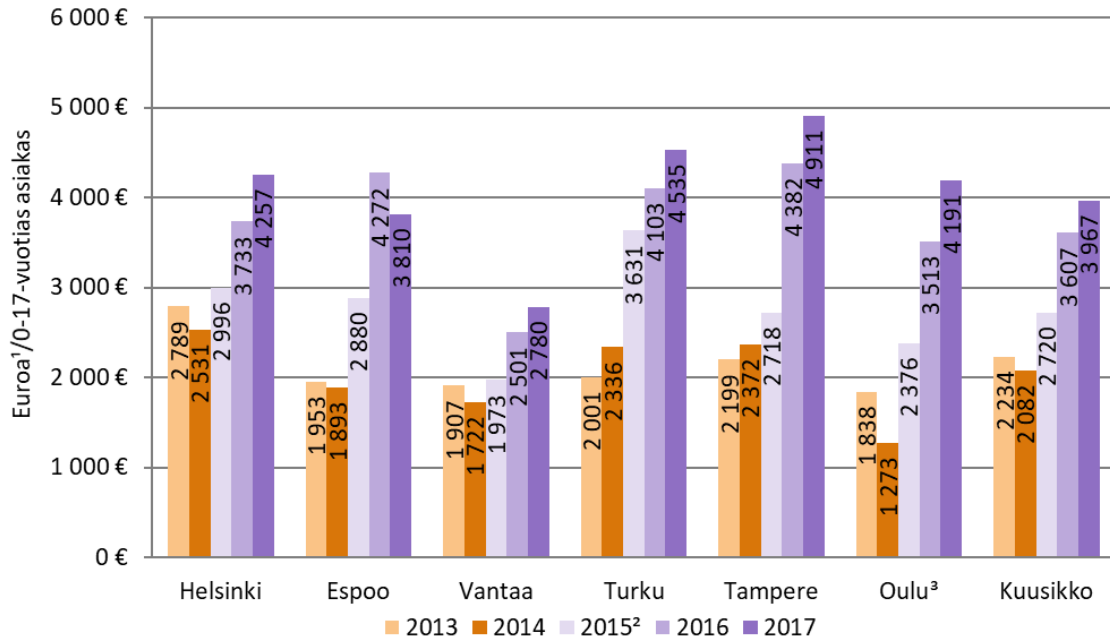

¹ Ilman jälkihuollon kustannuksia.

Avohuollon kustannukset ilman jälkihuoltoa 0–17-vuotiaasta avohuollon asiakasta kohden vaihtelivat Vantaan 2780 eurosta Tampereen 4 911 euroon (Kuvio 10). Asiakaskohtaiset kustannukset nousivat Espoota lukuun ottamatta edelleen kaikissa kunnissa samoin kuin

kahtena edellisvuonna. Viime vuosien voimakasta kasvua selittää lastensuojelun asiakkuuden määritelmän muutos 1.4.2015, minkä seurauksena avohuollon asiakasmäärä väheni merkittävästi.

Kuvio 10. Avohuollon kokonaiskustannukset ilman jälkihuoltoa 0–17-vuotiasta avohuollon asiakasta kohden vuosina 2013–2017 (korotettua vuoden 2017 arvoon julkisten menojen hintaindeksillä sosiaalitoimelle)

¹ Ilman jälkihuollon kustannuksia.

² Lastensuojelun asiakkuuden määritelmä muuttui 1.4.2015, mistä johtuen avohuollon asiakasmäärä väheni merkittävästi. Vuoden 2015 osalta suhteutus on tehty uuden määritelmän mukaiseen asiakasmäärään, mutta kustannuksissa on mukana myös muita kuin uuden määritelmän mukaisia kustannuksia.

³ Oulun vuoden 2013 avohuollon kustannustiedoissa oli lastensuojelun taloudellisissa tukitoimissa mukana

5 SIOITETUT LAPSET

Sijoitettuihin lapsiin lasketaan mukaan lapset, joiden huostaanotto tai avohuollon sijoitus on sosiaaliviranomaisen tai hallinto-oikeuden päätökseen perustuva. Kuusikko-raportissa tarkastellaan erikseen sijoituspäätösten mukaan eriteltynä avohuollon tukitoimena sijoitettuja, kiireellisesti sijoitettuja sekä huostaanotettuja lapsia. 1.4.2015 alkaen avohuollon sijoitus on ollut mahdollinen myös silloin, kun huostaanoton edellytykset täyttyvät. Lapselle voidaan siis järjestää kiireellinen avohuollon sijoitus kiireellisen sijoituksen sijasta (Lastensuojelun käsikirja 2016). Kaikissa kuutoskaupungeissa on vuoden 2017 aikana tehty avohuollon kiireellisiä sijoituksia, mutta niiden määrää ei ole mahdollista eritellä. Avohuollon kiireelliset sijoitukset sisältyvät raportissa avohuollon tukitoimena sijoitettujen määrään.

Lapsia sijoitetaan kodin ulkopuolelle kunnan omiin laitoksiin ja ostopalvelulaitoksiin, luvvanvaraiseen perhehoitoon (ns. ammatillisiin perhekoteihin) sekä toimeksiantosopimukseen perustuvaan perhehoitoon eli sijaisperheisiin. Toimeksiantoon perustuva perhehoito pitää sisällään myös lasten sijoitukset läheisverkostoon silloin, kun lapsen sijoitus perustuu sosiaaliviranomaisen tai hallinto-oikeuden päätökseen ja kunta on tehnyt lapsen sijoituksesta toimeksiantosopimuksen perhehoitajan kanssa. Läheisverkostoon sijoitusten lisäksi lastensuojelun asiakkaiden tilannetta voidaan auttaa myös ns. läheisverkostoratkaisulla. Tällöin kyseessä ei ole lapsen sijoitus kodin ulkopuolelle vaan lapsen asuminen ja huolenpito järjestetään toisen vanhemman, sukulaisen tai muun läheisen luona huoltajuusjärjestelyin (Puustinen-Korhonen 2012). Läheisverkostoratkaisut eivät sisälly Kuusikko-raportissa kodin ulkopuolelle sijoitettuihin lapsiin. Myöskään turvakoteihin sijoitetut lapset eivät ole luvuissa mukana.

5.1 Sijoitettujen lasten määrä

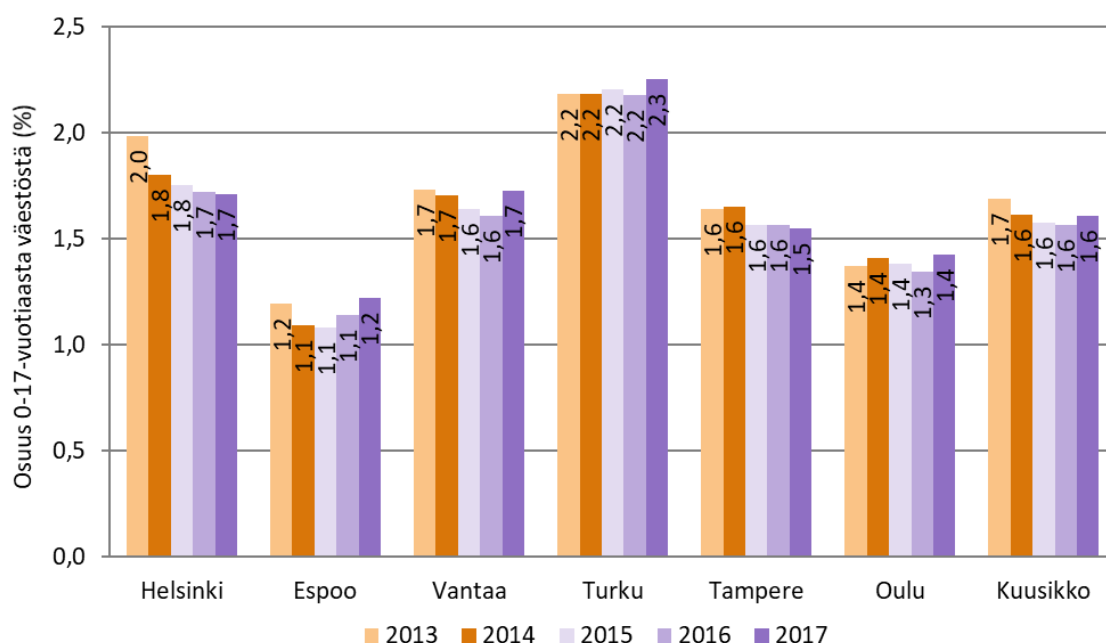
Kuutoskaupungeissa oli vuoden 2017 aikana kodin ulkopuolelle sijoitettuna yhteensä 5 299 lasta eli 211 lasta (+4,1 %) enemmän kuin edellisvuonna. Sijoitettujen lukumäärä lisääntyi muissa kaupungeissa paitsi Tampereella, jossa se säilyi lähes ennallaan.

Kodin ulkopuolelle vuoden 2017 aikana sijoitettuna olleiden lasten osuus 0–17-vuotiaasta väestöstä vaihteli kuutoskaupungeissa Espoon 1,2 prosentista Turun 2,3 prosenttiin. Sijoitettujen osuus väestöstä on viimeisen viiden vuoden aikana säilynyt melko vakaana. Väestöosuus nousee iän myötä. 13–17-vuotiaista sijoitettuna on suhteessa selvästi useampi kuin nuoremmista lapsista.

Taulukko 11. Vuoden aikana kodin ulkopuolelle sijoitettujen lasten lukumäärä ja väestöosuudet ikäryhmittäin vuonna 2017 sekä lukumäärän muutos vuosista 2016 ja 2013

	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko
<i>Sijoitettuina olleiden osuus väestöstä (%)</i>							
0–17-vuotiaat yhteensä	1,7	1,2	1,7	2,3	1,5	1,4	1,6
0–2-vuotiaat	0,6	0,7	1,1	1,1	0,6	0,7	0,7
3–6-vuotiaat	0,9	0,7	1,0	1,3	1,0	1,0	1,0
7–12-vuotiaat	1,5	0,9	1,3	1,9	1,3	1,2	1,3
13–15-vuotiaat	3,3	2,0	3,1	3,2	3,1	2,1	2,8
16–17-vuotiaat	4,0	3,0	3,8	5,7	3,1	3,0	3,7
Sijoitetut yhteensä vuonna 2017	1 839	778	809	654	580	639	5 299
Sijoitetut yhteensä vuonna 2016	1 809	716	749	628	579	607	5 088
<i>Sijoitetut yhteensä, muutos 2016–2017 (%)</i>	1,7	8,7	8,0	4,1	0,2	5,3	4,1
<i>Sijoitetut yhteensä, muutos 2013–2017 (%)</i>	-7,3	8,7	4,3	6,7	-1,5	4,8	0,2

Kuvio 11. Kodin ulkopuolelle vuoden aikana sijoitettuna olleiden 0–17-vuotiaiden osuus saman ikäisestä väestöstä vuosina 2013–2017

5.2 Sijoituspäätökset

Päätökset kodin ulkopuolelle sijoitetuista lapsista voidaan jakaa sijoituksiin avohuollon tukitoimena, kiireellisiin sijoituksiin ja huostaanottoihin. Lastensuojelulaissa puhutaan sijaishuollosta, kun tarkoitetaan huostaan otetun tai kiireellisesti sijoitetun lapsen hoidon ja kasvatuksen järjestämistä kodin ulkopuolella. Lapsi voidaan sijoittaa kodin ulkopuolelle myös avohuollon tukitoimena, jolloin kyseessä on aina rajallinen ja lyhyt ajanjakso, joka kirjataan asiakassuunnitelmaan (Hämeen-Anttila 2017, 234, 243).

Taulukossa 12 on tarkasteltu vuoden 2017 aikana tehtyjä sijoituspäätöksiä. Sijoituspäätöksiä tehtiin kuutoskaupungeissa yhteensä 4 235, joka oli 253 päätöstä (+6,4 %) enemmän kuin edellisvuonna. Helsingissä, Turussa ja Vantaalla tehtiin eniten päätöksiä sijoituksesta avohuollon tukitoimena ja Helsingissä eniten päätöksiä kiireellisestä sijoituksesta.

Samasta lapsesta voidaan vuoden aikana tehdä useampikin sijoituspäätös – esimerkiksi ensin päätös kiireellisestä sijoituksesta ja sen jälkeen huostaanottopäätös. Taulukon luvut eivät siis kerro sijoitettujen lasten lukumäärää. Sijoitettujen lasten lukumäärää tarkastellaan sijoituspäätöslajeittain seuraavissa luvuissa (luvut 5.3–5.5).

Taulukko 12. Vuoden 2017 aikana tehdyt sijoituspäätökset sijoitusperusteen mukaan

	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko
Kaikki sijoituspäätökset yhteensä	1 473	564	732	569	370	527	4 235
Sijoitus avohuollon tukitoimena	641	198	354	358	94	230	1 875
Kiireellinen sijoitus	596	284	270	144	206	253	1 753
Huostaanotto	236	82	108	67	70	44	607
Suostumukseen perustuvat	152	63	61	40	30	23	369
Hallinto-oikeuden päättämät	84	20	47	27	40	21	239
Hallinto-oikeuden hylkäämät hakemukset	0	0	1	2	0	1	4
<i>Kaikki sijoituspäätökset yhteensä (%)</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>
<i>Sijoitus avohuollon tukitoimena</i>	<i>43,5</i>	<i>35,1</i>	<i>48,4</i>	<i>62,9</i>	<i>25,4</i>	<i>43,6</i>	<i>44,3</i>
<i>Kiireellinen sijoitus</i>	<i>40,5</i>	<i>50,4</i>	<i>36,9</i>	<i>25,3</i>	<i>55,7</i>	<i>48,0</i>	<i>41,4</i>
<i>Huostaanotto</i>	<i>16,0</i>	<i>14,5</i>	<i>14,8</i>	<i>11,8</i>	<i>18,9</i>	<i>8,3</i>	<i>14,3</i>

5.3 Avohuollon tukitoimena sijoitetut lapset

Avohuollon tukitoimena tapahtuva sijoitus on tuen tarvetta arvioiva tai kuntouttava ajanjakso, ja lapsi pyritään sijoittamaan ensisijaisesti yhdessä huoltajansa kanssa. Avohuollon tukitoimena järjestettävän sijoituksen lähtökohtana on lapsen ja perheen kuntoutuminen, ei pitempiaikainen sijoitus kodin ulkopuolelle. Avohuollon sijoitus on mahdollinen myös tilanteissa, joissa esimerkiksi lapsen vanhemman sairastumisen vuoksi on tarkoituksenmukaista sijoittaa lapsi kodin ulkopuolelle (Lastensuojelun käsikirja 2017, Hämeen-Anttila 2017, 234). 1.4.2015 alkaen lapselle on voitu myös järjestää kiireellinen avohuollon sijoitus kiireellisen sijoituksen sijasta. Avohuollon kiireelliset sijoitukset sisältyvät raportissa avohuollon tukitoimena sijoitettujen määrään.

Avohuollon tukitoimena sijoitettiin kuutoskaupungeissa vuonna 2017 yhteensä 1 260 lasta eli 28 lasta (-2,2 %) vähemmän kuin edeltävänä vuonna. Avohuollon tukitoimena sijoitettujen kohdalla 0–2-vuotiaiden lasten osuus sijoitetuista on suurempi kuin kiireellisesti sijoitettujen tai huostaan otettujen lasten kohdalla. Kuntatasolla avohuollon tukitoimena sijoitettujen määrä lisääntyi edellisestä vuodesta Espoossa, Turussa, Tampereella ja Oulussa.

Vuodelta 2017 kerättiin ensimmäistä kertaa tietoa siitä, onko lapsi sijoitettu avohuollon tukitoimena yksin vai yhdessä huoltajansa kanssa. Kaikissa kaupungeissa enemmistö lapsista sijoitettiin yksin. Tampereella huoltajan kanssa sijoitettuja lapsia ei ollut lainkaan. Yleisintä huoltajan kanssa sijoittaminen oli Turussa.

Taulukko 13. Vuoden 2017 aikana kodin ulkopuolelle avohuollon tukitoimena sijoitetut lapset (sisältäen avohuollon kiireelliset sijoitukset). Turvakoteihin sijoitetut eivät sisälly lukuihin.

	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku ¹	Tampere	Oulu	Kuusikko
Sijoitetut 0–17-vuotiaat yhteensä	414	171	191	179	90	215	1 260
joista yksin sijoitetut (%)	86,0	68,4	70,7	54,0	100,0	83,3	78,7
joista huoltajan kanssa sijoitetut (%)	14,0	31,6	29,3	46,0	0,0	16,7	23,9
Muutos 2016–2017 (%)	-18,0	21,3	-17,3	8,5	8,4	31,9	-2,2
Sijoitettujen ikäjakauma (%)							
0–2-vuotiaat	19,3	23,4	18,8	21,2	13,3	20,5	19,8
3–6-vuotiaat	13,3	18,1	17,8	16,8	22,2	11,6	15,5
7–12-vuotiaat	27,1	22,8	22,5	21,8	24,4	20,9	23,8
13–15-vuotiaat	22,7	20,5	24,6	19,6	21,1	28,4	23,1
16–17-vuotiaat	17,6	15,2	16,2	20,7	18,9	18,6	17,8
Yhteensä	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

¹Turun luvut yksin ja huoltajan kanssa sijoitetuista lapsista sisältävät kaikki vuoden aikana sijoitettuna olleet lapset, ei ainoastaan uudet sijoitetut.

5.4 Kiireellisesti sijoitetut lapset

Kiireelliseen sijoitukseen päädytään silloin, kun kodin olosuhteet tai puutteet lapsen huolenpidossa välittömästi vaarantavat lapsen terveyttä tai kehitystä tai silloin, kun lapsen huoltajat ovat väliaikaisesti kykenemättömiä hoitamaan lastaan ja tämä välittömästi vaarantaa lapsen terveyttä tai kehitystä (Lastensuojelun käsikirja 2016).

Kuutoskaupungeissa sijoitettiin vuonna 2017 kiireellisesti yhteensä 1 515 lasta eli 235 lasta (+18,4%) enemmän kuin edeltävänä vuonna. Kiireellisesti sijoitettujen lasten määrä lisäytyi edellisvuodesta kaikissa kuutoskaupungeissa.

Taulukko 14. Vuoden 2017 aikana kodin ulkopuolelle kiireellisesti sijoitetut lapset

	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko
Sijoitetut 0–17-vuotiaat yhteensä	503	257	234	129	176	216	1 515
Muutos 2016–2017 (%)	1,6	29,8	51,0	17,3	15,8	27,1	18,4
Sijoitettujen ikäjakauma (%)							
0–2-vuotiaat	8,7	9,3	12,4	8,5	8,0	13,4	10,0
3–6-vuotiaat	12,9	13,6	16,2	14,7	9,1	13,4	13,3
7–12-vuotiaat	25,2	21,4	17,5	25,6	21,6	22,7	22,6
13–15-vuotiaat	30,8	31,1	29,5	26,4	34,7	28,2	30,4
16–17-vuotiaat	22,3	24,5	24,4	24,8	26,7	22,2	23,7
Yhteensä	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

5.5 Huostaanotetut lapset

Huostaanotto on tilanne, jossa lapsi otetaan sosiaalihuollosta vastaavan toimielimen huostaan ja hänelle järjestetään sijaishuolto. Huostaanottoon voidaan ryhtyä vain, jos katsotaan, etteivät avohuollon tukitoimet ole riittäviä turvaamaan lapsen terveyttä ja kehitystä (Lastensuojelun käsikirja 2016).

Vuonna 2017 kuutoskaupungeissa otettiin huostaan yhteensä 605 lasta eli 12 lasta (+2,0 %) enemmän kuin edeltävänä vuonna. Huostaanotettujen lasten määrä lisäytyi edellisvuodesta Espoossa, Vantaalla ja Turussa, säilyi lähes ennallaan Tampereella ja väheni Helsingissä ja Oulussa.

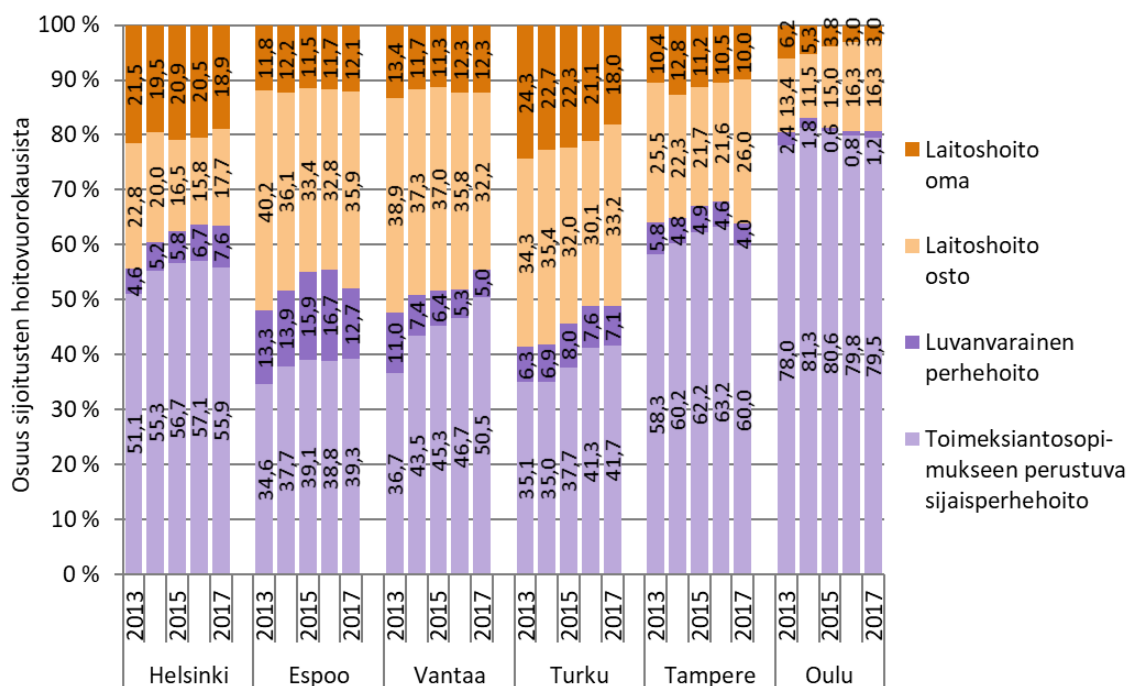
Taulukko 15. Vuoden 2017 aikana huostaanotetut lapset

	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko
Huostaanotetut 0–17-vuotiaat yhteensä	236	80	108	67	70	44	605
Muutos 2016–2017 (%)	-5,2	17,6	25,6	28,8	2,9	-37,1	2,0
Huostaanotettujen ikäjakauma (%)							
0–2-vuotiaat	7,2	7,5	6,5	10,4	12,9	9,1	8,3
3–6-vuotiaat	11,4	10,0	18,5	13,4	21,4	6,8	13,6
7–12-vuotiaat	19,9	17,5	26,9	20,9	20,0	9,1	20,2
13–15-vuotiaat	34,3	26,3	23,1	25,4	28,6	45,5	30,4
16–17-vuotiaat	27,1	38,8	25,0	29,9	17,1	29,5	27,6
Yhteensä	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

5.6 Sijoitusten hoitomuotojen kehitys

Vuoden 2012 alussa astui voimaan lastensuojelulain muutos, jonka mukaan lapsen sijaishuolto on järjestettävä ensisijaisesti perhehoidossa. Kuviossa 12 on esitetty sijoitusten hoitovuorokausien jakautuminen laitoshuoltoon ja perhehoitoon vuosina 2013–2017. Laitoshuolto on eritelty kuntien omiin hoitolaitoksiin ja ostopalvelulaitoksiin. Perhehoito on eritelty luvanvaraisen perhehoitoon (ammatilliset perhekodit) ja toimeksiantoon perustuvaan perhehoidon (sijoitukset sijaisperheisiin sisältäen sijoitukset läheisverkostoon).

Kuvio 12. Sijoitusten eri hoitomuotojen osuus sijoitusten hoitovuorokausista vuosina 2013–2017

Hoitomuotoihin liittyvät muutokset tulevat näkyviksi vasta pidemmän ajan kuluessa, sillä suuri osa sijoituksista on pitkäaikaisia sijoituksia. Perhehoidon eli toimeksiantoon perustuvan ja luvanvaraisen perhehoidon osuus sijoitusten hoitovuorokausista on kuutoskaupungeissa pääosin kasvanut lakimuutoksen jälkeen, mutta vuonna 2017 se laski hieman useimmissa kaupungeissa. Oulussa perhehoidon osuus on ollut kuutoskaupunkien korkein – vuonna 2017 se oli 80,7 prosenttia. Laitoshoidon osuus hoitovuorokausista on vastaavasti pienentynyt. Laitoshoidon osuus hoitovuorokausista vaihteli paljon kuntien välillä. Oulussa

laitoshoidon vuorokausia oli 19,3 prosenttia, kun taas Turussa, missä osuus oli kuutoskaupunkien korkein, niitä oli 51,2 prosenttia.

Lastensuojelulaki edellyttää, että lapsen sijoitustarvetta arvioitaessa selvitetään ensimmäiseksi sijoitusmahdollisuus lapsen läheisverkostoon. Vuoden 2017 aikana sosiaaliviranomaisen tai hallinto-oikeuden päätöksellä sukulais- ja läheisverkostoon sijoitettiin yhteensä 336 lasta eli hieman enemmän kuin edellisvuonna. Läheisverkostoon sijoitettujen lasten osuus kaikista vuoden aikana kodin ulkopuolelle sijoitetuista lapsista oli kuutoskaupungeissa 6,3 prosenttia. Toimeksiantoon perustuvaan perhehoitoon sijoitetuista heitä oli 11,9 prosenttia. (Liite 3G)

5.7 Sijoitusten kustannukset

Sijoitusten kustannukset ovat suurin menoerä lastensuojelun kokonaiskustannuksista. Kuutoskaupunkien sijoitusten kustannukset olivat lähes 275,5 miljoonaa euroa vuonna 2017. Tämä oli kaikkiaan 78,9 prosenttia lastensuojelun kokonaiskustannuksista. Sijoitusten deflatoidut kokonaiskustannukset nousivat edellisvuodesta Tampereella (+12,3 %), Helsingissä (+8,2 %), Turussa (+6,8 %), Vantaalla (+4,9 %), Espoossa (+4,6 %) ja Oulussa (+2,3 %).

Taulukko 16. Sijoitusten kokonaiskustannukset vuonna 2017 sekä deflatoitujen kustannusten muutos vuosista 2016 ja 2013

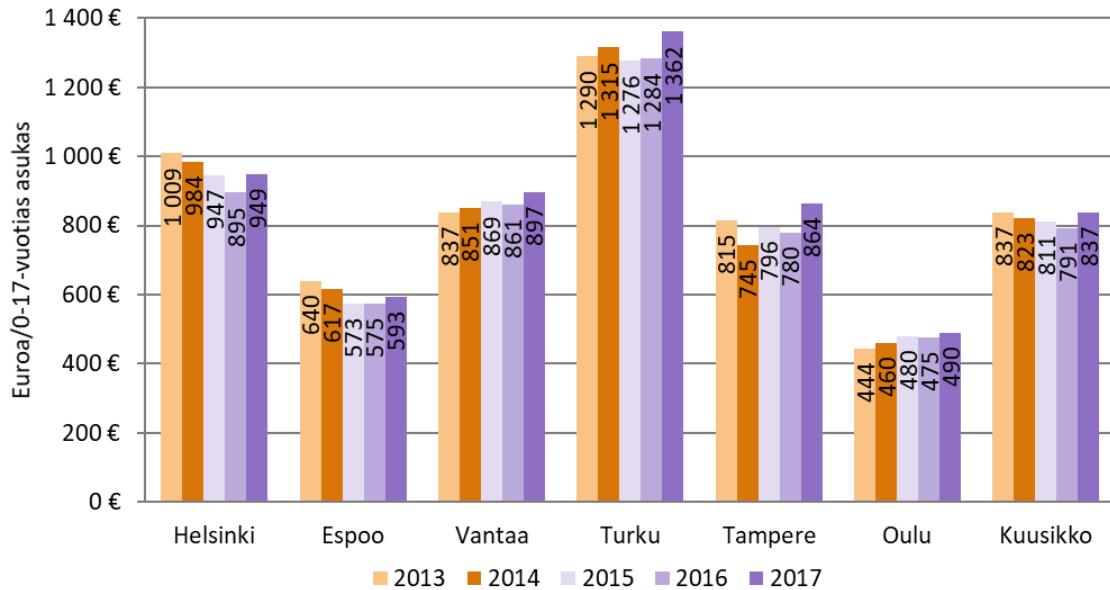
	Helsinki	Espoo	Vantaa ²	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko
Sijoitusten kustannukset yhteensä sisältäen sosiaalityön (€)	101 871 320	37 785 000	42 007 088	39 526 931	32 365 263	21 927 644	275 483 246
Hoitolaitosten kustannukset (ilman sos.työtä ² , €)	61 773 584	25 519 708	28 944 032	26 722 956	17 789 698	8 476 540	169 226 518
Kunnalliset laitokset (%)	53,1	22,1	30,4	36,1	31,7	18,4	37,9
Ostopalvelulaitokset (%)	46,9	77,9	69,6	63,9	68,3	81,6	62,1
Luvanvaraisen perhehoidon kustannukset (ilman sos.työtä, €)	7 558 272	4 283 711	1 910 797	2 685 305	1 611 500	621 559	18 671 145
Kunnalliset perhekodit (%)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostopalveluperhekodit (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Toimeksiantoon perustuvan perhehoidon kustannukset (ilman sos.työtä, €)	27 193 722	6 871 514	10 007 305	8 933 011	11 544 065	12 585 888	77 135 504
Kunnan oma toiminta (%)	88,2	89,8	84,9	79,2	87,1	98,6	88,4
Ostopalvelutoiminta (%)	11,8	10,2	15,1	20,8	12,9	1,4	11,6
Sijaishoidon aikaisen sosiaalityön kustannukset (€)	5 345 742	1 110 067	1 144 954	1 185 659	1 420 000	243 657	10 450 079
Laitoshoidon aikainen sosiaalityö ² (%)	42,8	49,5	..	36,0	35,9	41,0	37,1
Perhehoidon aikainen sosiaalityö (%)	57,2	50,5	100,0	64,0	64,1	59,0	62,9
Kustannukset yhteensä, muutos 2016–2017 (% defl.) ¹	8,2	4,6	4,9	6,8	12,3	2,3	6,9
Kustannukset yhteensä, muutos 2013–2017 (% defl.) ¹	1,0	-1,4	12,1	9,3	10,4	11,0	5,2

¹ Vuosien 2013 ja 2016 kustannukset on korotettu vuoden 2017 arvoon julkisten menojen hintaindeksillä sosiaalitoimelle.

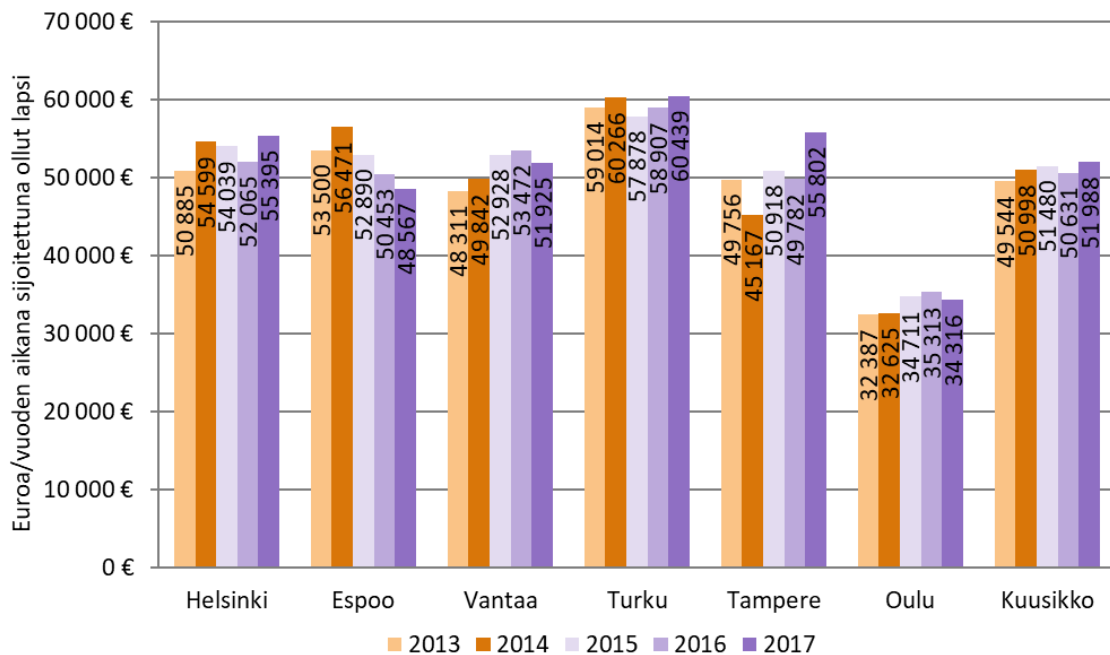
² Vantaan laitoshoidon kustannukset sisältävät sosiaalityön; laitoshoidon aikaisen sosiaalityön kustannukset sisältyvät laitoshoidon henkilöstökuluihin eikä niitä ole mahdollista eritellä.

Kuvioissa 13 ja 14 on esitetty sijoitusten kustannukset 0–17-vuotiasta asukasta kohden ja sijoitettuna ollutta lasta kohden. Koko 0–17-vuotiaaseen väestöön suhteutettuna kustannukset olivat kuutoskaupungeissa vuonna 2017 keskimäärin 837 euroa. Kustannukset vaihtelivat Oulun 490 eurosta Turun 1 362 euroon. Sijoitettuna ollutta lasta kohden kustannukset olivat keskimäärin 51 988 euroa ja ne vaihtelivat Oulun 34 316 eurosta Turun 60 439 euroon.

Kuvio 13. Sijoitusten (avohuollon sijoitukset, kiireelliset sijoitukset ja huostaanotot) kustannukset 0–17-vuotiaasta asukasta kohden vuosina 2013–2017 (korotettuna vuoden 2017 arvoon julkisten menojen hintaindeksillä sosiaalitoimelle)

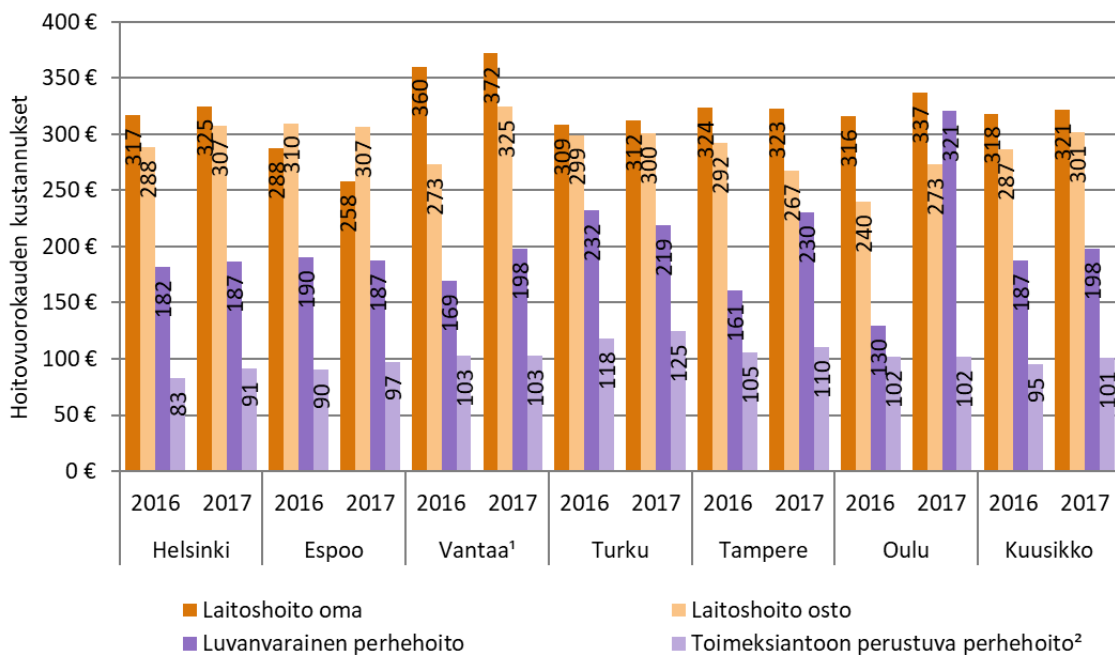
Kuvio 14. Sijoitusten (avohuollon sijoitukset, kiireelliset sijoitukset ja huostaanotot) kustannukset 0–17-vuotiaasta sijoitettuna ollutta lasta kohden vuosina 2013–2017 (korotettuna vuoden 2017 arvoon julkisten menojen hintaindeksillä sosiaalitoimelle)

Sijoitusten kokonaiskustannuksiin vaikuttaa muun muassa se, miten sijoitusten hoitovuorokaudet jakautuvat eri hoitomuotojen välille. Kuviossa 15 vertaillaan sijoitusten hoitovuorokausien keskimääräisiä kustannuksia vuosina 2016 ja 2017. Hoitovuorokaudet on jaettu kuntien omiin laitoksiin, ostopalvelulaitoksiin, luvanvaraiseen perhehoitoon sekä toimeksiantoon perustuvaan sijaisperhehoitoon. Suurimmat vuorokausikustannukset ovat kunnallisissa ja ostopalvelulaitoksissa, pienimmät toimeksiantoon perustuvassa sijaisperhehoidossa.

Oman laitoshoidon kustannukset olivat vuonna 2017 kuutoskaupungeissa keskimäärin 321 euroa hoitovuorokautta kohden ja ostopalvelulaitoshoidon kustannukset 301 euroa. Perhehoidon kustannukset ovat huomattavasti laitoshoidon pienemmät. Kuutoskaupungeissa luvanvaraisen perhehoidon hoitovuorokausi maksoi keskimäärin 198 euroa ja toimeksiantoon perustuvan perhehoidon hoitovuorokausi 101 euroa.

Kuvio 15. Sijoitusten hoitovuorokauden keskimääräiset kustannukset vuosina 2016 ja 2017 (ilman sijaishuollon aikaista sosiaalityötä, korotettuna vuoden 2017 arvoon julkisten menojen hintaindeksillä sosiaalitoimelle)

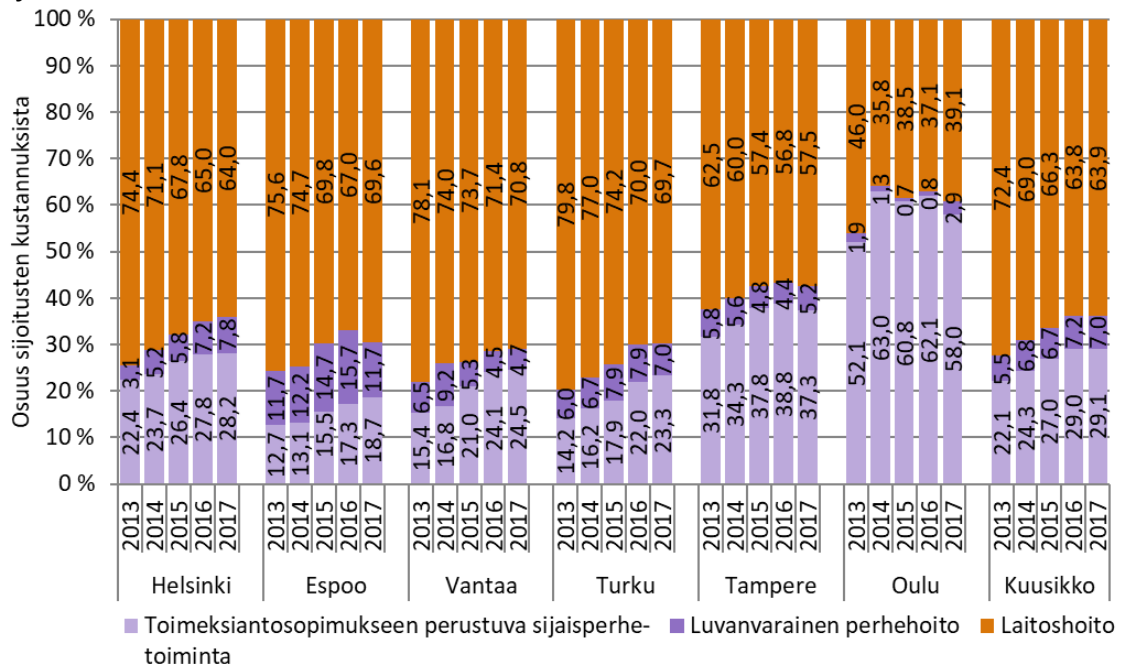

¹ Vantaan laitoshoidon kustannuksissa ovat mukana laitoshoidon aikaisen sosiaalityön kustannukset.

² Sisältää läheisverkostosijoitukset

Kuviossa 16 on tarkasteltu sijoitusten eri hoitomuotojen osuutta sijoitusten kokonaiskustannuksista. Oulussa ja Tampereella, joissa laitoshoidon osuus sijoitusten hoitovuorokausista on pienin, myös laitoshoidon osuus sijoitusten kustannuksista (ilman sosiaalityötä) on alhaisin: Oulussa 39,1 prosenttia ja Tampereella 57,5 prosenttia. Pääkaupunkiseudun kunnissa ja Turussa osuus vaihteli 64,0–70,8 prosentin välillä. Laitoshoidon osuus hoitovuorokausista oli silti näissäkin kunnissa korkeintaan noin puolet (Vrt. luku 5.6, kuvio 12).

Kuvio 16. Toimeksiantoon perustuvan ja luvanvaraisen perhehoidon sekä laitoshoidon osuus sijoitusten kokonaiskustannuksista vuosina 2013–2017

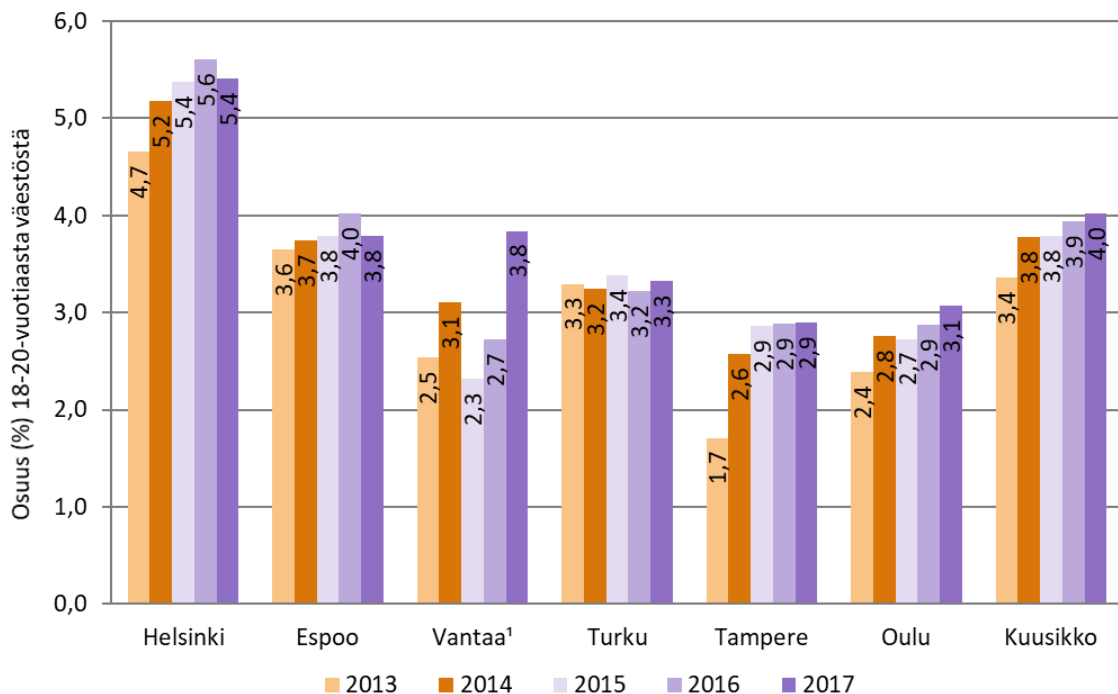
6 JÄLKIHUOLTO

Jälkihuollolla tarkoitetaan tukea, jota annetaan sijaishuollossa olleelle lapselle tai nuorelle, hänen vanhemmilleen ja huoltajilleen sekä henkilöille, joiden hoidossa ja kasvatuksessa lapsi tai nuori on ollut. Sitä järjestetään myös avohuollon tukitoimena tapahtuneen sijoituksen päättymisen jälkeen, jos sijoitus on kestänyt yhtäjaksoisesti vähintään puoli vuotta ja kohdistunut lapseen yksin. Nuorta voidaan myös tukea itsenäistymisessä järjestämällä hänelle jälkihuoltoa, vaikka edellä mainitut edellytykset eivät täytyisikään eikä ehdotonta jälkihuoltovelvollisuutta näin olisi. Velvollisuus jälkihuollon järjestämiseen päättyy nuoren täyttyessä 21 vuotta (Lastensuojelun käsikirja 2016).

Kuutoskaupungeissa oli vuoden 2017 aikana yhteensä 2 446 jälkihuollon 18–20-vuotiasta asiakasta eli 4,0 prosenttia vastaavan ikäisestä väestöstä. Osuus oli suurin Helsingissä. Jälkihuollon asiakkaana olleiden nuorten määrä nousi edellisvuodesta Vantaalla (+44,3%), Oulussa (+7,6 %), Turussa (+3,0 %) ja Tampereella (+1,2 %), mutta laski Espoossa (-5,4 %) ja Helsingissä (-4,4 %). (Liite 4A/2)

Jälkihuollon kustannukset on kerätty osana avohuollon kustannuksia. Vuonna 2017 jälkihuollon kustannusten osuus avohuollon kustannuksista oli kuutoskaupungeissa yhteensä hieman alle 9,8 miljoonaa euroa eli 13,3 prosenttia kaikista avohuollon kustannuksista. Jälkihuollon kustannusten erittely avohuollon kustannuksista on vaikeaa, ja kuntien käytännöt kustannusten kirjaamisessa vaihtelevat. (Luku 5.2, taulukko 10; liite 4D/1)

Kuvio 17. Jälkihuollon asiakkaana olleiden nuorten osuus saman ikäisestä väestöstä vuosina 2013–2017

¹ Vantaan vuoden 2015 asiakasmäärä ei pidä sisällään kaikkien jälkihuollon palvelujen asiakkaita.

7 LASTENSUOJELUN HENKILÖSTÖ

Lainsäädäntöä koskevien muutosten myötä henkilöstön erittely lastensuojelun ja yleisen sosiaalihuollon perhepalvelujen välillä on haastavaa. Tästä syystä raporttia varten on ke-
rätty ainoastaan vastuusosiaalityöntekijöiden lukumäärät.

Taulukossa 17 on esitetty vastuusosiaalityöntekijöiden vakanssit vuoden lopun poikkileik-
kaustietona eriteltynä avo-, sijais- ja jälkihuollon vakansseihin. Lastensuojelun 0–20-vuoti-
aita asiakkaita oli 49 yhtä vastuusosiaalityöntekijän vakanssia kohden ja 0–17-vuotiaita asi-
akkaita oli 45 yhtä avo- ja sijaishuollon vastuusosiaalityöntekijän vakanssia kohden. Luku
on suuntaa antava eikä siitä voi suoraan päätellä, kuinka monta asiakasta yhdellä vastuu-
sosiaalityöntekijällä on kerrallaan.

**Taulukko 17. Vastuusosiaalityöntekijöiden vakanssit ja lastensuojelun asiakkaat vakanssia
kohden 31.12.2017**

	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko
Vastuusosiaalityöntekijät yhteensä	156	67	77	39	40	56	435
josta avohuollossa	100	51	61	28	29	46	315
josta sijaishuollossa ¹	47	12	14	9	11	10	103
josta jälkihuollossa (jos erikseen)	9	4	2	2	0	0	17
<i>0–17-vuotiaat asiakkaat/avo- ja sijaishuollon vastuusosiaalityöntekijät</i>	<i>41,7</i>	<i>43,6</i>	<i>48,9</i>	<i>53,5</i>	<i>50,8</i>	<i>40,2</i>	<i>45,0</i>
<i>0–20-vuotiaat asiakkaat/ vastuusosiaalityöntekijät</i>	<i>47,4</i>	<i>46,4</i>	<i>50,7</i>	<i>55,5</i>	<i>54,4</i>	<i>45,4</i>	<i>48,9</i>

¹ Helsingin tietoa korjattu 21.5.2019.

8 YHTEENVETO

Kuutoskaupungeissa tehtiin vuoden 2017 aikana yhteensä 49 216 lastensuojeluilmoitusta. Lastensuojeluilmoituksen kohteena oli 26 687 lasta eli 8,1 prosenttia kuutoskaupunkien 0-17-vuotiaasta väestöstä. Lastensuojeluilmoituksista neljä viidestä oli viranomaisen tekemiä. Eniten ilmoituksia tekivät terveystyökalut ja poliisi. Vuoden 2017 aikana kuutoskaupungeissa tehtiin yhteensä 15 100 palvelutarpeen arviota, joissa selvitettiin lastensuojelun tarve. Palvelutarpeen arvio tehtiin kaikkiaan 12 977 lapselle. Lastensuojelun tarve todettiin noin 25 prosentissa arvioita.

Kuutoskaupungeissa oli vuonna 2017 yhteensä 18 795 lastensuojelun 0-17-vuotiaasta asiakasta eli 5,7 prosenttia vastaavan ikäisestä väestöstä. Huhtikuusta 2015 alkaen lastensuojelun asiakkuus on alkanut vasta siinä tapauksessa, että palvelutarpeen arvion perusteella todetaan tarve lastensuojelun palveluille. Aiemmin asiakkuus alkoi siitä, kun ryhdyttiin selvittämään lastensuojelun tarvetta. Lisäksi osa aiemmin lastensuojelun asiakkaana olleista lapsista saa palvelut nyt yleisen sosiaalihuollon kautta ilman lastensuojelun asiakkuutta. Lakimuutosten myötä lastensuojelun asiakasmäärät laskivat. Kuutoskaupungeissa oli lastensuojelun asiakkaita vuoden 2016 aikana yli viidenneksen vähemmän kuin edellisvuonna ja yli kolmanneksen vähemmän kuin vuonna 2014. Vuosien 2016 ja 2017 aikana muutos on kuitenkin tasaantunut ja asiakasmäärät näiden kahden vuoden välillä pysyivät lähes samana.

Avohuollon asiakkaana oli kuutoskaupungeissa vuoden 2017 aikana yhteensä 16 153 lasta. Avohuollon asiakkaiden määrä nousi edellisvuodesta Turussa, Tampereella ja Espoossa ja väheni Helsingissä, Vantaalla ja Oulussa. Kodin ulkopuolelle sijoitettuna oli yhteensä 5 299 lasta. Sijoitettujen lukumäärä lisääntyi muissa kaupungeissa paitsi Tampereella, jossa se pysyi lähes ennallaan. Sekä avohuollon asiakkaana että sijoitettuna oli suhteellisesti eniten 13-17-vuotiaita.

Perhehoidon eli toimeksiantoon perustuvan ja luvanvaraisen perhehoidon osuus sijoitusten hoitovuorokausista on kuutoskaupungeissa pääosin kasvanut vuodesta 2013 eteenpäin Oulua lukuun ottamatta, mutta vuonna 2017 osuus laski hieman useimmissa kaupungissa. Oulussa perhehoidon osuus on kuitenkin ollut kuutoskaupunkien suurin – vuonna 2017 se oli noin 80 prosenttia. Laitoshoidon osuus hoitovuorokausista on kaupungeissa vastaavasti pienentynyt. Lastensuojelulaki edellyttää, että lapsen sijoitustarvetta arvioitaessa selvitetään aina ensimmäiseksi sijoitusmahdollisuus lapsen läheisverkostoon. Vuoden 2017 aikana läheisverkostoon sijoitettiin yhteensä 336 lasta, mikä oli hieman enemmän kuin edellisvuonna.

Vuonna 2017 lastensuojelun kokonaiskustannukset olivat kuutoskaupungeissa yhteensä hieman yli 349 miljoonaa euroa. Deflatoidut kustannukset nousivat edellisvuodesta kaikissa kuutoskaupungeissa: Tampereella (11,5 %), Turussa (8,1 %), Helsingissä (7,7 %), Oulussa (5,8 %), Vantaalla (5,1 %) ja Espoossa (+1,6 %). Sijoitusten osuus kustannuksista vaihteli Oulun 71,9 prosentista Turun 82,8 prosenttiin.

LÄHTEET

Hämeen-Anttila, Lotta (2017). Lastensuojelu. Teoksessa Aulikki Kanaoja, Martti Lähteinen ja Pirjo Marjamäki (toim.): Sosiaalityön käsikirja. 4. uudistettu painos. Tietosanoma Oy, Helsinki.

Laiho, Kristiina (2010). Lastensuojelu. Teoksessa Aulikki Kanaoja, Martti Lähteinen ja Pirjo Marjamäki (toim.): Sosiaalityön käsikirja. Tietosanoma Oy, Helsinki.

Lastensuojelun käsikirja (2016). THL. Osoitteessa <https://www.thl.fi/fi/web/lastensuojelun-kasikirja>. Luettu 10.3.2017.

Puustinen-Korhonen, Aila (2012). Sukulais- ja läheisverkostosijoitukset lastensuojelussa ja asumisen järjestäminen huoltajuusjärjestelyin kodin ulkopuolisen sijoituksen vaihtoehtona. Muistio 28.6.2012. Kuntaliitto, Helsinki.

STM (2015). Sosiaalihuoltolaki uudistuu. Uusi sosiaalihuoltolaki (1301/2014) ja siihen liittyvät muut lainsäädäntöuudistukset. Sosiaalihuoltolain aluekierros, kevät 2015/ Lapsiperheet.

STM, 9.3.2015. Koulutuskierroksen diaesitys.
Osoitteessa: <https://www.slideshare.net/stmslide/sosiaalihuoltolaki-uudistuu-lapsiperheet>.

Lainsäädäntö:

HE 164/2014. Hallituksen esitys eduskunnalle sosiaalihuoltolaiksi ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi. Osoitteessa: <http://www.finlex.fi/fi/esitykset/he/2014/20140164.pdf>.

417/2007. Lastensuojelulaki.
Osoitteessa <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2007/20070417>.

1301/2014. Sosiaalihuoltolaki.
Osoitteessa <http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2014/20141301>.

1302/2014. Laki lastensuojelulain muuttamisesta.
Osoitteessa <http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2014/20141302>.

LIITTEET

Liite 1 Tiedonkeruun määritelmät

Raporttiin on kerätty tietoja lastensuojelulain (417/2007) mukaisten palvelujen toimintatietoja ja kustannuksia. Useimmissa kuutoskaupungeissa lastensuojelu on hallinnollisesti osana perheiden ja lapsiperheiden sosiaalipalveluja. Jotta eri kunnista kerätyt tiedot olisivat vertailukelpoisia keskenään, ovat kuutoskaupunkien asiantuntijat yhdessä sopineet toimintoittain, mitä kustannuksia tässä vertailussa otetaan mukaan lastensuojelun kustannusvertailuun. Erityisen haastavaa on henkilöstötietojen kerääminen, sillä sama työntekijä tekee usein työtä niin lastensuojelun kuin yleisten perhepalveluiden puolella. Kunnat arvioivat tiedonkeruussa itse parhaaksi katsomallaan laskennallisella mallilla esimerkiksi sen, minkä verran henkilöstökustannuksia jyvitetään lastensuojelun palveluihin.

Lastensuojelun tietojen lisäksi vuodelta 2017 on kerätty sosiaalihuollon asiakkaana olleiden erityistä tukea tarvitsevien lasten lukumäärä (1302/2014 § 3).

Tietolähteet ja -järjestelmät

Helsingissä on käytössä Effic YPH, josta tiedot siirretään ja ladataan kuukausittain DW-tietokantaan. Tietokantaa ylläpitää kaupungin ulkopuolinen it-alan palveluyritys. Tilastojen raportointivälineenä käytetään BO:ta (SAP BusinessObjects).

Helsingissä otetaan Apotti-järjestelmä käyttöön vuonna 2020.

Espoossa tiedot on otettu Sosiaali-Efficasta, eikä tämän suhteen ei ole tulossa muutoksia ainakaan vielä.

Vantaalla tiedot otetaan Vati-järjestelmästä. Lokakuussa 2018 Vantaalla otetaan käyttöön uusi asiakastietojärjestelmä Apotti (Epic).

Turussa tiedot on otettu Sosiaali-Efficasta, eikä tämän suhteen ei ole tulossa muutoksia ainakaan vielä.

Tampereella tiedot ladataan Effic YPH:sta välitietovaraston kautta SAP BW:n infokuutioon, josta tiedot raportoidaan määrämuotoisilla BEx Query raporteilla. Tietojen raportointi tapahtuu toistaiseksi nykyisellä toimintamallilla, mutta SOTE/Maakuntauudistuksen tuomat muutokset saattavat muuttaa toimintatapaa myöhemmin. Myös taloustiedot raportoidaan SAP BW:n kautta.

Oulussa tiedonkeruu tapahtuu kaupungin omasta tiedonkeruujärjestelmästä (DeeWee). Tietojärjestelmänä on Effic, eikä siihen ole tulossa muutoksia.

Kerättävät tiedot

Sosiaalihuollon asiakkaana olleet erityistä tukea tarvitsevat lapset

Kaikki vuoden aikana sosiaalihuoltolain asiakkaana olleet erityistä tukea tarvitsevat lapset yhteensä ja ikäryhmittäin 0–2-v., 3–6-v., 7–12-v., 13–15-v. ja 16–17-v. Tiedot kerätään henkilötunnus kertaalleen.

Vuoden aikana alkaneet asiakkuudet

Kaikki vuoden aikana alkaneet erityistä tukea tarvitsevien lasten sosiaalihuollon asiakkuudet yhteensä ja ikäryhmittäin 0–2-v., 3–6-v., 7–12-v., 13–15-v. ja 16–17-v. Tiedot kerätään henkilötunnus kertaalleen.

Vuoden aikana päättyneet asiakkuudet

Kaikki vuoden aikana päättyneet erityistä tukea tarvitsevien lasten sosiaalihuollon asiakkuudet yhteensä ja ikäryhmittäin 0–2-v., 3–6-v., 7–12-v., 13–15-v. ja 16–17-v. Tiedot kerätään henkilötunnus kertaalleen.

Lastensuojeluilmoitukset

Lastensuojeluilmoitusten lukumäärä

Vuoden aikana tehtyjen lastensuojeluilmoitusten (LsL 25 §) kokonaismäärä. Ilman ennakollisia lastensuojeluilmoituksia (LsL 25 c §), yhteydenottoja sosiaalihuoltoon tuen tarpeen arvioimiseksi (LsL 25 a §), hakemuksia lastensuojelutarpeen selvittämiseksi ja tapauksia, joissa lastensuojelutarve on tullut esiin muilla tavoin. Yhtä lasta kohden voidaan tehdä useita ilmoituksia eli ilmoitusten lukumäärä ei ole sama kuin ilmoitusten kohteena olleiden lasten lukumäärä.

Lastensuojeluilmoitukset ilmoituksen syyn mukaan

Lastensuojeluilmoitukset eriteltynä:

01 Lapsen hoidon ja huolenpidon tarve

jokapäiväisten tarpeiden laiminlyönti (01), heitteillejätto (02), pahoinpitely (03), seksuaalinen hyväksikäyttö (04), huolenpidossa puutteita tai osaamattomuutta (05), kaappausuhka (06), muu (07)

02 Kehitystä vaarantavat olosuhteet

vanhemman päihteidenkäyttö (01), vanhemman mielenterveysongelmat (02), jaksamattomuus (03), oman hoidon laiminlyönti (04), arjen tukiverkoston puuttuminen (05), vakava vuorovaikutusongelma vanhemman ja lapsen välillä (06), lapsen liian suuri vastuunkantaminen (07), perheen erittäin huono taloudellinen tilanne (08), kriisitilanne perheessä (09), vanhemman rikollinen toiminta (10), huolto- ja tapaamisriita (11), muu (12), perheväkivalta (aikuisten välinen) (13)

03 Lapsen oma käyttäytyminen

lapsen päihteidenkäyttö (01), lapsen mielenterveysongelma (02), rikoksilla oireilu (03), väkivaltainen käyttäytyminen (04), itsetuhoisuus (05), välinpitämättömyys itsensä ja muiden suhteen (06), vakava koulunkäynnin laiminlyönti (07), lapsen fyysinen oireilu tai tapaturma-alttius (08), kotoa karkaaminen (09), muu (10)

Lastensuojeluilmoitukset ilmoituksen tekijän mukaan

Lastensuojeluilmoitukset eriteltynä pääluokkiin yksityiset ilmoittajat, viranomaiset ja tuntematon. Lisäksi viranomaisista kerätään eriteltynä sosiaalipalvelut, varhaiskasvatus, terveyspalvelut (joista äitiysneuvola erikseen), poliisi, koulu ja muu viranomainen. Hätätapauksen tekemät lastensuojeluilmoitukset kirjataan kohtaan ”muu viranomainen”.

Lastensuojeluilmoituksen kohteena olleet lapset

Vuoden aikana lastensuojeluilmoituksen kohteena olleet lapset yhteensä sekä ikäryhmittäin 0–2-v., 3–6-v., 7–12-v., 13–15-v. ja 16–17-v., henkilötunnus kertaalleen. Mikäli samaa henkilöä koskien on vuoden aikana tehty useampi lastensuojeluilmoitus, ikä poimitaan viimeisimmän tapahtuman kohdalla. (Ikä voidaan poimia myös 31.12.)

Muut lastensuojelutarpeen ilmoitukset

Vuoden aikana tehdyt muut lastensuojelutarpeen ilmoitukset:

Yhteydenotto sosiaalihuoltoon tuen tarpeen arvioimiseksi (LsL 25 a §)

Hakemukset suojelutarpeen selvittämiseksi (Lapsi itse tai lapsen vanhempi ottaa yhteyttä)

Muulla tavoin esiin tullut lastensuojelutarve (LsL 26 §: Lastensuojelun työntekijä saa muutoin tiedon lastensuojelun tarpeesta olevasta lapsesta)

Ennakolliset lastensuojeluilmoitukset (LsL 25 c §)

Muiden lastensuojelutarpeen ilmoitusten kohteena olleet lapset

Vuoden aikana seuraavien ilmoitusten kohteena olleet lapset henkilötunnus kertaalleen:

Yhteydenotto sosiaalihuoltoon tuen tarpeen arvioimiseksi (LsL 25 a §)

Hakemukset suojelutarpeen selvittämiseksi (Lapsi itse tai lapsen vanhempi ottaa yhteyttä)

Muulla tavoin esiin tullut lastensuojelutarve (LsL 26 §: lastensuojelun työntekijä saa muutoin tiedon lastensuojelun tarpeesta olevasta lapsesta)

Palvelutarpeen arviot (joissa selvitetty lastensuojelun tarve)

Palvelutarpeen arvioinnin (joissa selvitetty lastensuojelun tarve) kohteena olleiden lasten lukumäärä

Niiden lasten lukumäärää joille on valmiiksi tehty palvelutarpeen arviointi ja jonka yhteydessä on selvitetty lastensuojelun tarve LsL 26 § 3 momentti. (Aiemmin kerättiin tieto lastensuojelutarpeen selvityksistä.) Lasten kokonaismäärä sekä tieto ikäryhmittäin 0–2-v., 3–6-v., 7–12-v., 13–15-v. ja 16–17-v., henkilötunnus kertaalleen. Mikäli samaa henkilöä koskien on vuoden aikana tehty useampi palvelutarpeen arvio, ikä poimitaan viimeisimmän tapahtuman kohdalla. (Ikä voidaan poimia myös 31.12.)

Palvelutarpeen arviot, joissa on selvitetty lastensuojelun tarve

Vuoden aikana valmiiksi tehdyt palvelutarpeen arviot yhteensä. Samalle lapselle on voitu tehdä useampi kuin yksi palvelutarpeen arvio.

Palvelutarpeen arviot, joissa todettu tarve lastensuojelun palveluihin

Niiden palvelutarpeen arvioiden lukumäärä, joissa on todettu tarve lastensuojelulain mukaisille palveluille.

Palvelutarpeen arvioinnin kohteena olleiden lasten lukumäärä sen mukaan, onko todettu lastensuojelun tarve

Lapset, joiden palvelutarpeen arviossa on selvitetty lastensuojelun tarve eriteltynä sen mukaan, onko todettu tarve lastensuojelulle vai ei, henkilötunnus kertaalleen.

Asiakassuunnitelmat

Vuoden aikana laaditut asiakassuunnitelmat

Vuoden aikana laaditut asiakassuunnitelmat henkilötunnus kertaalleen sisältäen sekä uudet että tarkistettut suunnitelmat seuraavasti:

Avohuollon asiakassuunnitelmat yhteensä

Sijaishuollon asiakassuunnitelmat yhteensä

Jälkihuollon asiakassuunnitelmat yhteensä (sekä erikseen 18 vuotta täyttäneille laaditut suunnitelmat)

Vanhemmille tehdyt asiakassuunnitelmat

Lapset, joille on vuoden aikana laadittu asiakassuunnitelma

Niiden lasten lukumäärää joille on vuoden aikana laadittu (ml. uudet ja tarkistettut) asiakassuunnitelma (sisältäen avo-, sijais- ja jälkihuollon asiakassuunnitelmat). Lasten kokonaismäärä sekä tieto ikäryhmittäin 0–2-v., 3–6-v., 7–12-v., 13–15-v. ja 16–17-v, 18 vuotta täytäneet, henkilötunnus kertaalleen. Mikäli samaa henkilöä koskien on vuoden aikana tehty

useampi palvelutarpeen arvio, ikä poimitaan viimeisimmän tapahtuman kohdalla. (Ikä voidaan poimia myös 31.12.)

Lastensuojelun asiakkaat

Lastensuojelun asiakkuus (Lastensuojelulaki 417/2007, 27 §) 1.4.2015 alkaen:

- 1) mikäli asian vireille tulon johdosta ryhdytään kiireellisiin lastensuojelutoimiin.
- 2) kun sosiaalityöntekijä toteaa palvelutarpeen arvioinnin perusteella, että lapsen kasvuolosuhteet vaarantavat tai eivät turvaa lapsen terveyttä tai kehitystä taikka lapsi omalla käyttäytymisellään vaarantaa terveyttään ja kehitystään ja että lapsi tarvitsee lastensuojelun mukaisia palveluja ja tukitoimia.

Lisäksi lastensuojelun asiakkuus alkaa, kun perheelle muutoin annetaan lastensuojelulaissa tarkoitettuja palveluja tai muuta tukea ennen palvelutarpeen arvioinnin valmistumista.

Lastensuojelun asiakkaiden kokonaismäärä

Vuoden aikana lastensuojelun asiakkaana olleet lapset ja nuoret yhteensä, henkilötunnus kertaalleen. Sama lapsi on voinut olla niin avo-, sijais- kuin jälkihuollon asiakkaana vuoden aikana. Tiedot kerätään ikäryhmittäin 0–20-vuotiaat (sisältäen kaikki, jotka ovat palvelua saadessaan olleet alle 21-vuotiaita) ja 0–17-vuotiaat (sisältäen kaikki, jotka ovat palvelua saadessaan olleet alle 18-vuotiaita).

Avohuollon toimintatiedot

Avohuollon asiakkaat

Vuoden aikana avohuollon asiakkaana olleet lapset yhteensä ja ikäryhmittäin 0–2-v., 3–6-v., 7–12-v., 13–15-v. ja 16–17-v. Tiedot kerätään henkilötunnus kertaalleen, ilman jälkihuollon asiakkaita.

Vuoden aikana alkaneet avohuollon asiakkuudet

Vuoden aikana alkaneet avohuollon asiakkuudet yhteensä ja ikäryhmittäin 0–2-v., 3–6-v., 7–12-v., 13–15-v. ja 16–17-v. Tiedot kerätään henkilötunnus kertaalleen, ilman jälkihuollon asiakkaita.

Vuoden aikana päättyneet avohuollon asiakkuudet

Vuoden aikana päättyneet avohuollon asiakkuudet yhteensä ja ikäryhmittäin 0–2-v., 3–6-v., 7–12-v., 13–15-v. ja 16–17-v. Tiedot kerätään henkilötunnus kertaalleen, ilman jälkihuollon asiakkaita.

Lapset, joille on tehty läheisverkostoratkaisu

Niiden lasten lukumäärä, joiden asuminen ja huolenpito järjestetty läheisverkostoratkaisulla vuoden aikana.

Ei lastensuojelulain nojalla tehdyt sijoitukset läheisverkostoon vaan ratkaisut, joissa lapsen asuminen ja huolenpito järjestetään toisen vanhemman, sukulaisen tai muun läheisen luona. Ratkaisuun päädytään silloin sosiaaliviranomaisen tekemän läheisverkostokartoituksen perusteella, kun lapsen tilanteessa harkitaan kodin ulkopuolista sijoitusta, sijais-huoltopaikkaa on tarvetta muuttaa tai sijoitus on tarkoitus lopettaa. Hoitopalkkio ja kulu-korvaus maksetaan kuten sijaisperheille. Kaikki, jotka vuoden aikana asuneet läheisverkos-toratkaisulla, henkilötunnus kertaalleen.

Ympäri vuorokautisessa perhekuntoutuksessa olleiden lasten lukumäärä

Lasten kokonaismäärä henkilötunnus kertaalleen.

Tehostetun perhetyön piirissä olleiden lasten lukumäärä

Lasten kokonaismäärä henkilötunnus kertaalleen.

Sijoitusten toimintatiedot

Sijoituspäätökset

Vuoden aikana alkaneiden sijoitusten päätökset yhteensä (sisältäen kaikki päätökset kos-kien lapsia, jotka ovat palvelua saadessaan olleet alle 18-vuotiaita). Samaa lasta koskien on voitu tehdä useampi kuin yksi päätös.

Päätösten lukumäärä yhteensä ja eriteltynä sijoitukseen avohuollon tukitoimena (LsL 37 §), kiireelliseen sijoitukseen (LsL 38 §) ja huostaanottoon (LsL 40 §). Huostaanottojen osalta päätökset kerätään lisäksi eriteltynä suostumukseen perustuviin huostaanottoihin ja hal-linto-oikeuden päättämiin huostaanottoihin, lisäksi kerätään hallinto-oikeuden hylkäämien hakemusten lukumäärä.

Vuoden aikana kodin ulkopuolelle sijoitettuna olleet lapset yhteensä

Lasten lukumäärä yhteensä ja ikäryhmittäin 0–2-v., 3–6-v., 7–12-v., 13–15-v. ja 16–17-v. si-sältäen avohuollon tukitoimena sijoitetut, kiireellisesti sijoitetut ja huostaanotetut lapset, henkilötunnus kertaalleen.

Uudet vuoden aikana kodin ulkopuolelle sijoitettuna olleet yhteensä

Lasten lukumäärä yhteensä ja ikäryhmittäin 0–2-v., 3–6-v., 7–12-v., 13–15-v. ja 16–17-v. si-sältäen avohuollon tukitoimena sijoitetut, kiireellisesti sijoitetut ja huostaanotetut lapset, henkilötunnus kertaalleen.

Uudet vuoden aikana kodin ulkopuolelle avohuollon tukitoimena sijoitetut lapset

Lasten lukumäärä yhteensä ja ikäryhmittäin 0–2-v., 3–6-v., 7–12-v., 13–15-v. ja 16–17-v., henkilötunnus kertaalleen. Sisältää myös avohuollon kiireellisen tukitoimen (37 b §).

Uudet kodin ulkopuolelle kiireellisesti sijoitetut lapset

Lasten lukumäärä yhteensä ja ikäryhmittäin 0–2-v., 3–6-v., 7–12-v., 13–15-v. ja 16–17-v., henkilötunnus kertaalleen.

Uudet kodin ulkopuolelle huostaanotetut lapset

Vain huostaanotetut, yhteensä ja ikäryhmittäin 0–2-v., 3–6-v., 7–12-v., 13–15-v. ja 16–17-v., henkilötunnus kertaalleen.

Kodin ulkopuolelle 31.12. sijoitettuna olleet

Lasten lukumäärä yhteensä.

Vuoden aikana sijoitettuna olleet lapset hoitomuodoittain

Tiedot kerätään henkilötunnus kertaalleen sisältäen kaikki, jotka ovat palvelua saadessaan olleet alle 18-vuotiaita.

Laitoshoido

Vuoden aikana laitoksiin sijoitettuna olleet lapset yhteensä (0–17-v.) ja eriteltynä kunnan omiin laitoksiin sekä ostopalvelutoimintaan.

31.12. laitoksiin sijoitettuna olleet lapset yhteensä (0–17-v.) ja eriteltynä kunnan omiin laitoksiin sekä ostopalvelutoimintaan.

Luvanvarainen perhehoito

Vuoden aikana luvanvaraiseen perhehoitoon sijoitettuna olleet lapset yhteensä (0–17-v.) ja eriteltynä kunnan omiin laitoksiin sekä ostopalvelutoimintaan.

31.12. luvanvaraiseen perhehoitoon sijoitettuna olleet lapset yhteensä (0–17-v.) ja eriteltynä kunnan omiin laitoksiin sekä ostopalvelutoimintaan.

Toimeksiantoon perustuva perhehoito

Vuoden aikana toimeksiantoon perustuvaan perhehoitoon sijoitettuna olleet lapset yhteensä (0–17-v.) ja eriteltynä pitkäaikaiseen perhehoitoon (erikseen kunnan oma toiminta ja ostopalvelutoiminta) sekä päivystys- ja vastaanotto-perheisiin (erikseen kunnan oma toiminta ja ostopalvelutoiminta). Päivystys- ja vastaanottoperheet eivät sisällä lyhytaikaista tai tilapäistä viikonloppuhoitoa, jonka tarkoituksena antaa vanhemmalle levähdystauko.

31.12. toimeksiantoon perustuvaan perhehoitoon sijoitettuna olleet lapset yhteensä (0–17-v.) ja eriteltynä pitkäaikaiseen perhehoitoon (erikseen kunnan oma toiminta ja ostopalvelutoiminta) sekä päivystys- ja vastaanottoperheisiin (erikseen kunnan oma toiminta ja ostopalvelutoiminta). Päivystys- ja vastaanottoperheet eivät sisällä lyhytaikaista tai tilapäistä viikonloppuhoitoa, jonka tarkoituksena antaa vanhemmalle levähdystauko.

Läheisverkostoon sijoitettujen lasten lukumäärä

Vain lastensuojelulain nojalla tehtävät sijoitukset (myös sijoitukset avohuollon tukitoimena), ei esimerkiksi niitä tapauksia, joissa lapsen asuminen järjestetään huoltajuusjärjestelyin kodin ulkopuolella vaihtoehtona sijoitukselle tai joissa lapsen huoltaja sopii itsenäisesti lapsen asumisen järjestämisestä esim. isovanhempien kanssa. Sisältyvät toimeksiantoon perustuvien sijoitusten lukuun.

Lasten sijoitusten hoitovuorokaudet

Kunnan omien lastensuojelulaitosten hoitovuorokausiin lasketaan mukaan laitokseen tulo-päivä ja läsnäolovuorokaudet, lähtöpäivää ei lasketa mukaan.

Perhehoidon (toimeksiantoon perustuva perhehoito ja luvanvarainen perhehoito) ja ostopalvelulaitosten hoitopäiviin sisältyvät myös lähtöpäivät.

Hoitovuorokausia ovat ne päivät, jotka lapsi/nuori/perhe on ollut laitoksessa/perhehoidossa kirjoilla, vaikka olisikin tilapäisesti poissa laitoksesta esimerkiksi loman, karkumatkan tai muun poissaolon vuoksi, koska hoitovastuu on laitoksella. Hoitopaikka on tällöin varattuna ja laitokselle syntyy kustannuksia.

Koko perheen ympärivuorokautisen hoidon hoitovuorokaudet lasketaan mukaan hoitovuorokausiin.

Jälkihuollon tukitoimien piirissä olevien nuorten asumisvuorokausia ei lasketa mukaan hoitovuorokausiin.

Laitoshoidon hoitovuorokaudet

Hoitovuorokaudet yhteensä sekä eriteltynä kunnan omien laitosten ja ostopalvelutoiminnan hoitovuorokausiin.

Luvanvaraisen perhehoidon hoitovuorokaudet

Hoitovuorokaudet yhteensä sekä eriteltynä kunnan omien perhekotien ja ostopalvelutoiminnan hoitovuorokausiin.

Toimeksiantoon perustuvan perhehoidon hoitovuorokaudet

Toimeksiantoon perustuvan perhehoidon hoitovuorokaudet yhteensä ja eriteltynä pitkäaikaiseen perhehoitoon (erikseen kunnan oma toiminta ja ostopalvelutoiminta) sekä päivystys- ja vastaanottoperheisiin (erikseen kunnan oma toiminta ja ostopalvelutoiminta). Päivystys- ja vastaanottoperheet eivät sisällä lyhytaikaista tai tilapäistä viikonloppuhoitoa, jonka tarkoituksena antaa vanhemmalle levähdystauko.

Läheisverkostoon sijoitettuna olleiden lasten hoitovuorokaudet

Vain lastensuojelulain nojalla tehtävien sijoitusten hoitovuorokaudet. Lukumäärä sisältyy toimeksiantoon perustuvan perhehoidon hoitovuorokausien lukumäärään.

Kunnallisten lastensuojelulaitosten hoitopaikat

Ilmoitetaan laitosten vahvistettu paikkamäärä, josta eriteltynä vastaanottopaikkojen lukumäärä.

Lisäksi kerätään lastensuojelun koko perheen hoitoon tarkoitettujen ympärivuorokautisten kunnallisten hoitopaikkojen lukumäärä.

Jälkihuollon asiakkaat

Jälkihuollon asiakkaat

Vuoden aikana jälkihuollon asiakkaana olleet (asiakkaat, joilla jälkihuolto-oikeus, LsL 75 §) yhteensä ja eriteltynä ikäryhmittäin 0–2-v., 3–6-v., 7–12-v., 13–15-v. ja 16–17-v., 18 vuotta täyttäneet, henkilötunnus kertaalleen.

Henkilöstö

Vastuusosiaalityöntekijöiden vakanssit

Kerätään vakanssien lukumäärä 31.12. yhteensä sekä eriteltynä avo-, sijais- ja jälkihuollon vakansseihin.

Kustannukset

Kerätään kokonaiskustannukset, jotka muodostuvat avohuollon ja sijaishuollon kustannuksista seuraavan erittelyn mukaisesti:

Avohuollon kustannukset

Kokonaiskustannukset vuoden aikana sekä erikseen oman toiminnan ja ostopalvelutoiminnan kustannukset seuraavalla erittelyllä:

Lastensuojelun avohuollon sosiaalityö

Sosiaalityöntekijöiden ja johtavien sosiaalityöntekijöiden palkat, henkilöstökulut (vain henkilöstökulut, ei tilakuluja, matkakuluja tai työnohjauskuluja tms.).

Jälkihuollon kokonaiskustannukset

Sisältää jälkihuollon sosiaalityön, sosiaaliohjauksen, tukiasumisen sekä taloudellisen tuen (ei toimeentulotukea).

Avohuollon tukitoimet

Ne avohuollon tukitoimet, jotka annettu lastensuojelun päätöksellä (Perhe voi saada sosiaalihuoltolain perusteella myös muita palveluja, mutta tähän otetaan mukaan vain lastensuojelun päätöksellä annetut palvelut).

Lastensuojelun taloudelliset tukitoimet (35 § ja 36 §)

Ei sijaishuoltoa. Mukaan ei lasketa mitään toimeentulotuen kustannuksia.

Läheisverkostoratkaisujen kustannukset

Kunnat arvioivat parhaaksi katsomallaan tavalla, mikä on lastensuojelun osuus henkilöstökustannuksista.

Sijaishuollon kustannukset

Kokonaiskustannukset vuoden aikana sekä kustannukset eriteltyinä hoitolaitosten, luvanvaraisen perhehoidon ja toimeksiantoon perustuvan perhehoidon kustannuksiin. Sijaishuollon kustannuksiin kohdistuvat sosiaalityön kustannukset kootaan omana kokonaisuutenaan kohtaan sijoitusten aikainen sosiaalityö.

Laitoshoidon kustannukset

Kokonaiskustannukset sekä erikseen oma ja ostopalvelutoiminta seuraavasti:

Kunnallisten lastensuojelulaitosten kustannukset pitävät sisällään:

- Henkilöstö-, tila- ja muut kustannukset ilman hallinnon vyörytyskustannuksia.
- Omien laitosten kustannuksiin otetaan mukaan myös kesäkotien ja vastaavien virkistyspaikkojen kustannukset sekä autojen käyttö.
- Pelkästään avohoitoa antavien osastojen kustannukset otetaan mukaan avohuollon kustannuksiin, ei sijaishuollon kustannuksiin. Osittain avotyötä tekevät osastot otetaan mukaan sijaishuollon kustannuksiin.
- Laitoksissa työskentelevien työllistettyjen kustannuksia ei oteta mukaan sijaishuollon kustannuksiin.

Ostopalvelulaitosten kustannukset

Ostopalvelulaitosten kustannukset ja sosiaalityön kustannukset pitävät sisällään:

- Sisältää laitoksille maksetut korvaukset.
- SPR:n (tai muiden vastaavien) turvatalojen kustannuksia ei lasketa mukaan laitoshoidon kustannuksiin.

Luvanvaraisen perhehoidon kustannukset

Kokonaiskustannukset sekä erikseen omien perhekotien kustannukset ja os-topalvelutoiminnan kustannukset.

Toimeksiantoon perustuvan perhehoidon kustannukset

Toimeksiantoon perustuvan sijaisperhetoiminnan kustannukset

- Sisältävät sekä sijaisperheille maksetut korvaukset - alkuavustukset, kulu-korvaukset ja palkkiot - että sijaisperheille harkinnanvaraisena taloudelli-sena tukena maksettavat kustannukset.
- Sijaisperhetoiminnan kustannuksiin sisältyy eräillä kunnilla lasten biologis-ten perheiden matkakuluja ym.
- Kunnan kirjanpidon, palkanlaskennan ja muita yleishallinnon kuluja ei vyö-rytetä.
- Sosiaalityön (kustannukset merkitään erikseen kohtaan Sijaishuollon aikai-sen sosiaalityön kustannukset) ja toimistotyön kustannukset sisältävät mm. työntekijöiden henkilöstömenot, huoneistomenot, koulutuskustannukset, matkakulut sekä työnohjauksen ym. kustannukset.

Läheisverkostoon sijoitettujen lasten kustannukset

Kustannukset sisältyvät toimeksiantoon perustuvaan perhehoitoon.

Sijaishuollon aikaisen sosiaalityön kustannukset

Kokonaiskustannukset sekä erikseen laitoshoidon aikaisen ja perhehoidon (sis. luvanvarainen ja toimeksiantoon perustuva) sosiaalityön kustannukset.

Liite 2 Lastensuojelun käsitteitä

AMMATILLINEN PERHEKOTI. Ks. luvanvarainen perhehoito.

ASIAKASSUUNNITELMA. Jos lastensuojelun asiakkuus jatkuu lastensuojelutarpeen selvitksen jälkeen, laaditaan avohuollon asiakassuunnitelma. Sen tulee sisältää seuraavat asiat: lapsen ja perheen palvelujen ja tuen tarve; tieto olosuhteista ja asioista, joihin pyritään vaikuttamaan; palvelut ja muut tukitoimet, joilla tuen tarpeeseen pyritään vastaamaan; arvioitu aika, jonka kuluessa tavoitteet pyritään toteuttamaan; asianosaisten eriävät näkemykset tuen tarpeesta ja tukitoimien järjestämisestä. *(Lähde: Lastensuojelun käsikirja, THL)*

AVOHUOLLON TUKITOIMENA SIJOITETUT. Avohuollon tukitoimena tapahtuva sijoitus on rajattu, tuen tarvetta arvioiva tai kuntouttava jakso. Se on suunnitelmallinen tukitoimi, joka järjestetään asiakassuunnitelmassa tarkoitetulla tavalla. Avohuollon sijoituksen tulisi tapahtua ensisijaisesti siten, että lapsi sijoitetaan yhdessä hänen vanhempansa, huoltajansa tai muun hänen hoidostaan ja kasvatuksesta vastaavan henkilön kanssa. Koko perheen sijoitus voi tapahtua laitoksessa tai sitä voidaan järjestää perhehoidossa. Sijoitus voi liittyä myös perheen aikuiselle annettavaan hoitoon, jolloin voi olla tarkoituksenmukaista, että lapsi voi jatkaa yhdessä asumistaan vanhempansa kanssa. *(Lähde: Lastensuojelun käsikirja, THL)*

AVOHUOLTO. Lastensuojelun avohuollolla tarkoitetaan tukitoimia, joihin sosiaalihuollosta vastaavan toimielimen on viipymättä ryhdyttävä jos 1) kasvuolot vaarantavat tai eivät turvaa lapsen terveyttä tai kehitystä tai 2) jos lapsi omalla käyttäytymisellään vaarantaa terveyttään tai kehitystään. Avohuollon tukitoimet ovat ensisijaisia huostaanottoon ja sijaishuoltoon nähden. Avohuollon tukitoimia ovat toimeentulon ja asumisen turvaaminen lapselle ja hänen perheelleen, tuki lapsen ja perheen ongelmatilanteen selvittämiseen, lapsen muu tukeminen koulunkäynnissä, ammatin ja asunnon hankinnassa, työhön sijoittumisessa, harrastuksissa, läheisten ihmissuhteiden ylläpitämisessä sekä muiden henkilökoh- taisten tarpeiden tyydyttämisessä. *(Lähde: Lastensuojelun käsikirja, THL)*

EHKÄISEVÄ LASTENSUOJELU. Ehkäisevää lastensuojelua on tuki ja erityinen tuki silloin, kun lapsi tai perhe ei ole lastensuojelun asiakkaana. Ehkäisevällä lastensuojelulla edistetään ja turvataan lasten ja nuorten kasvua, kehitystä ja hyvinvointia sekä tuetaan vanhemmuutta. Ehkäisevää lastensuojelua toteutetaan kunnan palveluissa kuten äitiys- ja lastenneuvolassa sekä muussa terveydenhuollossa, päivähoidossa, opetuksessa ja nuorisotyössä. *(Lähde: Lastensuojelun käsikirja, THL)*

ENNAKOLLINEN LASTENSUOJELUTARPEEN ILMOITUS. Ennakollinen lastensuojeluilmoitus on tehtävä tilanteissa, joissa on perusteltua syytä epäillä, että syntyvä lapsi tulee tarvitsemaan lastensuojelun tukitoimia välittömästi syntymänsä jälkeen. Ennakollinen lastensuojeluilmoitus tulee siis tehdä tilanteissa, joissa ilmoittajalla on varmaa tietoa esimerkiksi tulevan äidin tai isän päihdeongelmasta, vakavasti mielenterveyden häiriöstä tai vapausrangaistuksesta. Pelkkä päihteidenkäytön epäily ei riitä ennakollisen ilmoituksen tekemiseen. *(Lähde: Lastensuojelun käsikirja, THL)*

ENSIKODIT. Ensikoti on paikka, jossa tuetaan perheitä vanhemmuudessa ja elämänhallinnassa. Äiti voi tulla ensikotiin odotusaikana tai pienen vauvan kanssa. Tarvittaessa myös isä

voi asua ensikodissa. Asumisaika sovitaan perheen tarpeiden mukaan. Ensikotityö on ennaltaehkäisevää ja korjaavaa lastensuojelutyötä sekä vanhemmuuden tukemista. Tavoite on turvata kasvavalle lapselle hänen ikätasonsa ja tarpeidensa mukainen hoito ja huolenpito. (Lähde: *Ensi- ja turvakotien liitto, www.ensijaturvakotienliitto.fi*)

HAKEMUS LASTENSUOJELUTARPEEN SELVITTÄMISEKSI. Lastensuojeluilmoituksen voi tehdä kuka tahansa. Kun lapsi, nuori tai vanhemmat ottavat itse yhteyttä lastensuojeluun, käytetään tästä nimitystä hakemus. (Lähde: *Lastensuojelun käsikirja, THL*)

HUOSTAANOTTO. Huostanotolla tarkoitetaan tilannetta, jossa lapsi otetaan sosiaalihuollosta vastaavan toimielimen huostaan ja hänelle järjestetään sijaishuolto. Lapsi on otettava huostaan, mikäli 1) puutteet lapsen huolenpidossa tai muut kasvuolosuhteet uhkaavat vakavasti vaarantaa lapsen terveyttä tai kehitystä; tai 2) lapsi vaarantaa vakavasti terveyttään tai kehitystään käyttämällä päihteitä, tekemällä muun kuin vähäisenä pidettävän rikollisen teon tai muulla niihin rinnastettavalla käyttäytymisellään vaarantaa kehitystään ja terveyttään. Huostaanottoon voidaan ryhtyä vain, jos katsotaan, että avohuollon tukitoimet eivät ole sopivia, mahdollisia tai riittäviä turvaamaan lapsen edun mukaista huolenpitoa. (Lähde: *Lastensuojelun käsikirja, THL*)

JÄLKIHUOLTO. Jälkihuollolla tarkoitetaan tukea, jota annetaan sijaishuollossa olleelle lapselle tai nuorelle, hänen vanhemmilleen ja huoltajilleen sekä henkilöille, joiden hoidossa ja kasvatuksessa lapsi tai nuori on ollut. Jälkihuoltoa järjestetään 1) sijaishuollon päättymisen jälkeen; 2) avohuollon tukitoimena tapahtuneen sijoituksen päättymisen jälkeen, jos sijoitus on kestänyt yhtäjaksoisesti vähintään puoli vuotta ja kohdistunut lapseen yksin; 3) nuorelle voidaan järjestää jälkihuoltoa, vaikka häntä ei olisi aiemmin sijoitettu kodin ulkopuolelle tai sijoitus olisi kestänyt alle puoli vuotta. Näin voidaan tukea nuorta itsenäistymisessä, vaikka ehdotonta jälkihuoltovelvollisuutta ei olisikaan. (Lähde: *Lastensuojelun käsikirja, THL*)

KIIREELLINEN AVOHUOLLON SIJOITUS. Avohuollon sijoitus on 1.4.2015 lukien mahdollista myös silloin, kun huostaanoton edellytykset täyttyvät. On siten mahdollista, että lapselle voidaan järjestää kiireellinen avohuollon sijoitus kiireellisen sijoituksen sijasta. (Lähde: *Lastensuojelun käsikirja, THL*)

KIIREELLINEN SIJOITUS. Kiireellinen sijoitus on oikeusvaikutuksiltaan verrattavissa huostaanottoon, joten edellytykset sen käyttämiselle ovat tiukat. Kiireellisen sijoituksen tarve voi syntyä esimerkiksi silloin, kun kodin olosuhteet tai puutteet lapsen huolenpidossa välittömästi vaarantavat lapsen terveyttä tai kehitystä tai silloin, kun lapsen huoltajat ovat väliaikaisesti kykenemättömiä hoitamaan lastaan. Päätöksen kiireellisestä sijoituksesta ja sen lopettamisesta tekee sosiaalihuollosta vastaavan toimielimen määräämä ammatillisen kelpoisuuden omaava sosiaalityöntekijä. (Lähde: *Lastensuojelun käsikirja, THL*)

LAITOSHOITO. Laitoshoidolla tarkoitetaan sitä, että lapsen sijaishuolto järjestään sijoittamalla lapsi lastensuojelulaitokseen. Lastensuojelulaitoksia, joissa voidaan järjestää lapsen sijaishuoltoa ja laitoshuoltoa ovat lain mukaan lastenkodit ja nuorisokodit sekä koulukodit. Lisäksi lastensuojelulaitoksina pidetään muita näihin rinnastettavia yksiköitä, esimerkiksi vastaanottokoteja. Lastensuojelulaitoksia ylläpitävät lähinnä valtio, kunnat tai yksityiset yhteisöt. (Lähde: *Lastensuojelun käsikirja, THL*)

LAPSET. 0 – 17-vuotiaat. (*Lastensuojelulaki, 6§*)

LASTENSUOJELUILMOITUS. Lastensuojeluilmoituksen voi tehdä kuka tahansa silloin kun havaitsee tai saa tietää sellaisia seikkoja, joiden vuoksi lapsen lastensuojelun tarve on syytä selvittää. Kyseessä on siis henkilön oma arvio tarpeesta selvittää lapsen lastensuojelun tarve. Ilmoitus tehdään kunnan sosiaalitoimistoon. Ilmoituksen voi tehdä puhelimitse, kirjallisesti tai käymällä virastossa henkilökohtaisesti. (*Lähde: Lastensuojelun käsikirja, THL*)

LASTENSUOJELUN ASIAKKUUDEN ALKAMINEN. Ennen huhtikuuta 2015 lastensuojelun asiakkuus alkoi, kun ryhdyttiin selvittämään lastensuojelun tarvetta. Huhtikuusta 2015 alkaen asiakkuus on alkanut vasta siinä tapauksessa, että lastensuojelutarpeen selvityksen tai palvelutarpeen arvioinnin perusteella todetaan tarve lastensuojelun palveluille.

LASTENSUOJELUNTARPEEN SELVITYS. Katso kohta ”palvelutarpeen arvio”.

LUVANVARAINEN PERHEHOITO. Luvanvarainen perhehoito (ent. ammatilliset perhekodit) on perhehoidon ja laitoksen väliin sijoittuva sijaishuoltomuoto. Perhekodeissa hoidetaan sellaisia lapsia, joita ei esimerkiksi vaikeahoitoisuuden takia voi sijoittaa sijaisperheeseen. Perhekodin perustamiseen tarvitaan lupa. Perhekodissa sijoitettujen lasten kanssa asuu pääsääntöisesti kaksi hoidosta ja kasvatuksesta vastaavaa henkilöä. (*Lähde: Lastensuojelun käsikirja, THL*)

LÄHEISVERKOSTOON SIJOITTAMINEN. Läheisverkostosijoittamisella tarkoitetaan sukulaisten ja muiden lapselle läheisten henkilöiden luokse lastensuojelulain nojalla tehtäviä sijoituksia (lastensuojelulaki 37 § ja 40 §). Lapsi voidaan sijoittaa läheisverkostoon huostaanotettuna sosiaaliviranomaisen tai hallinto-oikeuden päätöksellä tai avohuollon sijoituksena sosiaaliviranomaisen päätöksellä. Kunta tekee läheisverkostosijoittamisesta toimeksiantosopimuksen. Läheisverkostosijoittaminen on toimeksiantoon perustuvaa perhehoitoa. (*Lähde: Puustinen-Korhonen 2012*)

LÄHEISVERKOSTORATKAISUT. Lapsen asuminen järjestetään huoltajuusjärjestelyin (lsl 32 §). Läheisverkostoratkaisut toteutetaan sosiaaliviranomaisen tekemän läheisverkostokartoituksen (lsl 32 §) perusteella, kun lapsen tilanteessa harkitaan kodin ulkopuolista sijoitusta, sijaishuoltopaikkaa on tarvetta muuttaa tai sijoitus lopettaa. Jos lapsen tilanne voidaan turvata siten, että hänen läheisverkostostaan löytyy lapsen kannalta sopiva henkilö tai perhe huolehtimaan hänen hoidostaan tai huollostaan, on ensisijaisesti haettava lapsen huoltoa ja asumista koskevaa määräystä eikä huostaanottoa näin ollen tarvita. Kunta ei laadi toimeksiantosopimusta, ei ole toimeksiantoon perustuvaa perhehoitoa. (*Lähde: Puustinen-Korhonen 2012*)

NUORET. 18- 20-vuotiaat. (*Lastensuojelulaki, 6§*)

OSTOPALVELU. Sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionavustuksesta annetun lain 4 §:n mukaan kunta voi täyttää lakiin perustuvan järjestämisvastuunsa esim. hankkimalla palveluja valtiolta, toiselta kunnalta, kuntayhtymältä tai muulta julkiselta taikka yksityiseltä palvelujen tuottajalta. (*Lähde: www.kunnat.net*)

PALVELUTARPEEN ARVIO. Kun lastensuojeluasia on tullut vireille, sosiaalityöntekijän tai muun lastensuojelun työntekijän on arvioitava välittömästi lapsen mahdollinen kiireellinen lastensuojelun tarve. 1.4.2015 alkaen lastensuojelulaki on edellyttänyt, että lastensuojeluasian vireille tulon jälkeen on tehtävä sosiaalihuoltolain 36 §:n mukainen palvelutarpeen

arviointi, ellei arvioinnin tekeminen ole ilmeisen tarpeetonta. Palvelutarpeen arvioinnin yhteydessä selvitetään lastensuojelun tarve, ellei asia ole selvästi luonteeltaan sellainen, ettei lastensuojelun tukitoimia tarvita. (*Lastensuojelulaki, 26§*)

PERHEHOITO. Ks. toimeksiantoon perustuva perhehoito

PERHEKUNTOUTUS. Perhekuntoutuksella tarkoitetaan koko perheen sijoitusta laitostyösköön. Sijoituksen on tarkoitus olla kuntouttava. Perhekuntoutus työmuotona soveltuu hyvin osaksi lastensuojelun avohuollon työskentelyä sekä huostaanoton lakkautustyöskentelyä. Sen on käytännössä todettu olevan tehokas apu myös tilanteissa, joissa on olemassa kodinulkopuolisen sijoituksen riski, mutta perhe on motivoitunut perhekuntoutukseen ja perhekuntoutusta on oikea-aikaisesti mahdollista perheelle tarjota (*Lähde: Lastensuojelun käsikirja, THL*)

PYYNTÖ LASTENSUOJELUTARPEEN SELVITTÄMISEKSI. Katso kohta ”yhteydenotto sosiaalihuoltoon tuen tarpeen arvioimiseksi”.

SIAISHUOLTO. Lapsen sijaishuollolla tarkoitetaan huostaan otetun, kiireellisesti sijoitetun tai lastensuojelulain 83 §:ssä tarkoitetun väliaikaismääräyksen nojalla sijoitetun lapsen hoidon ja kasvatuksen järjestämistä kodin ulkopuolella. Poikkeuksellisesti huostaanotettu lapsi voidaan sijoittaa myös kotiin. (*Lähde: Lastensuojelun käsikirja, THL*)

SOSIAALI- JA KRIISIPÄIVYSTYS. Sosiaalipäivystys vastaa kiireelliseen avuntarpeeseen kaikkina vuorokauden aikoina ja viikonpäivinä. Sosiaalipäivystys perustuu perustuslain säädökseen välttämättömästä toimeentulosta ja huolenpidosta. Se edellyttää, että kunnissa on valmius vastata kiireellisen avun tarpeeseen. (*Lähde: Sosiaali- ja terveysministeriö, www.stm.fi/sosiaalipaivystys*)

TOIMEKSIANTOON PERUSTUVA PERHEHOITO. Perhehoidolla tarkoitetaan lapsen hoidon, kasvatuksen ja muun ympärivuorokautisen huolenpidon järjestämistä hänen kotinsa ulkopuolella yksityiskodissa eli sijaisperheessä. Ennen lapsen sijoittamista perheeseen tulee tehdä toimeksiantosopimus perhehoitajan ja sijoittavan kunnan tai kuntayhtymän välillä. Osapuolet sitoutuvat sopimuksen sisältämiin oikeuksiin ja velvollisuuksiin. Perhehoitajan toimeksiantosopimuksen tehnyt henkilö ei ole työsuhteessa sopimuksen tehneeseen kuntaan tai kuntayhtymään. Perhehoitajana toimiminen ei kerrytä työssäoloa eikä kunnalla ole velvollisuutta kustantaa tai järjestää työterveyshuoltoa. (*Lähde: Lastensuojelun käsikirja, THL*)

TURVAKODIT. Turvakoti on tarkoitettu perhe- tai lähisuhteessa väkivaltaa tai sen uhkaa kokeneille, jotka tarvitsevat tukea väkivallasta selviämiseen sekä väliaikaisen asuinpaikan. Turvakotien tavoitteena on väkivaltakierteen katkaiseminen, sen seurausten hoitaminen ja väkivallan ennaltaehkäiseminen. Turvakodit tarjoavat kriisiapua ja välittömän suojan sekä mahdollisuuksien mukaan pitkäjänteistä tukea perheväkivaltaa kokeneille. (*Lähde: Ensi- ja turvakotien liitto, www.ensijaturvakotienliitto.fi*)

TURVATALOT. Turvatalot tarjoavat apua 12-21-vuotiaille nuorille ja heidän perheilleen. Nuori voi tarvittaessa myös yöpyä tilapäisesti turvatalolla. Turvatalojen toiminnasta vastaa Suomen Punainen Risti. (*Lähde: Punainen Risti, www.punainenristi.fi*)

VASTUUSOSIAALITYÖNTEKIJÄ. Lastensuojelulain 13 §:n mukaan lastensuojelun asiakkaana olevalle lapselle on nimettävä hänen asioistaan vastaava sosiaalityöntekijä (lapsen

asioista vastaava sosiaalityöntekijä). Lapsen asioista vastaavalla sosiaalityöntekijällä tulee olla sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista annetun lain 3 §:n mukainen sosiaalityöntekijän ammatillinen kelpoisuus. *(Lähde: Lastensuojelun käsikirja, THL)*

YHTEYDENOTTO SOSIAALIHUOLTOON TUEN TARPEEN ARVIOIMISEKSI. Yhteydenotto voidaan tehdä salassapitosäännösten estämättä. Lastensuojeluasian vireille laittamisessa on aina pyrittävä yhteistyöhön lapsen ja vanhempien kanssa. Jos yhteydenottoa yhdessä ei ole mahdollista tai tarkoituksenmukaista tehdä (esimerkiksi kiireen vuoksi), tehdään lastensuojeluilmoitus. Taustalla on ajatus, että lapsen ja hänen vanhempiensa kanssa yhteisymmärryksessä tehty yhteydenotto turvaa paremmin yhteistyötä jatkossakin ja siten palvelujen jatkuvuutta. *(Lähde: Lastensuojelun käsikirja, THL)*

YKSITYINEN SIJOITUS. Yksityinen sijoitus on huoltajien päätökseen perustuva sijoitus, johon sosiaalihuollosta vastaava toimielin ei ole vaikuttanut (lsl 81 §). Lapsen vanhempi voi sopia lapsensa asumisesta esimerkiksi isovanhempien kanssa ja järjestää lapsen hoidon itsenäisesti. Huoltajan tai henkilön, jonka hoitoon lapsi on sijoitettu, on ilmoitettava sijoituksesta sen kunnan sosiaalihuollon toimielimelle, jonka alueelle lapsi on sijoitettu. Kunta ei laadi toimeksiantosopimusta, ei ole toimeksiantoon perustuvaa perhehoitoa. *(Lähde: Puustinen-Korhonen 2012)*

Liite 3 Lastensuojelun tietoja vuonna 2017

3A Lastensuojelun asiakkaat ja vastuusosiaalityöntekijöiden lukumäärä vuonna 2017

LASTENSUOJELUN ASIAKKAAT (lkm)	HELSINKI	ESPOO	VANTAA ¹	TURKU	TAMPERE	OULU	KUUSIKKO
Lastensuojelun asiakkaat yhteensä vuoden aikana (0–17-v.)	6 124	2 744	3 666	1 978	2 033	2 250	18 795
joista avohuollon palveluja saaneet lapset ¹	5 027	2 418	3 533	1 600	1 703	1 872	16 153
joista sijoitettuna olleet lapset	1 839	778	809	654	580	639	5 299
Jälkihuollossa olleet nuoret vuoden aikana (18–20-v.)	1 028	368	293	244	258	255	2 446
<i>Lastensuojelun asiakkaiden osuus (%) samanikäisestä väestöstä (0–17v.)</i>	<i>5,7</i>	<i>4,3</i>	<i>7,8</i>	<i>6,8</i>	<i>5,4</i>	<i>5,0</i>	<i>5,7</i>

¹ Vantaan avohuollon asiakkaissa on mukana sosiaalihuoltolain mukaisia palveluja saaneita lapsia.

HENKILÖSTÖ (lkm)	HELSINKI	ESPOO	VANTAA	TURKU	TAMPERE	OULU	KUUSIKKO
Vastuusosiaalityöntekijät yhteensä	159	67	77	39	40	56	438
joista avohuollossa	100	51	61	28	29	46	315
joista sijaishuollossa	50	12	14	9	11	10	106
joista jälkihuollossa (jos erikseen)	9	4	2	2	0	0	17

3B Lastensuojelun kustannukset vuonna 2017

LASTENSUOJELUN KOKONAISKUSTANNUKSET (€)	HELSINKI	ESPOO	VANTAA	TURKU	TAMPERE	OULU	KUUSIKKO
Kokonaiskustannukset yhteensä	126 082 055	48 574 366	52 784 734	47 766 424	43 459 263	30 479 526	349 146 368
€/lastensuojelun asiakkaana ollut 0–20-vuotias	17 068,1	15 638,9	13 510,3	22 073,2	19 972,1	11 976,2	16 403,4
Kokonaiskustannukset (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
joista avohuollon kustannukset (%)	19,2	22,2	20,4	17,2	25,5	28,1	21,1
joista sijaishuollon kustannukset (%)	76,6	75,5	77,4	80,3	71,2	71,1	75,9
joista sosiaalityön kustannukset (%)	4,2	2,3	2,2	2,5	3,3	0,8	3,0
AVOHUOLLON KUSTANNUKSET (€)	HELSINKI	ESPOO	VANTAA	TURKU	TAMPERE	OULU	KUUSIKKO
Kokonaiskustannukset yhteensä	24 210 735	10 789 366	10 777 646	8 239 492	11 094 000	8 551 882	73 663 122
€/avohuollon palveluja saanut 0–20-vuotias	3 998,5	3 872,7	2 816,9	4 468,3	5 657,3	4 020,6	3 960,6
Avohuollon oman toiminnan kustannukset yhteensä	20 239 298	6 769 783	7 834 494	5 220 458	8 810 000	4 591 918	53 465 951
Lastensuojelun avohuollon sosiaalityö	6 800 804	2 254 969	3 856 575	1 652 512	2 049 000	2 663 135	19 276 995
Jälkihuollon kokonaiskustannukset	2 359 414	741 894	476 269	620 553	1 430 000	160 000	5 788 130
Avohuollon tukitoimet	10 958 329	3 298 324	2 936 296	2 269 142	4 735 000	777 911	24 975 002
Lastensuojelun taloudelliset tukitoimet (§35 ja §36)	120 751	230 704	0	678 251	596 000	854 047	2 479 753
Läheisverkostoratkaisujen kustannukset	0	243 892	565 353	0	0	136 825	0
Avohuollon ostopalvelutoiminnan kustannukset yhteensä	3 971 437	4 019 583	2 943 153	3 019 034	2 284 000	3 959 964	20 197 171
Lastensuojelun avohuollon sosiaalityö	0	0	0	0	0	0	0
Jälkihuollon kokonaiskustannukset	452 069	834 230	478 203	362 535	1 300 000	547 188	3 974 224
Avohuollon tukitoimet	3 519 368	3 185 353	2 105 394	2 656 499	984 000	3 412 776	15 863 390
Lastensuojelun taloudelliset tukitoimet (§35 ja §36)	0	0	359 556	0	0	0	359 556
SIIJOITUSTEN KUSTANNUKSET (€)	HELSINKI	ESPOO	VANTAA ¹	TURKU	TAMPERE	OULU	KUUSIKKO
Sijaishuollon kokonaiskustannukset sisältäen sosiaalityön							
Sijaishuollon kokonaiskustannukset yhteensä	101 871 320	37 785 000	42 007 088	39 526 931	32 365 263	21 927 644	275 483 246
Lasten sijoitusten kustannukset ilman sosiaalityötä							
Sijoitusten kustannukset yhteensä, ilman sosiaalityötä	96 525 578	36 674 933	40 862 134	38 341 272	30 945 263	21 683 987	265 033 167
joista laitoshoidon osuus	61 773 584	25 519 708	28 944 032	26 722 956	17 789 698	8 476 540	169 226 518
joista luvanvaraisen perhehoidon osuus	7 558 272	4 283 711	1 910 797	2 685 305	1 611 500	621 559	18 671 145
joista toimeksiantoon perustuvan perhehoidon osuus	27 193 722	6 871 514	10 007 305	8 933 011	11 544 065	12 585 888	77 135 504
joista laitoshoidon osuus (%)	64,0	69,6	70,8	69,7	57,5	39,1	63,9
joista luvanvaraisen perhehoidon osuus (%)	7,8	11,7	4,7	7,0	5,2	2,9	7,0
joista toimeksiantoon perustuvan perhehoidon osuus (%)	28,2	18,7	24,5	23,3	37,3	58,0	29,1
€/vuoden aikana sijoitettuna ollut 0–17-vuotias	52 488,1	47 140,0	50 509,4	58 625,8	53 353,9	33 934,3	14,2
€/31.12. sijoitettuna ollut 0–17-vuotias	68 119,7	73 792,6	83 733,9	83 350,6	65 147,9	46 833,7	3,4
Laitoshoidon (ilman sosiaalityötä)¹							
Kokonaiskustannukset yhteensä	61 773 584	25 519 708	28 944 032	26 722 956	17 789 698	8 476 540	169 226 518
Laitoshoidon oman toiminnan kustannukset yhteensä	32 773 451	5 648 808	8 799 673	9 637 295	5 636 698	1 559 735	64 055 659
€/hoitovuorokausi	325,1	257,7	372,5	312,1	323,1	336,9	321,4
€/hoitolaitoksiin sijoitetut vuoden aikana	51 856,7	20 541,1	32 957,6	49 169,9	43 359,2	16 079,7	40 110,0
€/sijoitetut 31.12.	121 834,4	95 742,5	191 297,2	112 061,6	106 352,8	129 977,9	122 010,8
Laitoshoidon ostopalvelutoiminnan kustannukset yhteensä	29 000 133	19 870 900	20 144 359	17 085 662	12 153 000	6 916 805	105 170 859
€/hoitovuorokausi	307,4	306,8	324,9	300,4	267,1	272,8	301,3
€/hoitolaitoksiin sijoitetut vuoden aikana	83 573,9	54 590,4	71 433,9	69 453,9	61 070,4	53 206,2	67 073,3
€/sijoitetut 31.12.	112 403,6	103 494,3	90 333,4	119 480,2	120 326,7	101 717,7	77 962,1
Luvanvarainen perhehoito (ilman sosiaalityötä)							
Kokonaiskustannukset yhteensä	7 558 272	4 283 711	1 910 797	2 685 305	1 611 500	621 559	18 671 145
€/hoitovuorokausi	186,7	187,2	198,4	219,0	230,2	320,6	198,2
€/luvanvaraiseen perhehoitoon sijoitetut vuoden aikana	64 053,2	57 888,0	51 643,2	74 591,8	70 065,2	103 593,2	63 507,3
€/sijoitetut 31.12.	71 983,5	76 494,8	0,0	78 979,6	84 815,8	124 311,8	63 724,0
Toimeksiantoon perustuva perhehoito (ilman sosiaalityötä)							
Toimeksiantoon perustuvan perhehoidon kustannukset	27 193 722	6 871 514	10 007 305	8 933 011	11 544 065	12 585 888	77 135 504
€/hoitovuorokausi	91,2	96,9	103,0	124,9	110,2	101,7	100,7
€/perheisiin sijoitetut vuoden aikana	28 655,1	21 676,7	21 521,1	33 457,0	31 284,7	27 360,6	27 285,3
€/sijoitetut 31.12.	36 161,9	34 704,6	45 905,1	45 345,2	38 738,5	38 255,0	
Sijaishuollon aikaisen sosiaalityön kustannukset							
Sosiaalityön kustannukset yhteensä	5 345 742	1 110 067	1 144 954	1 185 659	1 420 000	243 657	10 450 079
Laitoshoidon sosiaalityön kustannukset ¹	2 288 202	549 217	0	427 345	510 000	100 000	3 874 764
Perhehoidon sosiaalityön kustannukset	3 057 540	560 850	1 144 954	758 314	910 000	143 657	6 575 315

¹ Vantaalla laitoshoidon aikaisen sosiaalityön kustannukset sisältyvät laitoshoidon muihin kustannuksiin.

3C/1 Lastensuojeluilmoitukset vuonna 2017

LASTENSUOJELUILMOITUKSET	HELSINKI	ESPOO	VANTAA	TURKU	TAMPERE	OULU	KUUSIKKO
Lastensuojeluilmoitusten määrä							
Vuoden aikana tulleet ilmoitukset yhteensä	16 311	7 879	9 534	5 966	3 108	6 418	49 216
01 Lapsen hoidon ja huolenpidon tarve	1 597	1 088	1 356	659	589	1 112	6 401
02 Kehitystä vaarantavat olosuhteet	9 282	4 242	4 859	3 528	1 662	3 310	26 883
03 Lapsen oma käyttäytyminen	5 432	2 549	3 319	1 779	857	1 996	15 932
Ilmoitukset tekijän mukaan							
Kaikki ilmoitukset yhteensä	16 311	7 879	9 534	5 966	3 108	6 418	49 216
Yksityisten tekemät ilmoitukset yhteensä	2 923	757	1 575	1 363	428	2 330	9 376
Viranomaiset yhteensä	13 388	6 718	7 945	4 346	2 360	4 088	38 845
Sosiaalipalvelut	1 641	1 345	1 553	1 588	17	472	6 616
Päivähoito	354	158	285	124	94	67	1 082
Terveyspalvelut	3 552	1 545	1 735	940	754	1 302	9 828
josta äitiys- ja lastenneuvola	182	85	0	79	0	..	346
Poliisi	3 986	879	1 493	624	412	652	8 046
Koulu	1 877	891	1 343	651	418	499	5 679
Muu viranomainen	1 978	1 900	1 537	419	665	1 096	7 595
Tuntematon	0	404	14	257	320	0	995
Vuoden aikana lastensuojeluilmoituksen kohteena olleet lapset							
0–17-vuotiaat yhteensä (lk)	8 849	4 299	4 724	2 882	2 362	3 571	26 687
0–2-vuotiaat	968	482	529	360	329	379	3 047
3–6-vuotiaat	1 559	836	863	572	501	654	4 985
7–12-vuotiaat	2 800	1 356	1 539	842	739	1 118	8 394
13–15-vuotiaat	1 971	976	1 032	596	437	759	5 771
16–17-vuotiaat	1 551	649	761	512	356	661	4 490
0–17-vuotiaat yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
0–2-vuotiaat	10,9	11,2	11,2	12,5	13,9	10,6	11,4
3–6-vuotiaat	17,6	19,4	18,3	19,8	21,2	18,3	18,7
7–12-vuotiaat	31,6	31,5	32,6	29,2	31,3	31,3	31,5
13–15-vuotiaat	22,3	22,7	21,8	20,7	18,5	21,3	21,6
16–17-vuotiaat	17,5	15,1	16,1	17,8	15,1	18,5	16,8
MUUT LASTENSUOJELUTARPEEN ILMOITUKSET	HELSINKI	ESPOO	VANTAA	TURKU	TAMPERE	OULU	KUUSIKKO
Muiden lastensuojelutarpeen ilmoitusten määrä							
Yhteydenotto sosiaalihuoltoon tuen tarpeen arvioimiseksi	793	397	86	277	282	181	2 016
Hakemukset suojelutarpeen selvittämiseksi	320	89	1	1	30	..	441
Muulla tavoin esiin tullut lastensuojelutarve	391	45	27	0	103	..	566
Ennakolliset lastensuojeluilmoitukset	219	151	129	171	66	93	829
Muut lastensuojelutarpeen ilmoitukset: ilmoitusten kohteena olleet lapset							
Yhteydenotto sosiaalihuoltoon tuen tarpeen arvioimiseksi	769	381	83	263	289	169	1 954
Hakemukset suojelutarpeen selvittämiseksi	298	89	1	1	231	..	620
Muulla tavoin esiin tullut lastensuojelutarve	384	44	27	0	120	..	575

3C/2 Palvelutarpeen arviot, joissa selvitetty lastensuojelun tarve sekä lastensuojelutarpeen selvityksen jälkeen laaditut asiakassuunnitelmat vuonna 2017

PALVELUTARPEEN ARVIOT	HELSINKI	ESPOO	VANTAA ²	TURKU	TAMPERE	OULU	KUUSIKKO
Palvelutarpeen arviot, joissa selvitetty lastensuojelun tarve							
Lapset, joiden palvelutarpeen arvioissa selvitetty lastensuojelun tarve (0–17-vuotiaat yhteensä)	5 221	2 161	1 499	1 359	806	1 931	12 977
0–2-vuotiaat	713	229	208	195	123	222	1 690
3–6-vuotiaat	1 119	485	333	297	179	396	2 809
7–12-vuotiaat	1 757	732	464	407	250	620	4 230
13–15-vuotiaat	1 025	446	282	246	130	378	2 507
16–17-vuotiaat	607	269	212	214	124	315	1 741
Kaikki vuoden aikana valmiiksi tehdyt palvelutarpeen arviot ^{1,2}	5 868	2 454	1 499	1 446	1 792	2 041	15 100
Palvelutarpeen arviot, joissa todettu lastensuojelun tarve	1 537	650	385	370	520	297	3 759

¹ Ne palvelutarpeen arviot, joissa selvitetty lastensuojelun tarve. Samaa lasta koskien on voitu tehdä useampi kuin yksi palvelutarpeen arvio.

² Vantaan osalta arvioiden kokonaismäärää ei ole saatavilla vaan luvut ovat arvion kohteena olleiden lasten määriä.

ASIAKASSUUNNITELMAT ¹	HELSINKI	ESPOO	VANTAA	TURKU	TAMPERE	OULU	KUUSIKKO
Vuoden aikana laadittujen uusien ja tarkastettujen asiakassuunnitelmien lukumäärä (henkilötunnus kertaalleen)							
Kaikki yhteensä	3404	1150	1885	1407	1239	841	9 926
Avohuolto	1838	673	1163	974	688	448	5 784
Sijaishuolto	1014	359	497	314	513	251	2 948
Jälkihuolto	552	118	225	119	38	142	1 194
joista 18 vuotta täyttäneille laaditut suunnitelmat	535	115	0	114	38	119	921
Vanhemmille tehdyt asiakassuunnitelmat	316	0	0	13	0	16	345

¹ Asiakassuunnitelmien lukumäärät eivät ole täysin vertailukelpoisia kuntien välillä johtuen asiakastietojärjestelmiin liittyvistä ongelmista. Kaikki kunnat eivät saa asiakassuunnitelmien lukumäärää eriteltynä. Samalle lapselle on voitu tehdä avo-, sijais- ja jälkihuollon asiakassuunnitelma.

3D Avohuollon asiakkaat vuonna 2017

AVOHUOLTO	HELSINKI	ESPOO	VANTAA ¹²	TURKU	TAMPERE	OULU	KUUSIKKO
Vuoden aikana alkaneet lastensuojelun avohuollon asiakkuudet¹							
0–17-vuotiaat yhteensä	1 498	995	385	460	519	607	4 464
0–2-vuotiaat	267	156	48	70	100	114	755
3–6-vuotiaat	273	219	77	80	96	117	862
7–12-vuotiaat	460	313	103	123	147	158	1 304
13–15-vuotiaat	325	190	94	99	90	130	928
16–17-vuotiaat	173	117	63	88	86	88	615
<i>Vuoden aikana alkaneiden asiakkuuksien osuus (%) kaikista avohuollon 0–17-vuotiaista asiakkaista</i>	<i>29,8</i>	<i>41,1</i>	<i>10,9</i>	<i>28,8</i>	<i>30,5</i>	<i>32,4</i>	<i>27,6</i>
Vuoden aikana avohuollon asiakkaana olleet lapset (ilman jälkihuoltoa)²							
0–17-vuotiaat yhteensä	5 027	2 418	3 533	1 600	1 703	1 872	16 153
0–2-vuotiaat	521	270	298	161	175	218	1 643
3–6-vuotiaat	992	515	637	302	322	403	3 171
7–12-vuotiaat	1 770	846	1 288	503	524	570	5 501
13–15-vuotiaat	1 044	459	788	324	320	400	3 335
16–17-vuotiaat	700	328	522	310	362	281	2 503
Vuoden aikana jälkihuollon asiakkaana olleet lapset ja nuoret							
0–20 -vuotiaat yhteensä	1 079	386	301	263	300	319	2 648
0–17-vuotiaat yhteensä	51	18	8	19	42	64	202
0–2-vuotiaat	0	0	0	1	0	1	2
3–6-vuotiaat	1	0	0	0	1	6	8
7–12-vuotiaat	7	4	1	7	12	24	55
13–15-vuotiaat	10	3	0	1	11	15	40
16–17-vuotiaat	33	11	7	10	18	18	97
18 vuotta täyttäneet	1 028	368	293	244	258	255	2 446
Vuoden aikana päättäneet avohuollon asiakkuudet							
0–17-vuotiaat yhteensä	1 235	929	0	576	514	377	3 631
0–2-vuotiaat	109	91	..	53	101	42	396
3–6-vuotiaat	260	177	..	108	95	77	717
7–12-vuotiaat	464	262	..	147	142	110	1 125
13–15-vuotiaat	218	143	..	109	90	92	652
16–17-vuotiaat	184	256	..	159	86	56	741
Läheisverkostoratkaisut							
Lapset, joiden asuminen ja huolenpito järjestetty läheisverkostoratkaisulla	53	17	27	10	17	13	137
Ympäri vuorokautinen perhekuntoutus							
Lasten lukumäärä	50	54	0	74	62	5	245
Tehostettu perhetyö							
Lasten lukumäärä	1 812	641	618	526	748	1 137	5 482

¹ Vantaan luvuissa ovat mukana vain palvelutarpeen arvion kautta asiakkuuteen siirtyneet lapset.

² Vantaan avohuollon asiakkaissa on mukana sosiaalihuoltolain mukaisia palveluja saaneita lapsia.

3E Sijoitetut ja sijoituspäätökset vuonna 2017

SIJOITETUT	HELSINKI	ESPOO	VANTAA	TURKU	TAMPERE	OULU	KUUSIKKO
Vuoden aikana kodin ulkopuolelle sijoitettuna olleet							
0–17-vuotiaat yhteensä	1 839	778	809	654	580	639	5 299
0–2-vuotiaat	118	72	83	59	41	48	421
3–6-vuotiaat	242	112	113	89	93	108	757
7–12-vuotiaat	530	206	200	182	159	195	1 472
13–15-vuotiaat	519	198	230	144	165	152	1 408
16–17-vuotiaat	430	190	183	180	122	136	1 241
Uudet vuoden aikana kodin ulkopuolelle sijoitetut							
0–17-vuotiaat yhteensä	813	373	377	269	277	338	2 447
0–2-vuotiaat	108	57	57	33	23	47	325
3–6-vuotiaat	109	72	61	34	47	45	368
7–12-vuotiaat	214	87	80	56	63	77	577
13–15-vuotiaat	214	95	96	56	71	101	633
16–17-vuotiaat	168	62	83	90	73	68	544
Uudet vuoden aikana kodin ulkopuolelle sijoitetut sijoitusmuodon mukaan							
Avohuollon tukitoimena sijoitetut							
0–17-vuotiaat yhteensä	414	171	191	179	90	215	1 260
0–2-vuotiaat	80	40	36	38	12	44	250
3–6-vuotiaat	55	31	34	30	20	25	195
7–12-vuotiaat	112	39	43	39	22	45	300
13–15-vuotiaat	94	35	47	35	19	61	291
16–17-vuotiaat	73	26	31	37	17	40	224
Yksin sijoitetut lapset yhteensä	356	117	135	114	90	179	991
Perheen kanssa sijoitetut lapset yhteensä	58	54	56	97	0	36	301
Kiireellisesti sijoitetut							
0–17-vuotiaat yhteensä	503	257	234	129	176	216	1 515
0–2-vuotiaat	44	24	29	11	14	29	151
3–6-vuotiaat	65	35	38	19	16	29	202
7–12-vuotiaat	127	55	41	33	38	49	343
13–15-vuotiaat	155	80	69	34	61	61	460
16–17-vuotiaat	112	63	57	32	47	48	359
Huostaanotetut							
0–17-vuotiaat yhteensä	236	80	108	67	70	44	605
0–2-vuotiaat	17	6	7	7	9	4	50
3–6-vuotiaat	27	8	20	9	15	3	82
7–12-vuotiaat	47	14	29	14	14	4	122
13–15-vuotiaat	81	21	25	17	20	20	184
16–17-vuotiaat	64	31	27	20	12	13	167
Kodin ulkopuolelle sijoitetut 31.12.							
Sijoitettujen 0–17-vuotiaiden lukumäärä	1 417	497	488	460	475	463	3 800
SIJOITUSPÄÄTÖKSET	HELSINKI	ESPOO	VANTAA	TURKU	TAMPERE	OULU	KUUSIKKO
Kaikki sijoituspäätökset yhteensä	1 473	564	732	569	370	527	4 235
Avohuollon tukitoimena sijoitetut	641	198	354	358	94	230	1 875
Kiireellisesti sijoitetut (lkm)	596	284	270	144	206	253	1 753
Huostaanotetut (lkm)	236	82	108	67	70	44	607
Suostumukseen perustuvat huostaanotot	152	63	61	40	30	23	369
Hallinto-oikeuden päättämät huostaanotot	84	20	47	27	40	21	239
Hallinto-oikeuden hylkäämät hakemukset	0	0	1	2	0	1	4
<i>Kaikki sijoituspäätökset yhteensä (%)</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>
<i>Avohuollon tukitoimena sijoitetut</i>	<i>43,5</i>	<i>35,1</i>	<i>48,4</i>	<i>62,9</i>	<i>25,4</i>	<i>43,6</i>	<i>44,3</i>
<i>Kiireellisesti sijoitetut</i>	<i>40,5</i>	<i>50,4</i>	<i>36,9</i>	<i>25,3</i>	<i>55,7</i>	<i>48,0</i>	<i>41,4</i>
<i>Huostaanotetut</i>	<i>16,0</i>	<i>14,5</i>	<i>14,8</i>	<i>11,8</i>	<i>18,9</i>	<i>8,3</i>	<i>14,3</i>

3F Sijoitusten hoitomuodot vuonna 2017

SIIJOITUSTEN HOITOMUODOT (0–17-vuotiaat)	HELSINKI			ESPOO			VANTAA			TURKU			TAMPERE			OULU			KUUSIKKO		
Laitoshoito	oma	osto	yht.	oma	osto	yht.	oma	osto	yht.	oma	osto	yht.	oma	osto	yht.	oma	osto	yht.	oma	osto	yht.
Laitoksiin sijoitetut vuoden aikana	632	347	862	275	364	639	267	282	549	196	246	402	130	199	329	97	130	195	1 597	1 568	3 165
Laitoksiin sijoitetut 31.12.	269	258	527	59	192	251	46	223	269	86	143	229	53	101	154	12	68	80	525	1 349	1 874
Laitosten hoitovuorokaudet	100 815	94 335	195 150	21 916	64 771	86 687	23 626	62 007	85 633	30 882	56 872	87 754	17 443	45 508	62 951	4 630	25 351	29 981	199 312	349 036	548 348
Hoitovuorokaudet/laitoksiin sijoitetut	159,5	271,9	226,4	79,7	177,9	135,7	88,5	219,9	156,0	157,6	231,2	218,3	134,2	228,7	191,3	47,7	195,0	153,7	124,8	222,6	173,3
Kunnallisten lastensuojelulaitosten paikat			265			49			69			99			42			14	0	178	178
joista vastaanottoaikoja			73			21			28			25			20			14	0	0	0
vastaanottoaikkajen osuus laitospaikoista (%)			27,5			42,9			40,6			25,3			47,6			100,0			0,0
Lastensuojelun koko perheen hoitoon tarkoitettujen ympäri vuorokauden kunnallisten hoitopaikkojen lkm			6			10			12			3			6			0			37
Luvanvarainen perhehoito	oma	osto	yht.	oma	osto	yht.	oma	osto	yht.	oma	osto	yht.	oma	osto	yht.	oma	osto	yht.	oma	osto	yht.
Luvanvaraiseen perhehoitoon sijoitetut vuoden aikana	0	118	118	0	74	74	0	37	37	36	0	36	0	23	23	0	6	6	36	258	294
Luvanvaraiseen perhehoitoon sijoitetut 31.12.	0	105	105	0	56	56	0	0	0	0	34	34	0	19	19	0	5	5	0	293	293
Luvanvaraisen perhehoidon hoitovuorokaudet			40 477			22 889			9 630			12 261			7 000			1 939			94 196
Hoitovuorokaudet/luvanvaraiseen perhehoitoon sijoitetut			343,0			309,3			260,3			340,6			304,3			323,2			320,4
Toimeksiantoon perustuva sijoitus sijaisperheeseen	oma	osto	yht.	oma	osto	yht.	oma	osto	yht.	oma	osto	yht.	oma	osto	yht.	oma	osto	yht.	oma	osto	yht.
Sijaisperhehoidon asiakkaat vuoden aikana			949			317			465			267			369			460			2 827
Pitkäaikaisen perhehoidon asiakkaat	692	74	757	172	22	194	245	28	273	175	35	210	281	0	281	367	1	368			2 083
Päivystys- ja vastaanotto perheiden asiakkaat	256	4	259	123	0	123	192	0	192	56	0	56	88	0	88	110	0	110			828
Päivystys- ja vastaanotto perheissä olleiden osuus (%)																					
sijaisperheasiakkaista			27,3			38,8			41,3			21,0			23,8			23,9			29,3
Sijaisperhehoidon asiakkaat 31.12.			752			198			218			197			298			329			1 992
Pitkäaikaisen perhehoidon asiakkaat			704			174			218			189			255			306			1 846
Päivystys- ja vastaanotto perheissä olleet			48			24			0			8			43			23			146
Sijaisperhehoidon hoitovuorokaudet vuoden aikana			298 161			70 909			97 165			71 502			104 758			123 696			766 191
Pitkäaikaisen perhehoidon hoitovuorokaudet			275 367			62 617			81 941			67 077			91 873			113 808			692 683
Päivystys- ja vastaanotto perheissä olleiden hoitovuorokaudet			22 794			8 292			15 224			4 425			12 885			9 888			73 508
Hoitovuorokaudet/sijaisperheisiin sijoitetut			314,2			223,7			209,0			267,8			283,9			268,9			271,0
Hoitovuorokaudet/sijaisperheisiin pitkäaikaisesti sijoitetut			363,8			322,8			300,2			319,4			327,0			309,3			332,5
Hoitovuorokaudet/päivystys- ja vastaanotto perheisiin sijoitetut			88,0			67,4			79,3			79,0			146,4			89,9			88,8
Läheisverkostoon sijoitettujen lasten määrä			yht.			yht.			yht.			yht.			yht.			yht.			yht.
Läheisverkostoon tai sukulaisten luo sijoitettujen lasten lkm			92			17			44			41			17			125			336
Lasten sijoitusten hoitovuorokaudet (yhteenvedo)			yht.			yht.			yht.			yht.			yht.			yht.			yht.
Lasten sijoitusten hoitovuorokaudet yhteensä (lkm)			533 788			180 485			192 428			171 517			174 709			155 616			1 408 543
Laitoshoito (%)			36,6			48,0			44,5			51,2			36,0			19,3			38,9
Luvanvarainen perhehoito (%)			7,6			12,7			5,0			7,1			4,0			1,2			6,7
Toimeksiantoon perustuva perhehoito (%)			55,9			39,3			50,5			41,7			60,0			79,5			54,4
Hoitovuorokaudet/vuoden aikana sijoitettuna olleet 0–17-vuotiaat			290,3			232,0			237,9			262,3			301,2			243,5			265,8

3G Läheisverkostoon huostaan otettuna tai avohuollon sijoituksena sijoitettujen lasten lukumäärä vuosina 2013–2017

		HELSINKI	ESPOO	VANTAA	TURKU	TAMPERE	OULU	KUUSIKKO
Läheisverkostoon sijoitetut lapset	2013	61	37	49	32	48	80	307
	2014	67	46	40	30	57	115	355
	2015	92	33	49	30	15	115	334
	2016	89	25	45	39	20	113	331
	2017	92	17	44	41	17	125	336

3H Sosiaalihuollon asiakkaana olleet erityistä tukea tarvitsevat lapset vuonna 2017

	HELSINKI ¹	ESPOO ¹	VANTAA	TURKU	TAMPERE	OULU	KUUSIKKO
Vuoden aikana sosiaalihuollon asiakkaana olleet erityistä tukea tarvitsevat lapset							
0–17-vuotiaat yhteensä	395	102	..	612	1 556	1 667	4 332
0–2-vuotiaat	23	11	..	96	182	233	545
3–6-vuotiaat	87	22	..	164	398	344	1 015
7–12-vuotiaat	133	44	..	223	559	579	1 538
13–15-vuotiaat	52	15	..	71	226	270	634
16–17-vuotiaat	100	10	..	58	191	241	600
Vuoden aikana alkaneet asiakkuudet yhteensä yhteensä							
0–17-vuotiaat yhteensä	395	102	..	278	1 133	1 667	3 575
0–2-vuotiaat	23	11	..	53	157	233	477
3–6-vuotiaat	87	22	..	74	295	344	822
7–12-vuotiaat	133	44	..	97	393	579	1 246
13–15-vuotiaat	52	15	..	36	164	270	537
16–17-vuotiaat	100	10	..	18	124	241	493
Vuoden aikana päättyneet asiakkuudet yhteensä yhteensä							
0–17-vuotiaat yhteensä	31	..	..	193	1 131	560	1 915
0–2-vuotiaat	2	..	..	23	127	99	251
3–6-vuotiaat	6	..	..	50	287	118	461
7–12-vuotiaat	8	..	..	66	393	186	653
13–15-vuotiaat	2	..	..	30	170	103	305
16–17-vuotiaat	13	..	..	24	154	54	245

¹Helsingissä ja Espoossa erityistä tukea tarvitsevien lasten määrä on otettu vuoden 2017 aikana alkaneista asiakkuuksista.

LIITE 4 Lastensuojelun aikasarjoja vuosina 2013–2017

4A/1 Lastensuojelun asiakkaat vuosina 2013–2017: Asiakkaat yhteensä ja avohuolto

	Vuosi	HELSINKI Muutos (%)	ESPOO Muutos (%)	VANTAA ³ Muutos (%)	TURKU Muutos (%)	TAMPERE Muutos (%)	OULU ¹ Muutos (%)	KUUSIKKO Muutos (%)
Lastensuojelun asiakkaana olleet lapset (sisältäen avohuollon, sijaishuollon ja jälkihuollon, henkilötunnus kertaalleen) ²								
Vuoden aikana lastensuojelun asiakkaana olleet lapset (0–17-vuotiaat)	2013	9 828 4,3	4 501 2,9	4 956 -6,1	2 942 1,9	3 740 5,7	3 706 31,4	29 673 4,7
	2014	9 870 0,4	4 376 -2,8	4 825 -2,6	2 937 -0,2	3 834 2,5	3 766 1,6	29 608 -0,2
	2015	7 751 -21,5	3 605 -17,6	4 212 -12,7	2 286 -22,2	3 104 -19,0	3 215 -14,6	24 173 -18,4
	2016	6 268 -19,1	2 664 -26,1	3 724 -11,6	2 013 -11,9	2 063 -33,5	2 311 -28,1	19 043 -21,2
	2017	6 124 -2,3	2 744 3,0	3 666 -1,6	1 978 -1,7	2 033 -1,5	2 250 -2,6	18 795 -1,3
Vuoden aikana lastensuojelun asiakkaana olleiden lasten (0–17-vuotiaat) osuus (%) samanikäisestä väestöstä	2013	9,8	7,5	11,1	10,5	10,4	8,3	9,5
	2014	9,7	7,2	10,7	10,4	10,6	8,4	9,3
	2015	7,5	5,8	9,2	8,0	8,5	7,2	7,5
	2016	6,0	4,2	8,0	7,0	5,6	5,1	5,9
	2017	5,7	4,3	7,8	6,8	5,4	5,0	5,7
Vuoden aikana lastensuojelun asiakkaana olleet lapset ja nuoret (0–20-vuotiaat)	2013	11 194 3,9	4 860 3,4	5 065 -8,1	3 145 2,6	4 110 4,4	4 011 31,9	32 385 4,4
	2014	11 296 0,9	4 780 -1,6	4 961 -2,1	3 142 -0,1	4 176 1,6	4 094 2,1	32 449 0,2
	2015	9 125 -19,2	3 783 -20,9	4 327 -12,8	2 483 -21,0	3 324 -20,4	3 563 -13,0	26 605 -18,0
	2016	7 547 -17,3	3 144 -16,9	3 863 -10,7	2 196 -11,6	2 197 -33,9	2 597 -27,1	21 544 -19,0
	2017	7 387 -2,1	3 106 -1,2	3 907 1,1	2 164 -1,5	2 176 -1,0	2 545 -2,0	21 285 -1,2
Vuoden aikana lastensuojelun asiakkaana olleiden lasten ja nuorten (0–20-vuotiaat) osuus (%) samanikäisestä väestöstä	2013	9,2	7,0	9,6	8,8	9,1	7,6	8,6
	2014	9,3	6,7	9,4	8,8	9,2	7,7	8,5
	2015	7,4	5,3	8,1	6,9	7,3	6,7	6,9
	2016	6,1	4,3	7,2	6,1	4,8	4,9	5,6
	2017	5,8	4,2	7,2	6,0	4,7	4,8	5,5
Avohuollon tietoja^{2,3} (0–17-vuotiaat)								
Vuoden aikana avohuollon asiakkaana olleet lapset	2013	8 721 5,4	4 016 -3,2	4 832 -6,6	2 427 0,5	3 480 -0,5	3 664 30,3	27 140 3,1
	2014	8 729 0,1	4 190 4,3	4 666 -3,4	2 377 -2,1	3 564 2,4	3 735 1,9	27 261 0,4
	2015	6 654 -23,8	3 037 -27,5	4 083 -12,5	1 756 -26,1	2 964 -16,8	2 343 -37,3	20 837 -23,6
	2016	5 195 -21,9	2 335 -23,1	3 603 -11,8	1 521 -13,4	1 640 -44,7	1 929 -17,7	16 223 -22,1
	2017	5 027 -3,2	2 418 3,6	3 533 -1,9	1 600 5,2	1 703 3,8	1 872 -3,0	16 153 -0,4
Vuoden aikana avohuollon asiakkaana olleiden lasten osuus (%) samanikäisestä väestöstä	2013	8,7	6,7	10,8	8,7	9,7	8,2	8,7
	2014	8,6	6,9	10,3	8,4	9,8	8,3	8,6
	2015	6,4	4,9	8,9	6,1	8,1	5,2	6,5
	2016	4,9	3,7	7,7	5,3	4,4	4,3	5,0
	2017	4,7	3,8	7,5	5,5	4,5	4,2	4,9
Vuoden aikana alkaneet avohuollon asiakkuudet	2013	4 848 10,8	2 050 3,9	2 051 -27,3	1 268 -11,9	1 481 -2,9	1 562 65,1	13 260 1,4
	2014	4 780 -1,4	2 231 8,8	1 983 -3,3	1 195 -5,8	1 507 1,8	1 514 -3,1	13 210 -0,4
	2015	2 358 -50,7	1 167 -47,7	1 395 -29,7	511 -57,2	803 -46,7	612 -59,6	6 846 -48,2
	2016	1 557 -34,0	890 -23,7	466 -66,6	508 -0,6	484 -39,7	510 -16,7	4 415 -35,5
	2017	1 498 -3,8	995 11,8	385 -17,4	460 -9,4	519 7,2	607 19,0	4 464 1,1
Vuoden aikana alkaneiden asiakkuuksien osuus (%) kaikista avohuollon asiakkaista	2013	55,6	51,0	42,4	52,2	42,6	42,6	48,9
	2014	54,8	53,2	42,5	50,3	42,3	40,5	48,5
	2015	35,4	38,4	34,2	29,1	27,1	26,1	32,9
	2016	30,0	38,1	12,9	33,4	29,5	26,4	27,2
	2017	29,8	41,1	10,9	28,8	30,5	32,4	27,6
Vuoden aikana alkaneiden asiakkuuksien osuus (%) kaikista lastensuojelun asiakkaista	2013	49,3	45,5	41,4	43,1	39,6	42,1	44,7
	2014	48,4	51,0	41,1	40,7	39,3	40,2	44,6
	2015	30,4	32,4	33,1	22,4	25,9	19,0	28,3
	2016	24,8	33,4	12,5	25,2	23,5	22,1	23,2
	2017	24,5	36,3	10,5	23,3	25,5	27,0	23,8

¹ Kuntaliitos 1.1.2013 (Haukipudas, Kiiminki, Oulu, Oulunsalo ja Yli-Ii)

² Lastensuojelulaki ja sen myötä lastensuojelun asiakkuuden määritelmä muuttui 1.4.2015. 1.4.2015 alkaen asiakkuus on alkanut vasta, kun palvelutarpeen arvioissa todetaan tarve lastensuojelun palvelulle tai kun ryhdytään kiireellisiin lastensuojelun toimenpiteisiin. Aiemmin asiakkuus alkoi, kun alettiin tehdä lastensuojelutarpeen selvitystä (nyk. palvelutarpeen arvio). Muutos on vähentää avohuollon asiakkuuksien ja koko lastensuojelun asiakamäärää.

³ Vantaan avohuollon asiakkaissa vuosilta 2015 ja 2016 on mukana sosiaalihuoltolain mukaisia palveluja saaneita lapsia. Alkaneet asiakkuudet näiltä vuosilta sisältävät vain palvelutarpeen arvon kautta asiakkuuteen siirtyneet lapset. Lisäksi vuoden 2016 tilastointi ei ole tehdyn lakiuudistuksen mukainen, vaan mukana on myös lapsia, joiden asiakkuus on päätynyt palvelutarpeen arvioon.

4A/2 Lastensuojelun asiakkaat vuosina 2013–2017: Sijoitukset ja jälkihuolto

	Vuosi	HELSINKI	Muutos (%)	ESPOO	Muutos (%)	VANTAA ²	Muutos (%)	TURKU	Muutos (%)	TAMPERE	Muutos (%)	OULU ¹	Muutos (%)	KUUSIKKO	Muutos (%)
Sijoitukset (0–17-vuotiaat)															
Vuoden aikana sijoitettuna olleet lapset	2013	1 983	1,3	716	0,8	776	9,3	613	4,8	589	-2,3	610	18,4	5 287	4,1
	2014	1 832	-7,6	666	-7,0	773	-0,4	619	1,0	599	1,7	631	3,4	5 120	-3,2
	2015	1 814	-1,0	670	0,6	752	-2,7	632	2,1	570	-4,8	620	-1,7	5 058	-1,2
	2016	1 809	-0,3	716	6,9	749	-0,4	628	-0,6	579	1,6	607	-2,1	5 088	0,6
	2017	1 839	1,7	778	8,7	809	8,0	654	4,1	580	0,2	639	5,3	5 299	4,1
Vuoden aikana sijoitettuna olleiden lasten osuus (%) samanikäisestä väestöstä	2013	2,0		1,2		1,7		2,2		1,6		1,4		1,7	
	2014	1,8		1,1		1,7		2,2		1,6		1,4		1,6	
	2015	1,8		1,1		1,6		2,2		1,6		1,4		1,6	
	2016	1,7		1,1		1,6		2,2		1,6		1,3		1,6	
	2017	1,7		1,2		1,7		2,3		1,5		1,4		1,6	
31.12. sijoitettuna olleet lapset	2013	1 495	-3,5	..	0,0	481	4,8	443	0,7	478	-0,4	443	20,4	3 340	-12,0
	2014	1 424	-4,7	462	..	..	0,0	463	4,5	450	-5,9	451	1,8	3 250	-2,7
	2015	1 382	-2,9	..	0,0	483	..	444	-4,1	449	-0,2	431	-4,4	3 189	-1,9
	2016	1 407	1,8	486	..	503	4,1	442	-0,5	453	0,9	459	6,5	3 750	17,6
	2017	1 417	0,7	497	2,3	488	-3,0	460	4,1	475	4,9	463	0,9	3 800	1,3
31.12. sijoitettuna olleiden lasten osuus (%) samanikäisestä väestöstä	2013	1,5		..		1,1		1,6		1,3		1,0		1,1	
	2014	1,4		0,8		..		1,6		1,2		1,0		1,0	
	2015	1,3		..		1,1		1,5		1,2		1,0		1,0	
	2016	1,3		0,8		1,1		1,5		1,2		1,0		1,2	
	2017	1,3		0,8		1,0		1,6		1,3		1,0		1,2	
Jälkihuollossa olleet nuoret²															
Vuoden aikana jälkihuollon piirissä olleet nuoret (18–20-vuotiaat)	2013	984	3,6	365	52,7	198	-10,0	248	-0,4	159	-5,4	205	26,5	2 159	8,6
	2014	1 059	7,6	370	1,4	236	19,2	240	-3,2	232	45,9	234	14,1	2 371	9,8
	2015	1 063	0,4	366	-1,1	174	-26,3	248	3,3	258	11,2	231	-1,3	2 340	-1,3
	2016	1 075	1,1	389	6,3	203	16,7	237	-4,4	255	-1,2	237	2,6	2 396	2,4
	2017	1 028	-4,4	368	-5,4	293	44,3	244	3,0	258	1,2	255	7,6	2 446	2,1
Vuoden aikana jälkihuollon piirissä olleet 0–20-vuotiaat	2013	1 040	4,8	394	52,1	205	-22,1	254	-0,8	247	-0,4	256	3,2	2 396	5,7
	2014	1 113	7,0	408	3,6	266	29,8	250	-1,6	267	8,1	285	11,3	2 589	8,1
	2015	1 106	-0,6	408	0,0	222	-16,5	263	5,2	289	8,2	292	2,5	2 580	-0,3
	2016	1 122	1,4	415	1,7	257	15,8	252	-4,2	303	4,8	300	2,7	2 649	2,7
	2017	1 079	-3,8	386	-7,0	301	17,1	263	4,4	300	-1,0	319	6,3	2 648	0,0

¹ Kuntaliitos 1.1.2013 (Haukipudas, Kiiminki, Oulu, Oulunsalo ja Yli-Ii)

² Vantaan vuoden 2015 asiakasmäärä ei sisällä kaikkia jälkihuollon palvelujen asiakkaita.

4B/1 Sijoitetut lapset vuosina 2013–2017: Sijoitetut yhteensä ja laitoksiin sijoitetut

	Vuosi	HELSINKI	Muutos (%)	ESPOO	Muutos (%)	VANTAA	Muutos (%)	TURKU	Muutos (%)	TAMPERE	Muutos (%)	OULU ¹	Muutos (%)	KUUSIKKO	Muutos (%)
Kaikki yhteensä (0–17-vuotiaat)															
Vuoden aikana sijoitettuna olleet lapset	2013	1 983	1,3	716	0,8	776	9,3	613	4,8	589	-2,3	610	18,4	5 287	4,1
	2014	1 832	-7,6	666	-7,0	773	-0,4	619	1,0	599	1,7	631	3,4	5 120	-3,2
	2015	1 814	-1,0	670	0,6	752	-2,7	632	2,1	570	-4,8	620	-1,7	5 058	-1,2
	2016	1 809	-0,3	716	6,9	749	-0,4	628	-0,6	579	1,6	607	-2,1	5 088	0,6
	2017	1 839	1,7	778	8,7	809	8,0	654	4,1	580	0,2	639	5,3	5 299	4,1
Vuoden aikana sijoitettuna olleiden lasten osuus (%) saman ikäisestä väestöstä	2013	2,0		1,2		1,7		2,2		1,6		1,4		1,7	
	2014	1,8		1,1		1,7		2,2		1,6		1,4		1,6	
	2015	1,8		1,1		1,6		2,2		1,6		1,4		1,6	
	2016	1,7		1,1		1,6		2,2		1,6		1,3		1,6	
	2017	1,7		1,2		1,7		2,3		1,5		1,4		1,6	
Lasten sijoitusten hoitovuorokaudet yhteensä	2013	594 102	-0,9	190 635	1,0	193 440	7,9	162 656	-3,1	174 038	-3,0	150 273	13,7	1 465 144	1,3
	2014	542 750	-8,6	181 492	-4,8	190 490	-1,5	169 656	4,3	158 080	-9,2	150 290	0,0	1 392 758	-4,9
	2015	529 587	-2,4	180 335	-0,6	193 041	1,3	164 042	-3,3	154 434	-2,3	154 584	2,9	1 376 023	-1,2
	2016	528 303	-0,2	173 482	-3,8	195 401	1,2	161 975	-1,3	160 200	3,7	158 585	2,6	1 377 946	0,1
	2017	533 788	1,0	180 485	4,0	192 428	-1,5	171 517	5,9	174 709	9,1	155 616	-1,9	1 408 543	2,2
Laitoksiin sijoitetut lapset (0–17-vuotiaat)															
Laitoksiin sijoitetut lapset vuoden aikana	2013	1 085	3,5	620	-2,7	603	8,6	510	18,6	323	-12,2	251	3,7	3 392	3,4
	2014	904	-16,7	560	-9,7	551	-8,6	499	-2,2	344	6,5	212	-15,5	3 070	-9,5
	2015	841	-7,0	546	-2,5	519	-5,8	423	-15,2	332	-3,5	190	-10,4	2 851	-7,1
	2016	824	-2,0	605	10,8	491	-5,4	402	-5,0	318	-4,2	212	11,6	2 852	0,0
	2017	862	4,6	639	5,6	549	11,8	402	0,0	329	3,5	195	-8,0	2 976	4,3
Laitoksiin sijoitetut lapset 31.12.	2013	679	-2,0	271	-5,2	298	1,4	272	4,6	176	-9,7	75	-19,4	1 771	-2,7
	2014	552	-18,7	219	-19,2	284	-4,7	266	-2,2	155	-11,9	82	9,3	1 558	-12,0
	2015	503	-8,9	226	3,2	273	-3,9	230	-13,5	135	-12,9	75	-8,5	1 442	-7,4
	2016	531	5,6	218	-3,5	287	5,1	225	-2,2	137	1,5	83	10,7	1 481	2,7
	2017	527	-0,8	251	15,1	269	-6,3	229	1,8	154	12,4	80	-3,6	1 510	2,0
Laitosten hoitovuorokaudet yhteensä	2013	263 323	-1,1	99 218	-0,1	101 144	4,4	95 323	-3,3	62 500	-9,0	29 389	14,2	650 897	-0,7
	2014	214 126	-18,7	87 706	-11,6	93 440	-7,6	98 658	3,5	55 393	-11,4	25 288	-14,0	574 611	-11,7
	2015	198 273	-7,4	81 075	-7,6	93 164	-0,3	89 122	-9,7	50 838	-8,2	28 993	14,7	541 465	-5,8
	2016	191 628	-3,4	77 277	-4,7	93 948	0,8	82 850	-7,0	51 555	1,4	30 644	5,7	527 902	-2,5
	2017	195 150	1,8	86 687	12,2	85 633	-8,9	87 754	5,9	62 951	22,1	29 981	-2,2	548 156	3,8
Kunnallisten laitosten hoitovuorokaudet	2013	127 977	-2,4	22 557	-2,4	25 879	-2,4	39 594	-2,4	18 186	-2,4	9 252	-2,4	243 445	-2,4
	2014	105 777	-17,3	22 131	-1,9	22 365	-13,6	38 557	-2,6	20 208	11,1	8 026	-13,3	217 064	-10,8
	2015	110 704	4,7	20 792	-6,1	21 821	-2,4	36 653	-4,9	17 362	-14,1	5 848	-27,1	213 180	-1,8
	2016	108 176	-2,3	20 308	-2,3	24 051	10,2	34 100	-7,0	16 879	-2,8	4 739	-19,0	208 253	-2,3
	2017	100 815	-6,8	21 916	7,9	23 626	-1,8	30 882	-9,4	17 443	3,3	4 630	-2,3	199 312	-4,3
Ostopalvelulaitosten hoitovuorokaudet yhteensä	2013	135 346	4,7	76 661	1,3	75 265	4,4	55 729	-2,0	44 314	-9,3	20 137	15,1	407 452	1,8
	2014	108 349	-19,9	65 575	-14,5	71 075	-5,6	60 101	7,8	35 185	-20,6	17 262	-14,3	357 547	-12,2
	2015	87 569	-19,2	60 283	-8,1	71 343	0,4	52 469	-12,7	33 476	-4,9	23 145	34,1	328 285	-8,2
	2016	83 452	-4,7	56 969	-5,5	69 897	-2,0	48 750	-7,1	34 676	3,6	25 905	11,9	319 649	-2,6
	2017	94 335	13,0	64 771	13,7	62 007	-11,3	56 872	16,7	45 508	31,2	25 351	-2,1	348 844	9,1
Hoitovuorokausia laitokseen sijoitettuna ollut lasta kohden	2013	243		160		168		187		193		117		192	
	2014	237		157		170		198		161		119		187	
	2015	236		148		180		211		153		153		190	
	2016	233		128		191		206		162		145		185	
	2017	226		136		156		218		191		154		184	

¹ Kuntaliitos 1.1.2013 (Haukipudas, Kiiminki, Oulu, Oulunsalo ja Yli-Ii)

4B/2 Sijoitetut lapset vuosina 2013–2017: Luvanvaraiseen ja toimeksiantoon perustuvaan perhehoitoon sijoitetut

	Vuosi	HELSINKI Muutos (%)	ESPOO Muutos (%)	VANTAA Muutos (%)	TURKU Muutos (%)	TAMPERE Muutos (%)	OULU ¹ Muutos (%)	KUUSIKKO Muutos (%)
Luvanvaraiseen perhehoitoon sijoitetut lapset								
Luvanvaraiseen perhehoitoon vuoden aikana sijoitetut lapset	2013	76 -24,8	81 -3,6	62 17,0	31 29,2	28 -15,2	11 -50,0	289 -8,8
	2014	75 -1,3	82 1,2	47 -24,2	36 16,1	22 -21,4	10 -9,1	272 -5,9
	2015	86 14,7	95 15,9	45 -4,3	37 2,8	24 9,1	3 -70,0	290 6,6
	2016	110 27,9	94 -1,1	37 -17,8	34 -8,1	28 16,7	5 66,7	308 6,2
	2017	118 7,3	74 -21,3	37 0,0	36 5,9	23 -17,9	6 20,0	294 -4,5
Luvanvaraiseen perhehoitoon sijoitetut lapset 31.12.	2013	72 -14,3	65 ..	40 -7,0	29 26,1	25 -16,7	11 83,3	242 30,1
	2014	69 -4,2	67 3,1	39 -2,5	33 13,8	19 -24,0	8 -27,3	235 -2,9
	2015	79 14,5	84 25,4	0 -100,0	39 18,2	23 21,1	2 -75,0	227 -3,4
	2016	98 24,1	69 -17,9	0 0,0	32 -17,9	18 -21,7	5 150,0	222 -2,2
	2017	105 7,1	56 -18,8	0 0,0	34 6,3	19 5,6	5 0,0	219 -1,4
Luvanvaraisen perhehoidon hoitovuorokaudet	2013	27 307 -13,7	25 373 -3,8	21 256 43,7	10 293 26,2	10 069 -2,0	3 598 23,5	97 896 4,0
	2014	28 415 4,1	25 299 -0,3	14 116 -33,6	11 683 13,5	7 556 -25,0	2 750 -23,6	89 819 -8,3
	2015	30 899 8,7	28 728 13,6	12 447 -11,8	13 058 11,8	7 572 0,2	985 -64,2	93 689 4,3
	2016	35 213 14,0	28 935 0,7	10 262 -17,6	12 257 -6,1	7 415 -2,1	1 335 35,5	95 417 1,8
	2017	40 477 14,9	22 889 -20,9	9 630 -6,2	12 261 0,0	7 000 -5,6	1 939 45,2	94 196 -1,3
Hoitovuorokausia luvanvaraiseen perhehoitoon sijoitettuna ollutta lasta kohden	2013	359	313	343	332	360	327	339
	2014	379	309	300	325	343	275	330
	2015	359	302	277	353	316	328	323
	2016	320	308	277	361	265	267	310
	2017	343	309	260	341	304	323	320
Toimeksiantoon perustuvaan perhehoitoon sijoitetut lapset								
Sijaisperheisiin sijoitetut vuoden aikana	2013	1 257 0,7	254 22,1	304 9,0	204 0,0	352 -2,5	419 21,1	2 790 14,3
	2014	921 -26,7	221 -13,0	394 29,6	192 -5,9	342 -2,8	484 15,5	2 554 -8,5
	2015	974 5,8	290 31,2	410 4,1	215 12,0	353 3,2	356 -26,4	2 598 1,7
	2016	978 0,4	283 -2,4	427 4,1	244 13,5	389 10,2	457 28,4	2 778 6,9
	2017	949 -3,0	317 12,0	465 8,9	267 9,4	369 -5,1	460 0,7	2 827 1,8
Päivystys- ja vastaanottoperheissä olleet	2013	487 -9,6	62 72,2	104 11,8	19 0,0	81 -12,0	85 44,1	838 2,3
	2014	222 -54,4	73 17,7	164 57,7	0 -100,0	89 9,9	109 28,2	657 -21,6
	2015	241 8,6	88 20,5	158 -3,7	21 0,0	93 4,5	116 6,4	717 9,1
	2016	264 9,5	86 -2,3	171 8,2	33 57,1	114 22,6	121 4,3	789 10,0
	2017	259 -1,9	123 43,0	192 12,3	56 69,7	88 -22,8	110 -9,1	828 4,9
Pitkäaikaisessa sijaisperhehoidossa olleet	2013	770 8,6	192 11,6	200 7,5	185 0,0	271 0,7	334 16,4	1 952 20,3
	2014	767 -0,4	148 -22,9	230 15,0	0 -100,0	253 -6,6	375 12,3	1 773 -9,2
	2015	783 2,1	202 36,5	252 9,6	194 0,0	260 2,8	240 -36,0	1 931 8,9
	2016	777 -0,8	197 -2,5	256 1,6	211 8,8	275 5,8	366 52,5	2 082 7,8
	2017	757 -2,6	194 -1,5	273 6,6	210 -0,5	281 2,2	368 0,5	2 083 0,0
Sijaisperhehoidon hoitovuorokaudet	2013	303 472 0,7	66 044 4,9	71 040 5,2	57 040 -6,7	101 469 1,0	117 286 13,3	716 351 2,8
	2014	300 209 -1,1	68 487 3,7	82 934 16,7	59 315 4,0	95 131 -6,2	122 252 4,2	728 328 1,7
	2015	300 415 0,1	70 532 3,0	87 430 5,4	61 862 4,3	96 024 0,9	124 606 1,9	740 869 1,7
	2016	301 462 0,3	67 270 -4,6	91 191 4,3	66 868 8,1	101 230 5,4	126 606 1,6	754 627 1,9
	2017	298 161 -1,1	70 909 5,4	97 165 6,6	71 502 6,9	104 758 3,5	123 696 -2,3	766 191 1,5
Hoitovuorokausia sijaisperhehoitoon sijoitettuna ollutta lasta kohden (toimeksiantoon perustuva perhehoito)	2013	241	260	234	280	288	280	257
	2014	326	310	210	309	278	253	285
	2015	308	243	213	288	272	350	285
	2016	308	238	214	274	260	277	272
	2017	314	224	209	268	284	269	271
Vastaanotto- ja päivystysperheisiin sijoitettujen hoitovuorokaudet	2013	27 226 -12,2	5 091 100,7	8 603 26,1	715 0,0	10 025 34,4	8 627 38,7	60 287 11,6
	2014	19 197 -29,5	4 452 -12,6	9 040 5,1	643 -10,1	10 628 6,0	8 588 -0,5	52 548 -12,8
	2015	19 805 3,2	6 746 51,5	10 721 18,6	1 399 117,6	9 361 -11,9	8 435 -1,8	56 467 7,5
	2016	22 020 11,2	5 186 -23,1	11 702 9,2	2 840 103,0	12 257 30,9	11 940 41,6	65 945 16,8
	2017	22 794 3,5	8 292 59,9	15 224 30,1	4 425 55,8	12 885 5,1	9 888 -17,2	73 508 11,5
Pitkäaikaisen perhehoidon hoitovuorokaudet	2013	276 246 2,1	60 953 0,9	62 437 2,8	56 325 -7,9	91 444 -1,7	108 659 11,7	656 064 2,0
	2014	281 012 1,7	64 035 5,1	73 894 18,3	58 672 4,2	84 503 -7,6	113 664 4,6	675 780 3,0
	2015	280 610 -0,1	63 786 -0,4	76 709 3,8	60 463 3,1	86 663 2,6	116 171 2,2	684 402 1,3
	2016	279 442 -0,4	62 084 -2,7	79 489 3,6	64 028 5,9	88 973 2,7	114 666 -1,3	688 682 0,6
	2017	275 367 -1,5	62 617 0,9	81 941 3,1	67 077 4,8	91 873 3,3	113 808 -0,7	692 683 0,6
Hoitovuorokausia vastaanotto- ja päivystysperheisiin sijoitettuna ollutta lasta kohden	2013	56	82	83	38	124	101	72
	2014	86	61	55	0	119	79	80
	2015	82	77	68	67	101	73	79
	2016	83	60	68	86	108	99	84
	2017	88	67	79	79	146	90	89
Hoitovuorokausia pitkäaikaiseen sijaisperhehoitoon sijoitettuna ollutta lasta kohden	2013	359	317	312	304	337	325	336
	2014	366	433	321	0	334	303	381
	2015	358	316	304	312	333	484	354
	2016	360	315	311	303	324	313	331
	2017	364	323	300	319	327	309	333

¹ Kuntaliitos 1.1.2013 (Haukipudas, Kiiminki, Oulu, Oulunsalo ja Yli-Ii)

4C Kokovuotiset hoitopaikat vuosina 2013–2017

	Vuosi	HELSINKI	Muutos (%)	ESPOO	Muutos (%)	VANTAA	Muutos (%)	TURKU	Muutos (%)	TAMPERE	Muutos (%)	OULU ¹	Muutos (%)	KUUSIKKO	Muutos (%)
Lasten (0 - 17-vuotiaat) sijoitusten kokovuotisten hoitopaikkojen määrä															
Pitkäaikaisen toimeksiantoon perustuvan perhehoidon kokovuotiset hoitopaikat	2013	757	2,1	167	0,9	171	2,8	154	-7,9	251	-1,7	298	11,7	1 797	2,0
	2014	770	1,7	175	5,1	202	18,3	161	4,2	232	-7,6	311	4,6	1 851	3,0
	2015	769	-0,1	175	-0,4	210	3,8	166	3,1	237	2,6	318	2,2	1 875	1,3
	2016	766	-0,4	170	-2,7	218	3,6	175	5,9	244	2,7	314	-1,3	1 887	0,6
	2017	754	-1,5	172	0,9	224	3,1	184	4,8	252	3,3	312	-0,7	1 898	0,6
Luvanvaraisen perhehoidon hoitopaikat	2013	75	-13,7	70	-3,8	58	43,7	28	26,2	28	-2,0	10	23,5	268	4,0
	2014	78	4,1	69	-0,3	39	-33,6	32	13,5	21	-25,0	8	-23,6	246	-8,3
	2015	85	8,7	79	13,6	34	-11,8	36	11,8	21	0,2	3	-64,2	257	4,3
	2016	96	14,0	79	0,7	28	-17,6	34	-6,1	20	-2,1	4	35,5	261	1,8
	2017	111	14,9	63	-20,9	26	-6,2	34	0,0	19	-5,6	5	45,2	258	-1,3
Kunnallisen laitoshoidon kokovuotiset hoitopaikat	2013	351	-6,5	62	-4,4	71	4,4	108	-5,1	50	-8,4	25	12,1	667	-4,6
	2014	290	-17,3	61	-1,9	61	-13,6	106	-2,6	55	11,1	22	-13,3	595	-10,8
	2015	303	4,7	57	-6,1	60	-2,4	100	-4,9	48	-14,1	16	-27,1	584	-1,8
	2016	296	-2,3	56	-2,3	66	10,2	93	-7,0	46	-2,8	13	-19,0	571	-2,3
	2017	276	-6,8	60	7,9	65	-1,8	85	-9,4	48	3,3	13	-2,3	546	-4,3
Ostopalvelulaitosten kokovuotiset hoitopaikat	2013	371	4,7	210	1,3	206	4,4	153	-2,0	121	-9,3	55	15,1	1 116	1,8
	2014	297	-19,9	180	-14,5	195	-5,6	165	7,8	96	-20,6	47	-14,3	980	-12,2
	2015	240	-19,2	165	-8,1	195	0,4	144	-12,7	92	-4,9	63	34,1	899	-8,2
	2016	229	-4,7	156	-5,5	191	-2,0	134	-7,1	95	3,6	71	11,9	876	-2,6
	2017	258	13,0	177	13,7	170	-11,3	156	16,7	125	31,2	69	-2,1	956	9,1
Kokovuotiset hoitopaikat yhteensä	2013	1 553	-0,3	508	-0,3	506	7,2	444	-3,5	449	-4,6	388	12,5	3 849	0,9
	2014	1 434	-7,6	485	-4,6	497	-1,8	463	4,4	404	-10,1	388	0,0	3 672	-4,6
	2015	1 397	-2,6	476	-1,9	500	0,5	446	-3,8	397	-1,6	400	3,1	3 615	-1,5
	2016	1 387	-0,7	461	-3,0	503	0,8	436	-2,2	405	2,0	402	0,3	3 595	-0,6
	2017	1 400	0,9	472	2,3	485	-3,5	458	5,0	443	9,4	399	-0,6	3 658	1,8
Kokovuotisia hoitopaikkoja/ 1000 0–17-vuotiaasta lasta	2013	15,5		8,5		11,3		15,8		12,5		8,7		12,3	
	2014	14,1		8,0		11,0		16,3		11,1		8,7		11,6	
	2015	13,5		7,7		10,9		15,5		10,9		8,9		11,3	
	2016	13,2		7,3		10,8		15,1		11,0		8,9		11,0	
	2017	13,0		7,4		10,4		15,8		11,8		8,9		11,1	

¹ Kuntaliitos 1.1.2013 (Haukipudas, Kiiminki, Oulu, Oulunsalo ja Yli-Ii)

4D/1 Lastensuojelun kustannukset vuosina 2013–2017: Kokonaiskustannukset sekä avo- huollon ja jälkihuollon kustannukset

Vuosien 2013–2016 kustannukset on deflatoitu vuoden 2017 rahan arvoon julkisten menojen hintaindeksillä sosiaalitoimelle. Lähde: Tilastokeskus, ennakkotieto 13.2.2018.

	Vuosi	HELSINKI	Muutos (%)	ESPOO	Muutos (%)	VANTAA	Muutos (%)	TURKU	Muutos (%)	TAMPERE	Muutos (%)	OULU ¹	Muutos (%)	KUUSIKKO	Muutos (%)
Lastensuojelun kokonaiskustannukset															
Kustannukset yhteensä (sisältää sijaishuollon aikaisen sosiaalityön kustannukset)	2013	127 999 748	1,2	47 842 641	5,8	47 843 312	8,7	41 887 516	7,4	38 844 887	-2,5	27 079 008	17,4	331 497 112	4,4
	2014	125 796 139	-1,7	47 830 167	0,0	48 003 965	0,3	43 931 524	4,9	38 785 819	-0,2	26 285 242	-2,9	330 632 855	-0,3
	2015	122 642 021	-2,5	46 216 648	-3,4	49 638 885	3,4	44 442 429	1,2	40 071 343	3,3	28 089 192	6,9	331 100 518	0,1
	2016	119 304 322	-2,7	48 701 386	5,4	51 164 703	3,1	45 017 463	1,3	39 724 652	-0,9	29 355 711	4,5	333 268 237	0,7
	2017	126 082 055	5,7	48 574 366	-0,3	52 784 734	3,2	47 766 424	6,1	43 459 263	9,4	30 479 526	3,8	349 146 368	4,8
Kustannukset yhteensä (sis. sosiaalityön kustannukset, deflatoituna vuoden 2017 arvoon)	2013	127 913 727	-0,5	47 810 489	0,9	47 811 159	3,7	41 859 365	2,4	38 818 782	-7,0	27 060 810	11,9	331 274 332	0,7
	2014	125 039 344	-2,2	47 542 419	-0,6	47 715 171	-0,2	43 667 230	4,3	38 552 482	-0,7	26 127 109	-3,5	328 643 753	-0,8
	2015	121 175 206	-3,1	45 663 891	-4,0	49 045 198	2,8	43 910 891	0,6	39 592 084	2,7	27 753 242	6,2	327 140 512	-0,5
	2016	117 099 358	-3,4	47 801 294	4,7	50 219 085	2,4	44 185 457	0,6	38 990 467	-1,5	28 813 163	3,8	327 108 824	0,0
	2017	126 082 055	7,7	48 574 366	1,6	52 784 734	5,1	47 766 424	8,1	43 459 263	11,5	30 479 526	5,8	349 146 368	6,7
Euroa/0–20-vuotias asukas	2013	1 056	0,3	685	5,1	910	8,3	1 178	7,4	859	-3,3	510	-18,6	878	-0,7
	2014	1 030	-2,5	675	-1,5	908	-0,2	1 228	4,3	855	-0,4	493	-3,3	870	-1,0
	2015	995	-3,4	646	-4,2	932	2,6	1 235	0,5	882	3,1	527	6,7	865	-0,6
	2016	959	-3,6	671	3,9	948	1,8	1 245	0,8	867	-1,6	551	4,6	863	-0,2
	2017	998	4,1	662	-1,4	969	2,2	1 314	5,5	937	8,1	574	4,3	895	3,8
Euroa/0–20-vuotias asukas (deflatoituna vuoden 2017 arvoon)	2013	1 056	-1,4	685	0,3	909	3,3	1 177	2,4	858	-7,7	510	-22,3	878	-4,2
	2014	1 024	-3,0	671	-2,0	903	-0,7	1 221	3,7	850	-0,9	490	-3,9	864	-1,5
	2015	983	-4,0	638	-4,8	920	1,9	1 220	-0,1	871	2,4	520	6,1	854	-1,2
	2016	941	-4,2	659	3,2	931	1,1	1 222	0,1	851	-2,3	540	3,9	847	-0,9
	2017	998	6,0	662	0,5	969	4,2	1 314	7,5	937	10,1	574	6,3	895	5,7
Euroa/0–20-vuotias lastensuojelun asiakas ²	2013	11 435	-2,6	9 844	2,3	9 446	18,3	13 319	4,6	9 451	-6,6	6 751	-11,0	10 236	0,0
	2014	11 136	-2,6	10 006	1,6	9 676	2,4	13 982	5,0	9 288	-1,7	6 420	-4,9	10 189	-0,5
	2015	13 440	20,7	12 217	22,1	11 472	18,6	17 899	28,0	12 055	29,8	7 884	22,8	12 445	22,1
	2016	15 808	17,6	15 490	26,8	13 245	15,5	20 500	14,5	18 081	50,0	11 304	43,4	15 469	24,3
	2017	17 068	8,0	15 639	1,0	13 510	2,0	22 073	7,7	19 972	10,5	11 976	5,9	16 403	6,0
Euroa/0–20-vuotias lastensuojelun asiakas (deflatoituna vuoden 2017 arvoon) ²	2013	11 427	-4,3	9 838	-2,4	9 440	12,9	13 310	-0,2	9 445	-11,0	6 747	-15,2	10 229	-3,5
	2014	11 069	-3,1	9 946	1,1	9 618	1,9	13 898	4,4	9 232	-2,3	6 382	-5,4	10 128	-1,0
	2015	13 279	20,0	12 071	21,4	11 335	17,8	17 685	27,2	11 911	29,0	7 789	22,1	12 296	21,4
	2016	15 516	16,8	15 204	26,0	13 000	14,7	20 121	13,8	17 747	49,0	11 095	42,4	15 183	23,5
	2017	17 068	10,0	15 639	2,9	13 510	3,9	22 073	9,7	19 972	12,5	11 976	7,9	16 403	8,0
Avohuollon kokonaiskustannukset															
Kustannukset yhteensä (sis. jälkihuollon kustannukset)	2013	27 026 775	5,8	9 511 137	6,3	10 328 890	5,7	5 687 328	10,0	9 518 602	5,1	7 309 761	11,8	69 382 493	6,7
	2014	25 165 853	-6,9	9 992 805	5,1	9 242 908	-10,5	6 400 997	12,5	11 566 911	21,5	5 574 521	-23,7	67 943 996	-2,1
	2015	23 429 112	-6,9	10 351 664	3,6	9 355 399	1,2	7 420 497	15,9	10 696 939	-7,5	6 307 993	13,2	67 561 604	-0,6
	2016	23 345 802	-0,4	11 896 478	14,9	10 360 017	10,7	7 327 210	-1,3	10 358 000	-3,2	7 516 847	19,2	70 804 354	4,8
	2017	24 210 735	3,7	10 789 366	-9,3	10 777 646	4,0	8 239 492	12,5	11 094 000	7,1	8 551 882	13,8	73 663 122	4,0
Kustannukset yhteensä (sis. jälkihuollon kustannukset, deflatoituna vuoden 2017 arvoon)	2013	27 008 612	3,9	9 504 745	1,4	10 321 949	0,8	5 683 505	4,9	9 512 205	0,3	7 304 849	6,6	69 335 865	2,9
	2014	25 014 454	-7,4	9 932 688	4,5	9 187 302	-11,0	6 362 489	11,9	11 497 324	20,9	5 540 985	-24,1	67 535 242	-2,6
	2015	23 148 897	-7,5	10 227 857	3,0	9 243 507	0,6	7 331 747	15,2	10 569 002	-8,1	6 232 549	12,5	66 753 559	-1,2
	2016	22 914 328	-1,0	11 676 609	14,2	10 168 545	10,0	7 191 790	-1,9	10 166 565	-3,8	7 377 921	18,4	69 495 758	4,1
	2017	24 210 735	5,7	10 789 366	-7,6	10 777 646	6,0	8 239 492	14,6	11 094 000	9,1	8 551 882	15,9	73 663 122	6,0
Euroa/avohuollon 0–17-vuotias ja jälkihuollon 18–20-vuotias asiakas ²	2013	2 785	0,6	2 171	6,5	2 053	13,3	2 126	9,6	2 616	5,9	1 889	-14,1	2 368	3,1
	2014	2 571	-7,7	2 191	0,9	1 886	-8,2	2 446	15,0	3 047	16,5	1 405	-25,7	2 293	-3,2
	2015	3 036	18,1	3 042	38,8	2 198	16,6	3 703	51,4	3 320	9,0	2 451	74,5	2 915	27,1
	2016	3 723	22,6	4 367	43,6	2 722	23,9	4 168	12,6	5 466	64,6	3 470	41,6	3 803	30,5
	2017	3 998	7,4	3 873	-11,3	2 817	3,5	4 468	7,2	5 657	3,5	4 021	15,9	3 961	4,1
Euroa/ avohuollon 0–17-vuotias ja jälkihuollon 18–20-vuotias asiakas (deflatoituna vuoden 2017 arvoon) ²	2013	2 783	-1,2	2 170	1,6	2 052	8,1	2 125	4,5	2 614	1,0	1 888	-18,1	2 366	-0,5
	2014	2 556	-8,2	2 178	0,4	1 874	-8,7	2 431	14,4	3 029	15,9	1 396	-26,1	2 279	-3,7
	2015	3 000	17,4	3 006	38,0	2 171	15,9	3 659	50,5	3 280	8,3	2 421	73,4	2 880	26,4
	2016	3 655	21,8	4 287	42,6	2 672	23,0	4 091	11,8	5 365	63,6	3 406	40,7	3 733	29,6
	2017	3 998	9,4	3 873	-9,7	2 817	5,4	4 468	9,2	5 657	5,4	4 021	18,0	3 961	6,1
Jälkihuollon kokonaiskustannukset															
Kustannukset yhteensä	2013	2 683 963	.	1 664 216	.	1 106 517	.	828 097	.	1 862 000	.	571 197	.	8 715 990	.
	2014	2 939 817	9,5	2 014 744	21,1	1 158 112	4,7	813 632	-1,7	3 063 034	64,5	792 961	38,8	10 782 300	23,7
	2015	3 249 772	10,5	1 500 452	-25,5	1 201 619	3,8	967 718	18,9	2 544 429	-16,9	672 612	-15,2	10 136 602	-6,0
	2016	3 590 285	10,5	1 732 598	15,5	1 178 214	-1,9	968 595	0,1	3 037 000	19,4	612 577	-8,9	11 119 269	9,7
	2017	2 811 483	-21,7	1 576 124	-9,0	954 472	-19,0	983 088	1,5	2 730 000	-10,1	707 188	15,4	9 762 355	-12,2
Kustannukset yhteensä (deflatoituna vuoden 2017 arvoon)	2013	2 682 159	.	1 663 098	.	1 105 773	.	827 540	.	1 860 749	.	570 813	.	8 710 133	.
	2014	2 922 131	8,9	2 002 623	20,4	1 151 145	4,1	808 738	-2,3	3 044 607	63,6	788 190	38,1	10 775 054	23,7
	2015	3 210 904	9,9	1 482 506	-26,0	1 187 247	3,1	956 144	18,2	2 513 997	-17,4	664 567	-15,7	10 075 620	-6,5
	2016	3 523 930	9,7	1 700 576	14,7	1 156 438	-2,6	950 693	-0,6	2 980 871	18,6	601 256	-9,5	10 986 281	9,0
	2017	2 811 483	-20,2	1 576 124	-7,3	954 472	-17,5	983 088	3,4	2 730 000	-8,4	707 188	17,6	9 581 928	-12,8
Euroa/ 18–20-vuotias jälkihuollon asiakas (deflatoituna vuoden 2017 arvoon)	2013	2 726	.	4 556	.	5 585	.	3 337	.	11 703	.	2 784	.	4 034	.
	2014	2 759	1,2	5 412	18,8	4 878	-12,7	3 370	1,0	13 123	12,1	3 368	21,0	4 545	12,6
	2015	3 021	9,5	4 051	-25,2	6 823	39,9	3 855	14,4	9 744	-25,7	2 877	-14,6	4 306	-5,3
	2016	3 278	8,5	4 372	7,9	5 697	-16,5	4 011	4,0	11 690	20,0	2 537	-11,8	4 585	6,5
	2017	2 735	-16,6	4 283	-2,0	3 258	-42,8	4 029	0,4	10 581	-9,5	2 773	9,3	3 917	-14,6

¹ Kuntaliitos 1.1.2013 (Haukipudas, Kiiminki, Oulu, Oulunsalo ja Yli-Ii)

² Lastensuojelun asiakkuuden määritelmä muuttui 1.4.2015, minkä seurauksena avohuollon ja samalla koko lastensuojelun asiakasmäärä väheni merkittävästi ja kustannukset asiakasta kohden nousivat. Vuoden 2015 osalta suhteutus on tehty uuden asiakkuusmääritelmän mukaiseen asiakasmäärään, mutta kustannuksissa on mukana myös muita kuin uuden määritelmän mukaisia kustannuksia.

4D/2 Lastensuojelun kustannukset vuosina 2013–2017: Sijoitusten kustannukset

Vuosien 2013–2016 kustannukset on deflatoitu vuoden 2017 rahan arvoon julkisten menojen hintaindeksillä sosiaalitoimelle. Lähde: Tilastokeskus, ennakkotieto 13.2.2018.

	Vuosi	HELSINKI	Muutos (%)	ESPOO	Muutos (%)	VANTAA ²	Muutos (%)	TURKU	Muutos (%)	TAMPERE	Muutos (%)	OULU ¹	Muutos (%)	KUUSIKKO	Muutos (%)
Sijoitusten kokonaiskustannukset															
Sijoitusten kustannukset yhteensä (sis. sijoitusten aikaisen sosiaalityön kustannukset)	2013	100 972 973	0,1	38 331 504	5,7	37 514 422	9,6	36 200 188	7,0	29 326 285	-4,7	19 769 247	19,6	262 114 619	3,8
	2014	100 630 286	-0,3	37 837 362	-1,3	38 761 057	3,3	37 530 526	3,7	27 218 908	-7,2	20 710 720	4,8	262 688 859	0,2
	2015	99 212 909	-1,4	35 864 984	-5,2	40 283 486	3,9	37 021 931	-1,4	29 374 404	7,9	21 781 199	5,2	263 538 914	0,3
	2016	95 958 520	-3,3	36 804 908	2,6	40 804 686	1,3	37 690 253	1,8	29 366 652	0,0	21 838 864	0,3	262 463 883	-0,4
	2017	101 871 320	6,2	37 785 000	2,7	42 007 088	2,9	39 526 931	4,9	32 365 263	10,2	21 927 644	0,4	275 483 246	5,0
Sijoitusten kustannukset yhteensä (sis. sosiaalityön kustannukset, deflatoituna vuoden 2017 arvoon)	2013	100 905 115	-1,7	38 305 744	3,9	37 489 211	7,6	36 175 860	5,1	29 306 576	-6,4	19 755 961	17,5	261 938 467	2,0
	2014	100 024 890	-0,9	37 609 731	-1,8	38 527 868	2,8	37 304 741	3,1	27 055 158	-7,7	20 586 124	4,2	261 108 512	-0,3
	2015	98 026 309	-2,0	35 436 034	-5,8	39 801 690	3,3	36 579 144	-1,9	29 023 082	7,3	21 520 693	4,5	260 386 953	-0,3
	2016	94 185 029	-3,9	36 124 685	1,9	40 050 540	0,6	36 993 667	1,1	28 823 902	-0,7	21 435 241	-0,4	257 613 065	-1,1
	2017	101 871 320	8,2	37 785 000	4,6	42 007 088	4,9	39 526 931	6,8	32 365 263	12,3	21 927 644	2,3	275 483 246	6,9
Euroa / vuoden aikana sijoitettu ollut lapsi	2013	50 919	-1,2	53 536	4,8	48 343	0,2	59 054	2,1	49 790	-2,5	32 409	0,9	49 577	-0,3
	2014	54 929	7,9	56 813	6,1	50 144	3,7	60 631	2,7	45 441	-8,7	32 822	1,3	51 306	3,5
	2015	54 693	-0,4	53 530	-5,8	53 568	6,8	58 579	-3,4	51 534	13,4	35 131	7,0	52 103	1,6
	2016	53 045	-3,0	51 404	-4,0	54 479	1,7	60 016	2,5	50 720	-1,6	35 978	2,4	51 585	-1,0
	2017	55 395	4,4	48 567	-5,5	51 925	-4,7	60 439	0,7	55 802	10,0	34 316	-4,6	51 988	0,8
Euroa / vuoden aikana sijoitettu ollut lapsi (deflatoituna vuoden 2017 arvoon)	2013	50 885	-2,9	53 500	3,0	48 311	-1,5	59 014	0,3	49 756	-4,2	32 387	-0,8	49 544	-2,0
	2014	54 599	7,3	56 471	5,6	49 842	3,2	60 266	2,1	45 167	-9,2	32 625	0,7	50 998	2,9
	2015	54 039	-1,0	52 890	-6,3	52 928	6,2	57 878	-4,0	50 918	12,7	34 711	6,4	51 480	0,9
	2016	52 065	-3,7	50 453	-4,6	53 472	1,0	58 907	1,8	49 782	-2,2	35 313	1,7	50 631	-1,6
	2017	55 395	6,4	48 567	-3,7	51 925	-2,9	60 439	2,6	55 802	12,1	34 316	-2,8	51 988	2,7
Euroa/ 0-17-vuotias asukas	2013	1 009	-1,4	641	4,6	838	8,8	1 290	6,5	816	-5,8	445	-20,0	837	-2,1
	2014	990	-1,9	620	-3,2	856	2,2	1 323	2,5	749	-8,2	462	4,0	828	-1,1
	2015	958	-3,2	580	-6,5	879	2,7	1 292	-2,4	806	7,5	485	5,0	820	-0,9
	2016	912	-4,9	585	1,0	877	-0,3	1 308	1,3	794	-1,4	484	-0,2	806	-1,7
	2017	949	4,1	593	1,4	897	2,3	1 362	4,1	864	8,8	490	1,1	837	3,8
Euroa/ 0-17-vuotias asukas (deflatoituna vuoden 2017 arvoon)	2013	1 009	-3,2	640	2,8	837	6,9	1 290	4,6	815	-7,4	444	-21,4	837	-3,8
	2014	984	-2,5	617	-3,7	851	1,7	1 315	2,0	745	-8,7	460	3,4	823	-1,7
	2015	947	-3,8	573	-7,1	869	2,1	1 276	-3,0	796	6,9	480	4,3	811	-1,5
	2016	895	-5,5	575	0,3	861	-0,9	1 284	0,6	780	-2,0	475	-0,9	791	-2,4
	2017	949	6,0	593	3,3	897	4,2	1 362	6,1	864	10,8	490	3,0	837	5,8
Laitoshoido ²															
Laitoshoidon kustannukset yhteensä (ilman sosiaalityön kustannuksia)	2013	73 741 942	3,4	28 621 968	6,3	28 694 054	10,6	28 895 806	5,8	17 683 631	-2,9	9 028 576	17,1	186 665 977	5,2
	2014	70 099 589	-4,9	27 807 017	-2,8	28 041 140	-2,3	28 903 548	0,0	16 342 908	-7,6	7 216 518	-20,1	178 410 720	-4,4
	2015	63 743 648	-9,1	24 367 036	-12,4	28 833 977	2,8	26 636 713	-7,8	16 082 690	-1,6	8 053 657	11,6	167 717 721	-6,0
	2016	59 442 130	-6,7	23 938 752	-1,8	28 267 491	-2,0	25 596 506	-3,9	15 894 652	-1,2	7 851 779	-2,5	160 991 310	-4,0
	2017	61 773 584	3,9	25 519 708	6,6	28 944 032	2,4	26 722 956	4,4	17 789 698	11,9	8 476 540	8,0	169 226 518	5,1
Laitoshoidon kustannukset yhteensä (ilman sosiaalityön kustannuksia, deflatoituna vuoden 2017 arvoon)	2013	73 692 384	1,6	28 602 733	4,5	28 674 770	8,6	28 876 387	3,9	17 671 747	-4,6	9 022 508	15,1	186 540 529	3,4
	2014	69 677 867	-5,4	27 639 729	-3,4	27 872 443	-2,8	28 729 663	-0,5	16 244 588	-8,1	7 173 103	-20,5	177 337 394	-4,9
	2015	62 981 265	-9,6	24 075 603	-12,9	28 489 119	2,2	26 318 134	-8,4	15 890 339	-2,2	7 957 334	10,9	165 711 795	-6,6
	2016	58 343 530	-7,4	23 496 320	-2,4	27 745 056	-2,6	25 123 435	-4,5	15 600 889	-1,8	7 706 664	-3,2	158 015 893	-4,6
	2017	61 773 584	5,9	25 519 708	8,6	28 944 032	4,3	26 722 956	6,4	17 789 698	14,0	8 476 540	10,0	169 226 518	7,1
Kunnallisen laitoshoidon kustannukset (ilman sosiaalityön kustannuksia)	2013	38 775 959	-3,2	6 780 418	-4,8	8 490 367	13,3	12 420 578	3,8	6 315 631	0,3	3 062 318	-3,6	75 845 272	-0,4
	2014	40 589 653	4,7	6 664 948	-1,7	7 992 659	-5,9	12 114 208	-2,5	5 706 908	-9,6	2 628 033	-14,2	75 696 409	-0,2
	2015	37 740 829	-7,0	5 689 076	-14,6	8 787 887	9,9	11 878 050	-1,9	5 561 690	-2,5	2 415 709	-8,1	72 073 241	-4,8
	2016	34 944 508	-7,4	5 955 745	4,7	8 827 715	0,5	10 729 068	-9,7	5 568 652	0,1	1 527 147	-36,8	67 552 835	-6,3
	2017	32 773 451	-6,2	5 648 808	-5,2	8 799 673	-0,3	9 637 295	-10,2	5 636 698	1,2	1 559 735	2,1	64 055 659	-5,2
Kunnallisen laitoshoidon kustannukset (ilman sosiaalityön kustannuksia, deflatoituna vuoden 2017 arvoon)	2013	38 749 900	-4,9	6 775 861	-6,5	8 484 661	11,3	12 412 231	2,0	6 311 387	-1,5	3 060 260	-5,3	75 794 300	-2,1
	2014	40 345 464	4,1	6 624 851	-2,2	7 944 574	-6,4	12 041 328	-3,0	5 672 575	-10,1	2 612 223	-14,6	75 241 016	-0,7
	2015	37 289 444	-7,6	5 621 034	-15,2	8 682 783	9,3	11 735 987	-2,5	5 495 171	-3,1	2 386 817	-8,6	71 211 235	-5,4
	2016	34 298 669	-8,0	5 845 672	4,0	8 664 563	-0,2	10 530 775	-10,3	5 465 733	-0,5	1 498 923	-37,2	66 304 334	-6,9
	2017	32 773 451	-4,4	5 648 808	-3,4	8 799 673	1,6	9 637 295	-8,5	5 636 698	3,1	1 559 735	4,1	64 055 659	-3,4
Ostopalvelulaitosten kustannukset (ilman sosiaalityön kustannuksia)	2013	34 965 983	12,0	21 841 550	10,3	20 203 687	9,4	16 475 228	7,3	11 368 000	-4,5	5 966 257	31,7	110 820 705	9,4
	2014	29 509 936	-15,6	21 142 069	-3,2	20 048 481	-0,8	16 789 341	1,9	10 636 000	-6,4	4 588 485	-23,1	102 714 312	-7,3
	2015	26 002 819	-11,9	18 677 960	-11,7	20 046 090	0,0	14 758 663	-12,1	10 521 000	-1,1	5 637 948	22,9	95 644 480	-6,9
	2016	24 497 622	-5,8	17 983 007	-3,7	19 439 776	-3,0	14 867 438	0,7	10 326 000	-1,9	6 324 632	12,2	93 438 475	-2,3
	2017	29 000 133	18,4	19 870 900	10,5	20 144 359	3,6	17 085 662	14,9	12 153 000	17,7	6 916 805	9,4	105 170 859	12,6
Ostopalvelulaitosten kustannukset (ilman sosiaalityön kustannuksia, deflatoituna vuoden 2017 arvoon)	2013	34 942 484	10,0	21 826 872	8,4	20 190 109	7,5	16 464 155	5,4	11 360 360	-6,2	5 962 248	29,4	110 746 229	7,5
	2014	29 332 403	-16,1	21 014 877	-3,7	19 927 868	-1,3	16 688 335	1,4	10 572 013	-6,9	4 580 880	-23,5	102 096 378	-7,8
	2015	25 691 822	-12,4	18 454 569	-12,2	19 806 336	-0,6	14 582 147	-12,6	10 395 167	-1,7	5 570 517	22,1	94 500 559	-7,4
	2016	24 044 861	-6,4	17 650 648	-4,4	19 080 493	-3,7	14 592 660	0,1	10 135 156	-2,5	6 207 741	11,4	91 711 559	-3,0
	2017	29 000 133	20,6	19 870 900	12,6	20 144 359	5,6	17 085 662	17,1	12 153 000	19,9	6 916 805	11,4	105 170 859	14,7
Luvanvarainen perhehoito															
Luvanvaraisen perhehoidon kustannukset (ilman sosiaalityön kustannuksia)	2013	3 174 039	-30,7	4 493 157	-1,0	2 424 795	4,1	2 170 694	51,7	1 687 000	-19,6	374 106	-33,1	14 323 791	-7,8
	2014	5 272 282	66,1	4 615 045	2,7	3 559 775	46,8	2 528 539	16,5	1 534 000	-9,1	261 241	-30,2	17 770 881	24,1
	2015	5 425 132	2,9	5 117 794	10,9	2 058 469	-42,2	2 829 838	11,9	1 354 000	-11,7	144 258	-44,8	16 929 491	-4,7
	2016	6 537 493	20,5	5 605 683	9,5	1 768 000	-14,1	2 895 269	2,3	1 218 000	-10,0	176 305	22,2	18 200 750	7,5
	2017	7 558 272	15,6	4 283 711	-23,6	1									

4E Lastensuojeluilmoitukset ja ilmoituksen kohteena olleet lapset sekä lapset, joiden palvelutarpeen arvioissa selvitetty lastensuojelun tarve, vuosina 2013–2017

	Vuosi	HELSINKI	Muutos (%)	ESPOO	Muutos (%)	VANTAA	Muutos (%)	TURKU	Muutos (%)	TAMPERE	Muutos (%)	OULU ¹	Muutos (%)	KUUSIKKO	Muutos (%)
Lastensuojeluilmoitukset															
Vuoden aikana tehdyt lastensuojeluilmoitukset (0–17-vuotiaat)	2013	14 194	7,0	5 234	11,8	7 743	-3,0	5 945	-0,4	3 101	-2,5	4 788	56,5	41 005	7,5
	2014	13 309	-6,2	5 014	-4,2	7 435	-4,0	6 058	1,9	3 028	-2,4	4 191	-12,5	39 035	-4,8
	2015	15 621	17,4	6 702	33,7	8 097	8,9	6 048	-0,2	3 176	4,9	3 622	-13,6	43 266	10,8
	2016	15 670	0,3	7 078	5,6	8 207	1,4	5 784	-4,4	2 738	-13,8	4 632	27,9	44 109	1,9
	2017	16 311	4,1	7 879	11,3	9 534	16,2	5 966	3,1	3 108	13,5	6 418	38,6	49 216	11,6
Ilmoitusten kohteena olleet lapset															
Vuoden aikana lastensuojeluilmoituksen kohteena olleet lapset (0–17-vuotiaat)	2013	7 699	5,1	3 013	7,7	4 150	-2,2	2 625	-5,7	2 083	-1,7	3 066	51,6	22 636	6,3
	2014	7 593	-1,4	3 106	3,1	4 005	-3,5	2 716	3,5	1 994	-4,3	2 729	-11,0	22 143	-2,2
	2015	8 401	10,6	3 717	19,7	4 394	9,7	2 658	-2,1	2 039	2,3	2 311	-15,3	23 520	6,2
	2016	8 865	5,5	3 925	5,6	4 392	0,0	2 635	-0,9	2 073	1,7	2 733	18,3	24 623	4,7
	2017	8 849	-0,2	4 299	9,5	4 724	7,6	2 882	9,4	2 362	13,9	3 571	30,7	26 687	8,4
Lastensuojeluilmoituksen kohteena olleiden lasten osuus (%) samanikäisestä väestöstä	2013	7,7		5,0		9,3		9,4		5,8		6,9		7,2	
	2014	7,5		5,1		8,8		9,6		5,5		6,1		7,0	
	2015	8,1		6,0		9,6		9,3		5,6		5,1		7,3	
	2016	8,4		6,2		9,4		9,1		5,6		6,1		7,6	
	2017	8,2		6,8		10,1		9,9		6,3		8,0		8,1	
Palvelutarpeen arviot, joissa selvitetty lastensuojelun tarve (ent. lastensuojelutarpeen selvitykset)²															
Lapset, joiden palvelutarpeen arvioissa ² selvitetty lastensuojelun tarve (0–17-vuotiaat)	2013	4 085	10,9	1 978	6,5	1 823	5,6	1 248	-2,8	1 616	13,5	1 324	39,5	12 074	10,5
	2014	4 154	1,7	2 038	3,0	1 845	1,2	1 113	-10,8	1 414	-12,5	1 471	11,1	12 035	-0,3
	2015	5 228	25,9	2 423	18,9	2 113	14,5	1 278	14,8	1 886	33,4	1 476	0,3	14 404	19,7
	2016	5 090	-2,6	2 424	0,0	1 595	-24,5	1 294	1,3	1 148	-39,1	1 845	25,0	13 396	-7,0
	2017	5 221	2,6	2 161	-10,8	1 499	-6,0	1 359	5,0	806	-29,8	1 931	4,7	12 977	-3,1

¹ Kuntaliitos 1.1.2013 (Haukipudas, Kiiminki, Oulu, Oulunsalo ja Yli-Ii)

² Vuosien 2012–2014 luvut ovat valmiiksi tehtyjä lastensuojelutarpeen selvityksiä.

4F Väestörakennetietoja vuosina 2013–2017. Aluejako 1.1.2018 kaikkien vuosien osalta.

31.12.	HELSINKI			ESPOO			VANTAA			TURKU			TAMPERE			OULU			KOKO MAA		
	Lkm	Muutos (%)	Osuus (%)	Lkm	Muutos (%)	Osuus (%)	Lkm	Muutos (%)	Osuus (%)	Lkm	Muutos (%)	Osuus (%)	Lkm	Muutos (%)	Osuus (%)	Lkm	Muutos (%)	Osuus (%)	Lkm	Muutos (%)	Osuus (%)
Koko väestö																					
2013	612 664	1,4		260 753	1,5		208 098	1,4		182 072	1,0		220 446	1,4		193 798	1,5		5 451 270	0,5	
2014	620 715	1,3		265 545	1,8		210 805	1,3		183 827	1,0		223 005	1,2		196 293	1,3		5 471 753	0,4	
2015	628 208	1,2		269 802	1,6		214 605	1,8		185 908	1,1		225 118	0,9		198 525	1,1		5 487 308	0,3	
2016	635 181	1,1		274 583	1,8		219 341	2,2		187 604	0,9		228 274	1,4		200 526	1,0		5 503 297	0,3	
2017	643 272	1,3		279 044	1,6		223 027	1,7		189 669	1,1		231 853	1,6		201 810	0,6		5 513 130	0,2	
0-17-vuotiaat																					
2013	100 023	1,5	16,3	59 843	1,0	23,0	44 790	0,7	21,5	28 053	0,4	15,4	35 943	1,1	16,3	44 453	1,2	22,9	1 076 680	-0,2	19,8
2014	101 643	1,6	16,4	60 998	1,9	23,0	45 262	1,1	21,5	28 368	1,1	15,4	36 326	1,1	16,3	44 785	0,7	22,8	1 075 492	-0,1	19,7
2015	103 530	1,9	16,5	61 857	1,4	22,9	45 804	1,2	21,3	28 663	1,0	15,4	36 465	0,4	16,2	44 876	0,2	22,6	1 073 060	-0,2	19,6
2016	105 240	1,7	16,6	62 875	1,6	22,9	46 523	1,6	21,2	28 820	0,5	15,4	36 967	1,4	16,2	45 084	0,5	22,5	1 071 905	-0,1	19,5
2017	107 349	2,0	16,7	63 669	1,3	22,8	46 834	0,7	21,0	29 025	0,7	15,3	37 462	1,3	16,2	44 765	-0,7	22,2	1 066 261	-0,5	19,3
0-20-vuotiaat																					
2013	121 158	0,9	19,8	69 845	0,6	26,8	52 579	0,4	25,3	35 572	0,0	19,5	45 229	0,8	20,5	53 048	1,0	27,4	1 275 325	-0,4	23,4
2014	122 099	0,8	19,7	70 882	1,5	26,7	52 854	0,5	25,1	35 769	0,6	19,5	45 344	0,3	20,3	53 275	0,4	27,1	1 270 290	-0,4	23,2
2015	123 291	1,0	19,6	71 527	0,9	26,5	53 289	0,8	24,8	35 989	0,6	19,4	45 458	0,3	20,2	53 335	0,1	26,9	1 262 391	-0,6	23,0
2016	124 415	0,9	19,6	72 557	1,4	26,4	53 969	1,3	24,6	36 169	0,5	19,3	45 813	0,8	20,1	53 314	0,0	26,6	1 255 917	-0,5	22,8
2017	126 342	1,5	19,6	73 375	1,1	26,3	54 460	0,9	24,4	36 360	0,5	19,2	46 374	1,2	20,0	53 060	-0,5	26,3	1 248 142	-0,6	22,6
Väestöllinen huoltosuhte eli lapsia ja vanhuksia 100 työikäistä kohti (alle 15-vuotiaiden ja 65+ vuotta täyttäneiden määrän suhde 15-64 -vuotiaiden määrään)																					
2013		42,6			48,4			47,4			47,8			45,6			49,4			55,8	
2014		43,4			49,5			48,4			48,6			46,5			50,0			57,1	
2015		44,0			50,2			49,0			49,2			47,2			50,6			58,2	
2016		44,5			50,7			49,0			49,5			47,8			51,2			59,1	
2017		45,2			51,1			49,2			50			48,2			51,8			60,1	
Alle 15-vuotiaat																					
2013	84 154	2,4	13,7	50 723	1,7	19,5	37 791	1,3	18,2	23 294	0,9	12,8	30 039	2,4	13,6	37 798	1,9	19,5	895 021	0,4	16,4
2014	86 020	2,2	13,9	51 963	2,4	19,6	38 257	1,2	18,1	23 633	1,5	12,9	30 552	1,7	13,7	37 973	0,5	19,3	896 608	0,2	16,4
2015	87 908	2,2	14,0	52 714	1,4	19,5	38 815	1,5	18,1	23 961	1,4	12,9	30 827	0,9	13,7	38 116	0,4	19,2	896 023	-0,1	16,3
2016	89 672	2,0	14,1	53 459	1,4	19,5	39 332	1,3	17,9	24 151	0,8	12,9	31 229	1,3	13,7	38 152	0,1	19,0	894 178	-0,2	16,2
2017	91 743	2,3	14,3	54 065	1,1	19,4	39 595	0,7	17,8	24 410	1,1	12,9	31 821	1,9	13,7	38 024	-0,3	18,8	890 424	-0,4	16,2
15-64-vuotiaat																					
2013	429 682	0,8	70,1	175 728	0,7	67,4	141 192	0,6	67,8	123 216	0,5	67,7	151 355	0,6	68,7	129 742	0,8	66,9	3 499 702	-0,5	64,2
2014	432 986	0,8	69,8	177 579	1,1	66,9	142 006	0,6	67,4	123 719	0,4	67,3	152 202	0,6	68,3	130 870	0,9	66,7	3 483 757	-0,5	63,7
2015	436 236	0,8	69,4	179 608	1,1	66,6	144 029	1,4	67,1	124 586	0,7	67,0	152 931	0,5	67,9	131 806	0,7	66,4	3 468 182	-0,4	63,2
2016	439 517	0,8	69,2	182 243	1,5	66,4	147 185	2,2	67,1	125 452	0,7	66,9	154 457	1,0	67,7	132 637	0,6	66,1	3 459 144	-0,3	62,9
2017	443 161	0,8	68,9	184 647	1,3	66,2	149 509	1,6	67,0	126 417	0,8	66,7	156 408	1,3	67,5	133 228	0,4	66,0	3 443 388	-0,5	62,5
65 vuotta täyttäneet																					
2013	98 828	3,6	16,1	34 302	5,7	13,2	29 115	5,6	14,0	35 562	3,0	19,5	39 052	3,7	17,7	26 258	4,9	13,5	1 056 547	3,8	19,4
2014	101 709	2,9	16,4	36 001	5,0	13,6	30 540	4,9	14,5	36 472	2,6	19,8	40 250	3,1	18,0	27 448	4,5	14,0	1 091 388	3,3	19,9
2015	104 064	2,3	16,6	37 480	4,1	13,9	31 761	4,0	14,8	37 361	2,4	20,1	41 360	2,8	18,4	28 603	4,2	14,4	1 123 103	2,9	20,5
2016	105 992	1,9	16,7	38 881	3,7	14,2	32 824	3,3	15,0	38 001	1,7	20,3	42 588	3,0	18,7	29 737	4,0	14,8	1 149 975	2,4	20,9
2017	108 368	2,2	16,8	40 332	3,7	14,5	33 920	3,3	15,2	38 842	2,2	20,5	43 624	2,4	18,8	30 976	4,2	15,3	1 179 318	2,6	21,4
Ulkomaalaistaustaiset ¹																					
2013	80 610	6,3	13,2	32 361	10,2	12,4	28 312	12,5	13,6	17 400	6,7	9,6	14 162	8,2	6,4	6 241	10,1	3,2	301 524	7,8	5,5
2014	85 592	6,2	13,8	35 585	10,0	13,4	31 058	9,7	14,7	18 445	6,0	10,0	14 915	5,3	6,7	6 694	7,3	3,4	322 711	7,0	5,9
2015	89 878	5,0	14,3	38 631	8,6	14,3	33 841	9,0	15,8	19 406	5,2	10,4	15 477	3,8	6,9	7 070	5,6	3,6	339 925	5,3	6,2
2016	94 980	5,7	15,0	41 963	8,6	15,3	37 246	10,1	17,0	20 500	5,6	10,9	16 555	7,0	7,3	7 844	10,9	3,9	364 787	7,3	6,6
2017	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..

¹ Henkilöt, joiden molemmat/ainoa tiedossa oleva vanhempi syntynyt ulkomailla ja ulkomailla syntyneet henkilöt, joiden vanhemmista ei ole tietoa väestötietojärjestelmässä.

Lähde: Tilastokeskuksen StatFin-tietokanta, Väestörakennetilat

Liite 5 Lastensuojelun Kuusikko-työryhmä vuonna 2018

Työryhmän puheenjohtaja

Sirpa Kuronen

Palvelualuejohtaja
Turun hyvinvointitoimiala
Perhe- ja sosiaalipalvelut
sirpa.kuronen@turku.fi

Helsinki

Saila Nummikoski

Lastensuojelun johtaja
Helsingin sosiaali- ja terveystoimiala
Perhe- ja sosiaalipalvelut
saila.nummikoski@hel.fi

Marjut Meronen

Taloussuunnittelija
Helsingin sosiaali- ja terveystoimiala
Talous- ja strategiapalvelut
marjut.meronen@hel.fi

Sisko Mäkinen

Suunnittelija
Helsingin sosiaali- ja terveystoimiala
Tilastopalvelut
sisko.makinen@hel.fi

Päivi Tossavainen

Vastaava suunnittelija
Helsingin sosiaali- ja terveystoimiala
Tilastopalvelut
paivi.tossavainen@hel.fi

Espoo

Kati Villgren

Lapsiperheiden sosiaalipalvelujen
päällikkö
Espoon sosiaali- ja terveystoimi
Lapsiperheiden sosiaalipalvelut
kati.villgren@espoo.fi

Jukka Forsström

Erityissuunnittelija
Espoon sosiaali- ja terveystoimi
Talousohjaus
jukka.forsstrom@espoo.fi

Sammy Huotari

Tilastoasiantuntija
Espoon sosiaali- ja terveystoimi
Talousohjaus
sammy.huotari@espoo.fi

Emmi Kankaanmäki

Lastensuojelun asiantuntija
Espoon sosiaali- ja terveystoimi
Lapsiperheiden sosiaalipalvelut
emmi.kankaanmaki@espoo.fi

Ann-Christin Sovijärvi

Järjestelmäkoordinaattori
Espoon sosiaali- ja terveystoimi
Lapsiperheiden sosiaalipalvelut
ann-christin.sovijarvi@espoo.fi

Vantaa

Hanna Pösö

Lastensuojelun palvelupäällikkö
Vantaan sosiaali- ja terveystoimi
Perhepalvelut
hanna.poso@vantaa.fi

Päivi Sihvo

Sosiaalityön esimies
Vantaan sosiaali- ja terveystoimi
Perhepalvelut
paivi.sihvo@vantaa.fi

Hanna Nummelin-Niemi

Suunnittelija
Vantaan sosiaali- ja terveystoimi
Perhepalvelut
hanna.nummelin-niemi@vantaa.fi

Turku

Arja Ahonen

Johtava sosiaalityöntekijä
Turun hyvinvointitoimiala
Perhe- ja sosiaalipalvelut/
ulkopuoliset sijoitukset
arja.ahonen@turku.fi

Mirjam Jarhio

Suunnittelija
Turun hyvinvointitoimiala
Hallinto/tietopalvelu ja kehittäminen
mirjam.jarhio@turku.fi

Kaarina Katas

Johtava sosiaalityöntekijä
Turun hyvinvointitoimiala
Perhe- ja sosiaalipalvelut/
sosiaalipäivystys
kaarina.katas@turku.fi

Jaana Kössi-Ahti

Järjestelmäkoordinaattori
Turun hyvinvointitoimiala
Hallinto/tietopalvelu ja kehittäminen
jaana.kossi-ahti@turku.fi

Eira Virolainen

Sijaishuollon toimistopäällikkö
Turun hyvinvointitoimiala
Perhe- ja sosiaalipalvelut/
sijaishuollon yhteiset toiminnot
eira.virolainen@turku.fi

Minna Virta

Avohuollon toimistopäällikkö
Turun hyvinvointitoimiala
Perhe- ja sosiaalipalvelut/
avohuollon sosiaalityö
minna.virta@turku.fi

Tampere

Markku Itkonen

Vastaava ohjaaja
Tampereen hyvinvointipalvelut
Sosiaali- ja terveystieteiden palvelut
markku.itkonen@tampere.fi

Oulu

Teija Sulisalo

Palvelupäällikkö
Oulun hyvinvointipalvelut
Lastensuojelupalvelu
teija.sulisalo@ouka.fi

Tuovi Mattanen

Pääkäyttäjä
Oulun hyvinvointipalvelut
Lastensuojelupalvelu
tuovi.mattanen@ouka.fi

Työryhmän sihteeri

Marianne Forsell

Projektitutkija
Helsingin kaupunki
Kaupunginkanslia
Kaupunkitutkimus ja -tilastot
marianne.forsell@hel.fi

